

NÁRODNÍ CENTRUM
pro genetické zdroje zvířat

VÝROČNÍ ZPRÁVA

Národního programu

**konzervace a využívání genetických zdrojů zvířat
významných pro výživu a zemědělství**

(Národní program zvířat)

za rok 2025

Národní referenční středisko pro genetické zdroje zvířat

Výzkumný ústav živočišné výroby, v. v. i. Praha Uhřetěves

Titulní list

<i>Název</i>	Národní program konzervace a využívání genetických zdrojů zvířat významných pro výživu a zemědělství
<i>Zpráva za období</i>	1.1.2025 - 31.12.2025
<i>Národní koordinátor</i>	Ing. Tomáš Němeček, Ph.D.
<i>Příjemce</i>	Výzkumný ústav živočišné výroby, v. v. i. Praha Uhřetěves
<i>Statutární zástupce</i>	Dr. Ing. Pavel Čermák; Ing. Jana Rychtářová, Ph.D.; prof. Ing. Marek Turčáni, Ph.D.

Němeček

.....
Ing. Tomáš Němeček, Ph.D.

Koordinátor Národního programu
genetických zdrojů zvířat

V Praze Uhřetěvsi dne **31.3. 2026**

Autoři zprávy

Výroční zpráva za genetické zdroje je vypracována na základě podkladů předaných na základě kooperačních smluv garanty jednotlivých plemen, uznanými chovatelskými sdruženími a spolupracujícími subjekty v rámci Národního programu genetických zdrojů zvířat. Struktura předaných podkladů vychází z §5 vyhlášky 72/2017 o genetických zdrojích.¹

Ing. Pavel KRÁL (česká červinka, český strakatý skot)

Ing. Jan STIBAL, Ing. Eliška ŽÁKOVÁ, Ph.D., Ing. Alena LUSTYKOVÁ, Ph.D. (přeštické prase)

Ing. Ladislav STRNAD (bílá a hnědá krátkosrstá koza)

Ing. Michal MILERSKI, Ph.D. (valašská a šumavská ovce)

Ing. Zuzana ŠANCOVÁ, Vladimír TEPLÝ (starokladrubský kůň)

Ing. Jaroslav JELÍNEK, CSc. (huculský kůň)

Ing. Kateřina MATĚJKOVÁ, Vladimír TEPLÝ (českomoravský belgický kůň)

Ing. Ivan PETRTÝL, Jana NOVÁKOVÁ, Vladimír TEPLÝ, Ing. Blahoslav POLÍČEK (slezský norický kůň)

Ing. Karolína HOŠKOVÁ (králíci)

Ing. Tomáš NĚMEČEK, Ph.D. (nutrie)

Bc. Anna Kateřina MEDOVÁ (česká husa)

Jana MLYNISKÁ HÄRTELOVÁ, Ing. Markéta KREKULOVÁ, RNDr. Milan TYLLER (drůbež)

prof. Ing. Martin FLAJŠHANS, Dr.rer.agr. (ryby)

Ing. Oldřich VEVERKA (včela kraňská)

Jindřiška SVOBODOVÁ (Centrum rozvoje chovu slezského norika)

Ing. Lenka SKOUPÁ (Sdružení SRAZ – Toulcův dvůr)

¹ Koordinační pracoviště zpracovává jednotlivé zprávy do souhrnné Výroční zprávy za celý podprogram (formátování, sjednocení grafů a tabulek)

Použité zkratky

ABS	Access and Benefit Sharing (přístup ke genetickým zdrojům)
CBD	Convention on Biological Diversity (Úmluva o biologické rozmanitosti)
CHM	Clearing House Mechanism (globální informační portál CBD)
ČMSCH	Českomoravský svaz chovatelů
ČZU	Česká zemědělská univerzita Praha
EAAP	European Association on Animal Production (Evropská asociace pro živočišnou výrobu)
EFABIS	European Farm Animal Biodiversity Information System (informační systém o biodiverzitě živočišných genetických zdrojů)
ERFP	European Regional Focal Point for Animal Genetic Resources (Evropské středisko pro genetické zdroje hospodářských zvířat)
ET	embryotransfer
EVVO	systém environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty
FAO	Food and Agriculture Organization of the United Nations (organizace pro výživu a zemědělství OSN)
FAO-DADIS	Food and Agriculture Organization – Domestic Animal Diversity Information System (informační systém FAO)
FROV	Fakulta rybářství a ochrany vod Jihočeské univerzity v Čes. Budějovicích, Vodňany
GZ	genetický zdroj
ICAR	International Committee for Animal Recording (Mezinárodní výbor pro kontrolu užitkovosti)
ID	inseminační dávka
IS (ISK)	inseminační stanice (inseminační stanice kanců)
JU	Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
KUMP	kontrola užitkovosti masné produkce
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
MTD	Mezinárodní testování drůbeže
MZe	Ministerstvo zemědělství ČR
MZLU	Mendelova zemědělská a lesnická univerzita Brno
MŽP	Ministerstvo životního prostředí
NAZV	Národní agentura pro zemědělský výzkum
NPZ	Národní program konzervace a využívání genetických zdrojů hospodářských zvířat a dalších živočichů využívaných pro výživu a zemědělství
NCGZZ	Národní centrum pro genetické zdroje zvířat VÚŽV v.v.i. Uhřetěves
NS	Údaj není sledován (tabulky početních stavů jednotlivých plemen)
NSB	Národní strategie biodiverzity
PK, HPK	Plemenná kniha, Hlavní plemenná kniha
RGZZ	Rada genetických zdrojů zvířat
SVÚ	Státní veterinární ústav
TKZ	hodnocení typu, konstituce a zevnějšku
UCHS	uznané chovatelské sdružení
UNEP/GEF	United Nations Environmental Protection – Global Environmental Facility (Pomocný úřad pro ochranu životního prostředí při OSN)
ÚŽFG AV	Ústav živočišné fyziologie a genetiky Akademie věd ČR
VÚRH	Výzkumný stav rybářský a hydrobiologický Vodňany
VÚŽV, v.v.i.	Výzkumný ústav živočišné výroby, v. v. i.

Obsah

KOORDINACE NÁRODNÍHO PROGRAMU ZVÍŘAT - PLNĚNÍ TRVALÝCH AKTIVIT	6
NÁVŠTĚVY A KONTROLY V CHOVECH GZ V ROCE 2025	14
KRYOKONZERVACE	16
SPOLUPRÁCE S DALŠÍMI SUBJEKTY	20
Sdružení SRAZ - Toulcův dvůr	20
Centrum rozvoje chovu slezského norika	21
FINANČNÍ ZAJIŠTĚNÍ NÁRODNÍHO PROGRAMU	23
STAV OCHRANY A VYUŽITÍ PLEMEN GENETICKÝCH ZDROJŮ	25
SKOT	25
česká červinka	26
český strakatý skot	31
PRASE – přeštické černostrakaté	36
KONĚ	45
starokladrubský kůň	46
huculský kůň	50
CHLADNOKREVNÁ PLEMENA KONÍ	58
českomoravský belgický kůň	58
slezský norik	63
OVCE	68
šumavská ovce	69
valašská ovce	73
KOZY	76
bílá krátkosrstá koza	77
hnědá krátkosrstá koza	77
KRÁLÍCI	82
NUTRIE	88
standardní nutriety/ stříbrná nutriety/ vícebarevná nutriety (přeštická)	88
DRŮBEŽ	90
česká husa a česká husa chocholátá	91
Testování užitkových vlastností ČZK a českých hus v Mezinárodní testovací stanici drůbeže	94
Linie drůbeže hybridizačních programů	95
RYBY	99
VČELA MEDONOSNÁ - kraňská	104
ZHODNOCENÍ SPOLUPRÁCE S GARANTY A UCHS	107

KOORDINACE NÁRODNÍHO PROGRAMU ZVÍŘAT - PLNĚNÍ TRVALÝCH AKTIVIT

Metodické vedení a koordinace Národního programu zvířat podle plemenářského zákona a prováděcí vyhlášky je zajišťováno jednáním s chovatelskými sdruženími o činnostech podle metodiky a podle aktuálních potřeb prostřednictvím kooperačních smluv. Průběžně je udržována komunikace i s jednotlivými chovateli a jsou konzultovány jejich aktuální problémy.

Kryokonzervace genetického materiálu a provoz genobank je zajištěna příslušnými odbornými pracovišti (CRV, BOVET, Střední zemědělská a veterinární škola Lanškroun, Hřebčín Tlumačov, ČMSCH, ČZU) a nákupem, zejména v případě plemenných hřebců od privátních chovatelů. U skotu a prasat je zajištěna odchovem a odběrem materiálu v nukleových chovech české červinky, českého strakatého skotu a přeštického prasete VÚŽV.

Vedení databází se zajištěním mezinárodní kompatibility s obdobnými mezinárodními databázemi a účast na budování evropské a globální databáze živočišných genetických zdrojů. Příslušná data o plemenech jsou vyžadována a poskytována od chovatelských sdružení, podle požadavku FAO jsou do databáze DAD-IS každoročně doplňována populační data (v roce 2025 data za rok 2024).

Vyhodnocování Národního programu a analýza programů managementu živočišných genetických zdrojů probíhá na základě dat a údajů poskytnutých garanty plemen resp. plemennými knihami a je uvedena u jednotlivých plemen ve výroční zprávě.

Testování užitkovosti a výkonnosti genetických zdrojů „*in situ*“ probíhá podle metodik kontroly užitkovosti případně metodiky pro udržování GZ jednotlivých plemen, souhrnná data jsou prezentována u jednotlivých plemen ve výroční zprávě.

Zajišťování poskytování informací domácím i zahraničním uživatelům, informovanost a vzdělávání veřejnosti o významu genetických zdrojů a o významu, cílech a výsledcích Národního programu zvířat. Tato činnost se uskutečňuje průběžně spoluprací s redakcemi odborných časopisů, které věnují genetickým zdrojům prostor. Vzhledem k mimořádným veterinárním opáčením kvůli výskytu slintavky a kulhavky (SLAK) v Maďarsku a na Slovensku se propagační akce neuskutečnily (Příběh Potravin, Národní výstava hospodářských zvířat v Brně).

Úkoly vyplývající z mezinárodních závazků ČR a její zastupování v mezinárodním styku z titulu koordinátora Národního programu a jeho povinností plynoucích ze závazků v rámci FAO a CBD - viz body 1.7 a 1.8 Akčního plánu.

Odborné posuzování a prověřování oprávněnosti žádostí o podporu na uchování genetických zdrojů. Dotační žádosti byly v souladu se Zásadami shromažďovány, kontrolovány v rámci daných kompetencí a zpracovány během září - října 2025.

Kontrolní činnost realizovaná formou návštěv dotovaných subjektů je zaměřena na fyzickou kontrolou zvířat, jejich prostředí a odpovídající dokumentaci (viz tabulka č. 2 Výroční zprávy).

ÚKOLY STANOVENÉ AKČNÍM PLÁNEM PRO KOORDINAČNÍ PRACOVISŤE

1.1. AKTUALIZACE METODIK UCHOVÁVÁNÍ GZZ DLE POŽADAVKŮ ÚCHS NEBO KOORDINAČNÍHO PRACOVISŤE

V roce 2025 byla vydána rozhodnutí k metodikám GZ přeštického prasete, GZ hucula a GZ českomoravského belgického koně. Na konci roku 2025 byla předložena aktualizovaná metodika GZ českého strakatého skotu, která bude po kontrole zaslána na MZe.

1. 2., 1.3 STANOVIT AKTUÁLNÍ STAV OHROŽENOSTI PLEMEN ZAŘAZENÝCH DO NP GZZ A PRŮBĚŽNĚ HODNOTIT JEJICH STAV Z HLEDISKA POČTU A GENETICKÉ DIVERZITY

Zjištěný aktuální stav ohroženosti vychází z kvalifikovaných odhadů garantů a z údajů PK jednotlivých plemen. Postupně je rozšiřováno standardní hodnocení diverzity (početní trendy, koeficienty příbuznosti) v závislosti na dostupnosti rodokmenových dat od chovatelských svazů.

U plemen ovcí a koz pokračuje trend úbytku chovů a tím i početních stavu zvířat z posledních tří let. Šumavská ovce a bílá koza se tedy z kategorie zranitelných již dostaly do kategorie ohrožených. Český strakatý skot i starokladubský kůň (STKL vraník a STKL bělouš) zůstávají přes mírný nárůst stavů kriticky ohrožená. Trvale nepříznivý až kritický stav je králíků a hus, který vykazuje periodické výkyvy, se u některých plemen (český červený, český luštič) v roce 2025 ještě prohloubil.

1.4 PRŮBĚŽNĚ AKTUALIZOVAT DATA V SYSTÉMU DAD- IS

Populační data za rok 2024 byla doplněna podle podkladů zaslaných oprávněnými organizacemi k dotacím resp. další data podle vyžádaného vzoru. Data za rok 2025 budou doplněna v průběhu jara 2026. Problémem se získáváním podrobnějších dat zůstává u téměř všech plemen ovcí. Důvodem je, že velká část zvířat není v kontrole užitkovosti a nejsou tudíž evidována v PK.

1.6 PODPOROVAT VÝZKUMNÉ PROJEKTY SE ZAMĚŘENÍM NA CHARAKTERIZACI GZZ, KRYOKONZERVACI A VYUŽITÍ GZ ZVÍŘAT - výzkumný úkol QK1910156

V roce 2025 byl podán projekt Dojení kojících krav – inovativní systém chovu s prodlouženým kontaktem matka-tele. Tento projekt by byl realizován ve spolupráci s dlouholetým účastníkem Národního programu.

V průběhu loňského roku se pokračovalo v řešení projekt NAZV QL25020022 týkající se využití genomických údajů ve šlechtění koní. Po dohodě s výzkumným týmem byly poskytnuty vzorky českomoravských belgických koní.

Dále běží projekt GAČR 24-14325L Genetic background of baroque and working horse breeds.

1.7 NAPLŇOVAT ÚKOLY VYPLÝVAJÍCÍ Z IMPLEMENTACE CBD A NAGOJSKÉHO PROTOKOLU V RÁMCI SVÉ PŮSOBNOSTI

V rámci Státní politiky životního prostředí ČR 2020-2030 by práce s genetickými zdroji, zejména pak jejich systematické hodnocení a charakterizace, měla být standardní součástí resortních výzkumných dotačních programů. Na druhou stranu Národní program začíná i přes nesporné úspěchy zaostávat za rychlým technologickým pokrokem ve vyspělých zemích, zejména právě v oblasti systematického hodnocení genofondů.

V rámci pracovní skupiny ERFPP pro otázky Nagojského protokolu neproběhly v průběhu minulého roku žádná jednání.

1.8 NAPLNĚVAT ÚKOLY VYPLÝVAJÍCÍ Z KOMISE FAO PRO GZ VÝZNAMNÉ PRO VÝŽIVU ZEMĚDĚLSTVÍ

Úkoly vyplývající pro genetické zdroje zvířat jsou řešeny primárně prostřednictvím Evropského regionálního střediska FAO (ERFP).

ERFP General Assembly

- Pokračování v řešení problematiky společných akcí u ohrožených tzv. sdílených plemen - připravují se ERFP Guidelines for transboundary breeds.
- Charakterizace vlastností odpovědných za adaptaci místních plemen.

ÚKOLY STANOVENÉ AKČNÍM PLÁNEM PRO CHOVATELSKÁ SDRUŽENÍ

2.1, 2.4 POKRAČOVAT S VÝROBOU EMBRYÍ A ODCHOVEM PLEMENNÝCH BÝČKŮ POMOCÍ EMBRYOTRANSFERU (PRO PRODUKCI KRYOMATERIÁLU)

Do inseminační stanice byl umístěn k odběru semene a úspěšné výrobě inseminačních dávek býk české červinky linie UL (2 059 ID) s výborným původem a do odchovny plemenný býků byli vybráni dva býčci českého strakatého skotu z otců MKM 284 a ME 184.

2.7 POKRAČOVAT V PRODUKCI ZVÍŘAT PROSTÝCH PRRS Z CHOVŮ PRRS POZITIVNÍCH A Z KARANTÉNNÍHO PRACOVIŠTĚ

V roce 2025 neproběhl karanténní odchovu přeštických prasat. Případný odchov bude konzultován s garantem plemene.

2.8 HODNOTIT POPULACI GZ A PROVÁDĚT KONTROLU PARENTITY U NOVĚ ZAŘAZOVANÝCH PLEMENNÝCH KANCŮ

U všech nově zařazovaných kanců do reprodukce je prováděna rutinní kontrola parentity. Jedinci, kterým parentita nevyjde, nejsou následně zařazeni do plemenitby.

2.11, 2.16 ZVÝŠIT MNOŽSTVÍ KRYOKONZERVOVANÉHO MATERIÁLU

Kvalita části uloženého materiálu v genobance není známa, ale podle velmi špatných výsledků použití rozmrazeného semene v inseminaci i podle výsledků ověřování kvality novými metodami (intracytoplasmatická injekce spermatu do oocytů myši – detekce poškození DNA) vyplývá, že oplozovací schopnost ukládaného materiálu za použití stávajících metod dosahuje podprůměrných až nevyhovujících parametrů. V roce 2025 kryokonzervaci řešilo Národní centrum pro genetické zdroje zvířat.

2.17 POKRAČOVAT V OVĚŘOVÁNÍ PŮVODU PLEMENÍKŮ A POSTUPNĚ ZAČÍT OVĚŘOVAT PŮVOD U VŠECH JEDINCŮ

V roce 2024 byl zahájen sběr vzorků zvířat pro zjišťování jejich DNA, které do budoucna plánujeme využít pro výpočet genomické plemenné hodnoty. Genomická analýza umožňuje současně ověřovat původ všech genomovaných zvířat, což povede ke zpřesnění selekce a zvýšení genetického zisku. Cílem

je nejen zvyšovat užitek, ale také zlepšovat zevnějšek, zdravotní stav a přesnost rodokmenů sledovaných zvířat.

Do laboratoře bylo v roce 2025 dodáno a zpracováno 452 vzorků koz a kozlů.

Byl prověřen původ u 92 mladých bílých kozlíků. U 89 kozlíků byl původ ověřen s průkazným výsledkem (96,74 %), u 3 kozlů byl zjištěn nesoulad buď ze strany otce nebo matky (3,26 %) a tito kozlíci byli z chovů vyřazeni. U hnědých kozlíků bylo prověřeno 69 zvířat. Souhlasný původ byl u 67 kozlíků (97,10 %), u 2 kozlů byl nesouhlas (2,90 %) a tito kozlíci byli z chovů vyřazeni.

V roce 2026 bychom chtěli prověřit dalších cca. 600 kusů koz a kozlů a u všech mladých kozlů, kteří by se měli zařazovat do plemenitby bude opět prověřen jejich původ (parentita).

2.21 REALIZACE OPATŘENÍ ZAMĚŘENÝCH NA ZVÝŠENÍ REPRODUKCE UMOŽŇUJÍCÍ NORMÁLNÍ OBRAT STÁDA PŘI ZACHOVÁNÍ PŘIJATELNÉHO KOEFICIENTU INBRÍDINKU

Pro rok 2025 působili v plemenitbě nově 2 hřebci (3410 Polan Jótevö Aggtelek, 3418 Oušor VIII-22).

Pro zlepšení připouštěcích příležitostí pro rok 2025 byla rozšířena možnost inseminace čerstvým spermatem. V hřebčinci v Písku působil v inseminaci hřebec 1573 Gurgul Haidar a v hřebčinci Tlumačov 1847 Pietrosu Nelson.

Vzhledem k malému počtu aktivních plemeníků pro celý rozsah Čech a Moravy a velkým dojezdovým vzdálenostem, není možno požadovat po chovateli konkrétní kombinaci hřebce. Byl proto vypracován negativní alternativní připárovací plán pro všechny klisny plemenné knihy mladší 23 let (220 klisen) se všemi aktivními hřebci. Všechny hypotetické kombinace, nevhodné z důvodu příbuznosti $F_{(x)}$ hypotetických potomků nad 3,125 z 5. generace předků byly poskytnuty chovatelské veřejnosti ve formě Zpravodaje. Pokud kombinace v přehledu není uvedena, není důvod bránit chovateli ve volném výběru působícího plemeníka.

Chovatelům je doporučeno nerealizovat kastraci do konečného posouzení ve třech letech, případně před shlednutím hřebečků pověřeným inspektorem. Cílem je zajistit zvýšení počtu vhodných plemeníků. Rodokmenovou vhodnost narozených hřebečků pro případný chov posuzuje Rada PK u všech odstávčat.

2.22 AKTIVNĚ SPOLUPRACOVAT NA REALIZACI EVROPSKÉHO REGISTRU HUCULSKÝCH KONÍ V RÁMCI MEZINÁRODNÍ ORGANIZACE HIF, VČETNĚ JEHO VYUŽITÍ PRO ČESKÝ CHOV PŘEDEVŠÍM V SAMČÍ ČÁSTI POPULACE. K TOMU ZPRACOVAT A PRŮBĚŽNĚ AKTUALIZOVAT DATA Z ČR

Na základě definovaného závazku byla provedena analýza celkové databáze koní ČR, ze které bylo do „HIF registru“ možno dosud zveřejnit 301 klisen a hřebců, které byly „registrem“ převzaty. Aktuálně je připraveno dalších 8 klisen, tak jak jsou časově zařazovány do chovu. Registr je a bude pro náš chov přínosný zejména při importu z jiných zemí, což vyloučí např. naše staré negativní zkušenosti.

2.23 OVĚŘOVAT PATERNITU U VŠECH JEDINCŮ ZAŘAZOVANÝCH DO NPGZZ POMOCÍ DNA PROFILU

Předně je třeba znovu připomenout, že vzhledem k významu přesného genového složení, který je šlechtitelské práci s huculským koněm příkládán, jsou Řádem PK od roku 2009 do prvních dvou oddílů zařazování pouze klisny s ověřením obou rodičů formou DNA. U všech hřebců a klisen zařazených do NPGZ v roce 2025 je provedeno ověření původu. Celkem jde o 11 klisen a dva hřebce.

2.40 DOŘEŠIT PROBLEMATIKU PŘIJATÉHO NAŘÍZENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY (EU) Č. 1143/2014 O INVAZNÍCH DRUZÍCH

Stále přetrvává v chovech nutrií situace, která neumožňuje jakékoliv plánování chovu do budoucna. Invazní novela je platná od 1.1.2022. V průběhu roku 2025 byly předloženy žádosti o výjimku s pohotovostní plány pro tři chovatele. Výjimky pro tyto tři chovatele byly schváleny a na dalších žádostech se bude v roce 2026 pracovat.

2.41 VYHODNOTIT ZDRAVOTNÍ STAV POPULACE A DALŠÍ SLEDOVÁNÍ MASNÉ UŽITKOVOSTI U NUTRIÍ

Hodnocení masné užitkovosti pokračovalo na základě dat dodaných chovateli. Jsou sledovány údaje o živé hmotnosti v 8 měsíci věku a údaje o hmotnosti jatečně opracovaného trupu (JOT) s hlavou nebo bez hlavy. Vzhledem k nedostatku dat nebyla hodnocena masná užitkovost přeštických nutrií. Každoroční výsledky masné užitkovosti nutrií jsou vyhodnoceny v kapitole NUTRIE.

V roce 2025 opět proběhlo hodnocení parazitárního zatížení chovů nutrií. Mezi jednotlivými chovy jsou rozdíly v závislosti na uplatňování prevence parazitárního zatížení. V porovnání s předchozím rokem se opět podařilo snížit výskyt hlístic rodu *Strongyloides* a kokciidií. Tyto výsledky potvrzují nutnost sledovat zdravotní stav a aplikace preventivních opatření proti parazitárním onemocněním v chovech nutrií.

2.42 MONITORING GENOFONDU POPULACE VČEL Z HLEDISKA OHROŽENÍ CHOVŮ GENETICKÝCH ZDROJŮ KRAŇSKÉ VČELY Z OKOLÍ OPLOZOVACÍCH OKRSKŮ STANOVIŠŤ

K vyhodnocení aktuální situace byly v roce 2025 odebrány vzorky včel z plemenných včelstev stávajících genetických zdrojů kraňské včely. Tyto vzorky byly analyzovány. Dále byly analyzovány a vyhodnoceny vzorky včel z oplozovacích okrsků chovů odebrané v roce 2024. K analýzám i vyhodnocení byla použita metodika vypracovaná v předchozím akčním plánu. V protokolu k mikrosatelitní analýze došlo pouze k dílčím úpravám v procesu amplifikace mikrosatelitních fragmentů.

Vzorky byly analyzovány s pomocí vybraných mikrosatelitů DNA a vyhodnoceny s využitím srovnávací databáze (vytvořené v předchozím akčním plánu), klasifikačního programu GeneClass2 a populačně genetického modulu GeneInEX programu Excel. Z výsledků je patrné, že tři okrsky chovů (pásmo v okruhu 5 km) splňují požadavky na „čistotu“ kraňského plemene (zvýrazněny zeleně, doporučené rozpětí 80-100%). Okrsky dvou chovů vykazují zhoršenou situaci způsobenou nežádoucím křížením. V těchto chovech je nutné věnovat zvýšenou pozornost vhodným zootechnickým opatřením. K velkému zhoršení situace došlo na Pokusném včelínu v Pekařově, kde je okrsek nevyhovující. Do konce roku budou vyhodnoceny vzorky z letošního odběru včel ze včelstev plemenných matek chovů genetických zdrojů tak, aby výsledky bylo možno zohlednit v další chovatelské sezóně 2026.

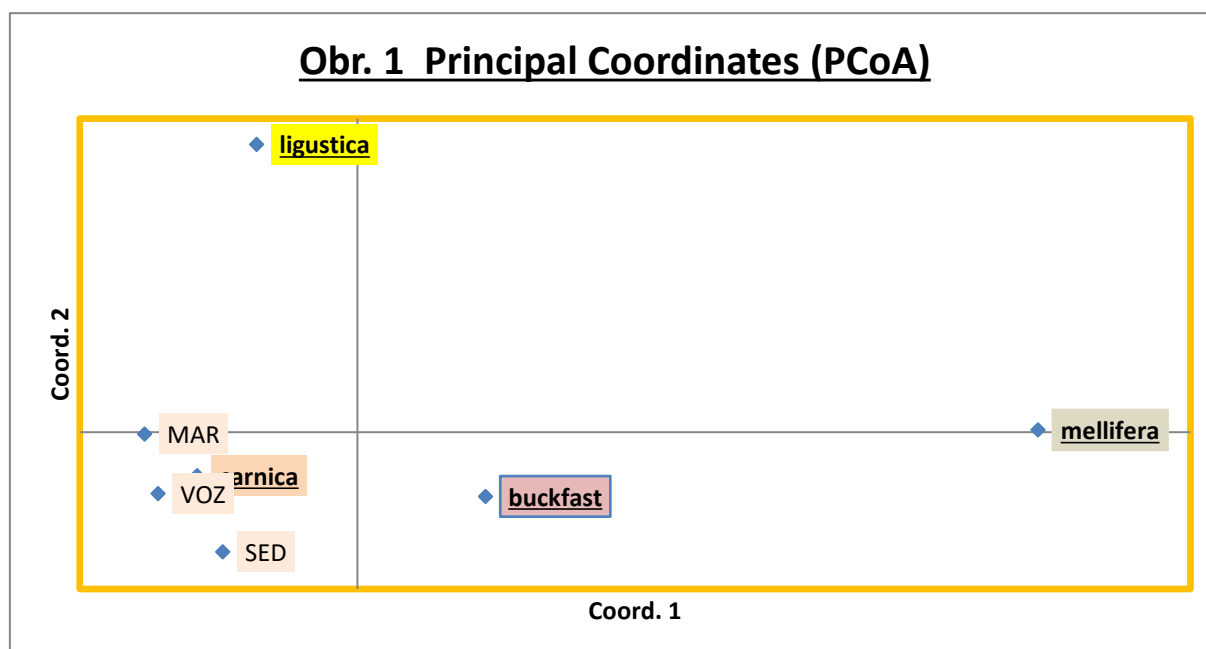
2.43 VYHLEDÁVÁNÍ DALŠÍCH VHODNÝCH STANOVIŠŤ PRO CHOV GZ MEZI ŠLECHTITELSKÝMI CHOVY UZNANÉHO CHOVATELSKÉHO SDRUŽENÍ KRAŇSKÉ VČELY PŘI ČESKÉ SVAZU VČELAŘŮ

V minulém roce a v roce 2025 byly také odebrány příslušné vzorky plemenných matek i včel v oplozovacím okrsku u chovatelů Marady, Sedláčka a Vozdecké, které byly vybrány jako další potenciální chovy genetických zdrojů.

Z tabulky 1 je patrné, že v průměru relativně velmi čistá kraňka byla detekována ve vzorcích včel v okrsku chovatele p. Sedláčka z Příchovic. Okrsky chovů p. Marady (Hirschgrund- Mistelbach) a p. Vozdecké zřejmě budou vyžadovat zvýšený dohled chovatele.

Tabulka 1. čistota analyzovaných okrsků

chov	čistota okrsku (%)	variační koeficient (%)
Marada 2025	70,5	51,9
Sedláček 2025	84,3	39,9
Vozdecká 2025	73,1	44,1
okrsek OK	okrsek- zvýšený dohled	

Pro souhrnné a názorné hodnocení čistoty plemenných matek v grafické podobě byla zvolena metoda analýzy hlavních komponent (PCoA), vypočtená z matice vzájemných genetických vzdáleností standardů plemen a sledovaných chovů (Obr.1). Příslušné výpočty jsou v příloženém souboru Vyhledavani25.xlsx. Z PCoA je patrné, že všechny chovy a jejich plemenné matky se shlukují společně se standardem kraňské včely. Z tohoto pohledu jsou tyto chovy vhodné jako genetický zdroj kraňské včely v ČR.

Obě kritéria (okrsek, plemenné matky) současně splňuje pouze šlechtitelský chov p. Sedláčka.

ÚKOL 2.45 POKRAČOVAT V ZAJIŠŤOVÁNÍ CHOVU GZ RYB ALESPŮŇ VE DVOU CHOVECH – VYTVOŘENÍ CHOVANÉHO DUPLIKÁTU

V roce 2025 nebyl zřízen žádný nový chovaný duplikát. Chovatel Ryby Vlček podal žádost o zařazení kmenového hejna pstruha obecného f. potoční Tepelské populace jako žádoucího chovatelského duplikátu (existuje pouze jediné kmenové hejno tohoto GZ), Šlechtitelská rada pro chov ryb RS ČR na svém jednání 28.8.2025 návrh projednala a navrhla RS ČR vrátit ji chovateli k doplnění. Chovatel potenciálního duplikátu Hodonínského sumce velkého, Rybářství Hodonín, spol.s r.o. proti očekávání žádost o zařazení kmenového hejna v letošním roce nepodal. Zvýšení dotačních nákladů by dle dotačních sazeb za rok 2025 představovalo 136 000,- v případě tepelské populace pstruha potočního a 100 000,- v případě sumce velkého hodonínského.

ÚKOL 2.46 ZAJISTIT PROVOZ A PRŮBĚŽNÉ DOPLŇOVÁNÍ BEZPEČNOSTNÍHO DUPLIKÁTU KRYOKONZERVOVANÉHO MATERIÁLU V RÁMCI KRYOBANKY ŽIVOČIŠNÝCH GZ V HRADIŠTKU

Jednorázové doplnění bezpečnostního duplikátu o polovinu nově zamražených inseminačních dávek za rok 2025, doložené předávacím protokolem ze dne 6.11. 2025.

ÚKOL 2. 47 ZAJISTIT ÚČAST A PLNĚNÍ ÚKOLŮ Z PRACOVNÍ SKUPINY PRO GENETICKÉ ZDROJE V AKVAKULTURÁCH PŘI KOMISI FAO PRO GENETICKÉ ZDROJE VÝZNAMNÉ PRO VÝŽIVU A ZEMĚDĚLSTVÍ.

Na následující období byl stávajícím účastníkem pracovní skupiny CGRFA – ITWG-AqGRFA (mezivládní technické pracovní skupiny FAO pro vodní genetické zdroje pro výživu a zemědělství) prof. Flajšhansem Ministerstvu zemědělství ČR doporučen k nominaci Ing. Vojtěch Kašpar, Ph.D., rovněž z FROV JU.

Ve dnech 13.-17. 10. 2025 pořádala FROV JU ve Vodňanech ve spolupráci s MZe ČR pro FAO workshop Sustainable Freshwater Aquaculture: Integrating Recirculating Systems, Pond Management, and Genetic Conservation for Resilient Fish Production. Program zahrnoval tematické přednášky pracovníků výzkumného centra CENAKVA, Fakulty rybářství a ochrany vod JU, praktické ukázky a řadu exkurzí.

Na 24. listopadu 2025 je plánována účast (prof. Flajšhans, dr. Kašpar) na virtuálním regionálním workshopu FAO pro Evropu a Střední Asii pod názvem „FAO reporting and monitoring framework on the status and trends of management of aquatic genetic resources“ prostřednictvím platformy Zoom.

ÚKOL 2.48 KONTINUÁLNÍ SLEDOVÁNÍ A VYHODNOCOVÁNÍ RIZIK PRO RYBÍ POPULACI. STANOVENÍ PRAVIDEL PRO VÝJIMKY V OBLASTI PLEMENÁŘSKÝCH A VETERINÁRNÍCH OPATŘENÍ PRO PŘÍPAD OHROŽENÍ NEBO LIKVIDACE CHOVU.

Vzhledem ke zranitelnosti rybí populace, specifčnosti chovu ryb v rybnících nebo nádržích možným ztrátám způsobeným onemocněním, otravou nebo znečištěním přítokové vody, pytláčením, v důsledku predačního tlaku kormorána velkého, vydry říční i dalších rybožravých predátorů, nevhodnými úpravami toků, zhoršující se hydrologickou situací, nevhodným rybářským hospodařením, rybolovem, ale také snižováním úživnosti vodního prostředí a rostoucí kontaminací cizorodými látkami pokračuje důsledné monitorování a vyhodnocování výše zmíněných rizik k řešení aktuálních problémů v případě potřeby. Z jednání Šlechtitelské rady pro chov ryb RS ČR dne 28.8. 2025 vyplynuly, stejně jako v předchozích letech pokračující problémy chovatelů s udržitelností chovu některých GZ (síh peled', pstruh obecný) v rybníčních chovech i chovných úsecích toků z důvodu predačního tlaku rybožravých

[Sem zadejte text.]

predátorů, vlivem nepříznivých změn klimatických podmínek, nedostatku vody a/nebo snižování kvality přítokové vody na chovatelské zařízení. Chovatel kmenového hejna GZ síha peledě Rybářství Mariánské Lázně s.r.o. zdůraznil problémy s udržitelností chovu a nemožnost najít pro něj vhodnější lokality. Dlouhodobě se snižuje počet získaných generačních ryb pstruha potočního z přirozených zdrojů pro jejich reprodukci, chovatelé přistupují k záložnímu chovu populací na líhních. Nadále trvá i markantní úbytek veškeré přirozené potravy pro pstruha v tocích.

Ve věci nebezpečných nákaz ryb žádný chovatel nehlásil v roce 2025 ohrožení GZ ryb žádnou ze sledovaných nebezpečných nákaz.

NÁVŠTĚVY A KONTROLY V CHOVECH GZ V ROCE 2025

Tabulka 2: Navštívené chovy

navštívený chov	genetický zdroj
Petřík Alois	českomoravský belgický kůň
Hoferek Vladimír	slezský norický kůň
Malina Jan	český strakatý králík
Kosová Lenka	moravský modrý králík
Říčanová Tereza MgA., Ph.D.	český strakatý skot
Pluhař Vladimír	český strakatý králík
Strnad Ladislav	šumavská ovce
Strnad Ladislav	koza bílá krátkosrstá
Mračková Marie	huculský kůň
Ložek Jiří	koza hnědá krátkosrstá
Kozub Milan	česká husa
Stránské z.s.	valašská ovce
Halenková Eva	starokladrubský kůň
Zámečník Stanislav	koza hnědá krátkosrstá
Šťastná Kristýna	koza hnědá krátkosrstá
Schneider Vítězslav	český strakatý skot
Zelenská Jarmila	koza bílá krátkosrstá
Fraštinová Kateřina	slezský norický kůň
Frašťia Jan	slezský norický kůň
Kráčmarová Kateřina	slezský norický kůň
Fuksa Evžen	český strakatý skot
Nezdařilík Martin	českomoravský belgický kůň
Hájek Lubomír	starokladrubský kůň
Kubíková Lenka	koza bílá krátkosrstá

Pro vlastníky GZ českého strakatého skotu, v oblastech, kde neexistují velkochovy dojeného skotu, jsou v čím dál větší míře nedostupné nebo omezeně nedostupné (víkendy, svátky) plemenářské služby zajišťující inseminaci zvířat, často musí zvířata hormonálně stimulovat, aby k říji docházelo v určitý den v týdnu.

Náklady na kontrolu užitkovosti, kdy se mléko váží každý měsíc po celou dobu laktace a odebírá se z něj vzorek k laboratorním účelům se neustále zvyšují.

Pro GZ ovcí a koz, v oblastech s výskytem vlků, je zabezpečení podle Metodiky AOPK nutností, predátoři ztrácí plachost, objevují se i během dne, v některých chovech během dne hlídá stádo ovčák se psem. Velmi dobře hodnotí spolupráci se svazem a garanty plemen.

U GZ huculského koně se začíná řešit nedostatek hřebců a nepříbuzných klisen dovozem (z Maďarska a Slovenska), populace stagnuje. Dle chovatelů by mohlo být řešením omezení dotační podpory porodů jen na jeden rok.

Obecně pro GZ české husy neexistuje přípařovací plán zohledňující příbuznost zvířat.

Pro plemena králíků v Národním programu u všech navštívených vlastníků neexistují přípařovací plány, výběr samců do plemenitby je záležitostí vlastníka, který si chovné samce vybírá na pro něj dostupné výstavě pouze na základě bodového hodnocení zvířete a tištěného rodokmenu. Nové rodokmeny králíků, které nám ČSCH předal jako jednu z podmínek pro poskytnutí dotace však neobsahují uvedení plemenné příslušnosti u žádného z předků do třetí generace. Někteří vlastníci z Čech si stěžují na nedostupnost zvířat z Moravy. Vzhledem k věkové struktuře chovatelů je pro mnoho lidí těžké elektronické předávání výstupů.

Chovatelé českých strakatých králíků se opakovaně dostali do situace, že se jim po novém samci několikrát po sobě narodila mláďata s odlišnou kresbou nebo strukturou srsti, případně jedno z pohlaví z vrhů opakovaně bylo neschopné života nebo odpovídajícího růstu. Kdo jim prodal takové chovné zvíře nechtějí zveřejnit, proto není zcela jasné ani to, jestli se nákup uskutečnil od vlastníka GZ.

V GZ starokladrubského koně jsme se setkali s upozorněním na určité obtíže u některých vlastníků, příprava koní na VZ je nerentabilní, cca 15tis Kč stojí výcvik zvířete. Výše dotace nepokryje náklady na připouštění.

Rýsuje se možná spolupráce s vlastníkem GZ českomoravského belgického koně vlastníčího tři klisny v genetickém zdroji, v minulosti se mu po inseminaci mraženým semenem úspěšně povedlo odchovat kobylku. Měl by zájem o spolupráci, o výdej určitých inseminačních dávek z genobanky a řízenou reprodukci.

KRYOKONZERVACE

Kryokonzervace je nedílnou součástí konzervace genofondu plemen zahrnutých do NP GZZ. Uchováván je jak reprodukční materiál - inseminační dávky a embrya, tak materiál určený zejména pro charakterizaci a popis genetických zdrojů a studium vlastností plemen na molekulárně-genetické úrovni, zejména krev, sliny, srst a další tkáně pro izolaci DNA (genomická sbírka).

V roce 2025 byl vznesen požadavek na kryokonzervaci hřebců slezsko-norických koní, bohužel ze 4 hřebců dva v průběhu roku uhynuli a dva nedosahují požadovaných kvalitativních ukazatelů ejakulátu, aby mohli být zamrazeni.

2453 Bakar – linie 419 Bravo-nemrazitelný

3329 Hegar – linie 2526 Höllriegel - úhyn

3063 Reny – linie Randolph - nemrazitelný

2910 Biskup – linie 419 Bravo - úhyn

Centrální kryobanka Hradištko

V roce 2025 bylo vyrobeno pro uložení v centrální kryobance 428 inseminačních dávek ryb, 2059 inseminačních dávek české červinky. Embryí do centrální kryobanky bylo předáno 26 české červinky, 13 českého strakatého skotu a 36 jich je zatím uloženo v karanténě.

Vydáno bylo 222 dávek české červinky a 392 dávek a šest embryí českého strakatého skotu.

Kryobanka a IS Kostelec nad Orlicí

Od kanců plemene přeštické černostrakaté, z konzervačního chovu VÚZV v Kostelci nad Orlicí bylo v roce 2025 vyrobeno 595 inseminačních dávek, určených k prodeji i výzkumným účelům a 560 pejet kryokonzervovaného spermatu od čtyř kanců bylo uloženo do genobanky.

Pracoviště VÚRH Vodňany - kryokonzervace spermatu ryb

V roce 2025 bylo zamrazeno sperma GZ kapra obecného Synt. linie C435, pstruha obecného Šumavské populace a pstruha duhového PdD 66 Kamloops Zmrazuje se 10 ml spermatu od 1 mlíčka, tj. 20 dávek po 0,5 ml. Zmrazování je prováděno v kryoautomatu Planer Kryo 10 series III (Planer, UK), v kryozkumavkách se zmrazovaným objemem 0,5 ml nebo pejetách. U kapra je nově vyvinut postup mražení ve velkých kryozkumavkách po 4,5 ml spermatu. Ve vzdálených chovech, kdy by převoz gamet do laboratoře k zamražení vedl ke snížení kvality, se provádí zmrazování na místě v mobilním systému, s převozem pejet v Dewarově nádobě do kryobanky. Motilita spermií se stanoví z videozáznamu pomocí analýzy obrazu. Hodnocení oplozovací schopnosti zmražených/rozmražených spermií se obvykle provádí v kontrolovaných podmínkách přinejmenším v trojím opakování pro sperma každého mlíčka. Přitom se zaznamenává oplozenost, líhnivost a procento malformovaného váčkového plůdku.

Inventarizace kryomateriálu

Tabulka 3: Přehled kryokonzervovaného genetického materiálu k 31. 12. 2025

Centrální kryobanka Hradištko				
Plemeno	Embrya (KARANTENA)/oocyty počet	Inseminační dávky 2024		Doplněno 2025
		počet plemeníků	počet kryokonzervovaných jednotek	Počet plemeníků (počet jednotek)
česká červinka	493/3	18	20 803	1 (2 059)
český strakatý skot	1416 (36 karanténa) /32	40	27 567	0
starokladrubský kůň	0/14	48	2 675	0
huculský kůň	0	8	460	0
slezský norik	0	13	665	0
českomoravský belgik	0	23	1263	0
přeštické prase	0	33	1 582	0
koza bílá krátkosrstá	0	32	1 814	0
koza hnědá krátkosrstá	0	10	304	9 (108 ČZU)
šumavská ovce	0	58	1 116	0
valašská ovce	0	15 (2 ČZU)	283 (50 ČZU)	0
Kryobanka Kostelec n. Orlicí				
Plemeno	Embrya počet	Inseminační dávky		
		počet plemeníků	počet kryokonzervovaných jednotek	
přeštické prase	0	111	25 045	4 (560)
prase CVM	0	8	668	0
koza bílá krátkosrstá	0	12	213	0
koza hnědá krátkosrstá	0	3	75	0

Tabulka 4: Genomická sbírka, genobanka VÚŽV, v.v.i.

Druh a plemeno	Počet vzorků 2024	Doplněno ve 2025
Skot: česká červinka	1 154	46
německá červinka, polská červinka	43/25	0
český strakatý skot (původní typ – GZ)	826	33
Prase: černostrakaté přeštické	59	0
Ovce: šumavská ovce	3 728	0
valaška	982	0
zušlechtěná valaška	161	0
Kozy: bílá krátkosrstá koza	1 629	0
hnědá krátkosrstá koza	846	0
Koně: starokladrubský kůň	927	23
slezský norik	666	35
českomoravský belgik	787	32
huculský kůň	370	13
Drůbež: česká zlatá kropenka	707	0
česká husa	217	36
Králík: moravský modrý	6	0
český strakáč	6	0
český luštič	6	0
Nutrie: standardní českého typu	39	0
přeštická vícebarevná	8	0
stříbrná moravská	15	0

Tabulka 5: Aktuální přehled kryokonzervovaných dávek v kryotubách podle jednotlivých plemen a linií, počty mlíčáků a počty zamražených dávek:

Druh	Plemeno / linie	Počet mlíčáků	Počet dávek	Rok
kapr obecný	jihočeský lysec BV	48	1711	1998, 1999, 2006, 2014, 2018,
	pohořelický lysec	30	500	2001, 2022
	synt. linie C434	30	444	1998, 2003, 2006, 2016
	synt. linie C435	35	340	2002, 2016, 2018, 2025
	telčský lysec	27	359	2002, 2018, 2024
	třeboňský šupináč	45	940	2001, 2003, 2006, 2016, 2020
	jihočeský kapr šupinatý	28	889	2003, 2015, 2020, 2021
	žďárský lysec Žd'-L	27	668	2004, 2009
	milevský lysec MV	42	523	2005, 2007, 2014
mariánskolázeňský	37	1180	2005, 2018, 2020	
lín obecný	lín velkomeziříčský	141	406	1999, 2000, 2007, 2010, 2018, 2021,
	lín hlubocký	97	209	1999, 2004, 2015, 2018
	lín tábořský	170	352	1998, 2004, 2007, 2008, 2011, 2015, 2018, 2019
	lín modrý	9	85	2000, 2024
	lín zlatý	24	125	2000, 2023
	lín vodňanský	54	174	2007, 2015, 2018, 2021
	lín mariánskolázeňský	82	227	2007, 2015, 2019, 2021
	lín Kož.92	13	55	2015, 2024
sumec velký	sumec hodonínský	34	328	2000, 2004, 2019, 2024
	sumec vodňanský albinotický	11	62	2000, 2023, 2024
	sumec vodňanský	48	517	2000, 2015, 2019, 2022, 2023
	jeseter	čistý druh	51	510
vyza velká	čistý druh	15	1740	2000, 2011, 2013, 2017, 2019,
pstruh duhový	PdD 75	30	350	2009, 2011, 2023
	PdD 66 „kamloops“	55	950	2010, 2023, 2025
	PdM	17	340	2023
síh maréna	čistý druh	16	151	2012
síh peleď	čistý druh	63	274	2012, 2013, 2017
pstruh obecný	šumavská populace	67	792	2005, 2006, 2008, 2009, 2025
	tepelská populace	17	88	2019, 2021

SPOLUPRÁCE S DALŠÍMI SUBJEKTY

Sdružení SRAZ - Toulcův dvůr

Foto: Ing. L. Skoupá

V rámci Národního programu probíhá aktivní spolupráce s Centrem ekologické výchovy Toulcův dvůr v Praze Hostivaři, prostřednictvím sdružení SRAZ. I přes nepříznivou situaci kolem výskytu SLAKu tak i v roce 2025 programy pro školy všech stupňů zaměřené na hospodářská zvířata se zdůrazněním významu původních plemen a současně s jejich odbornou prezentací.

Sdružení udržuje na farmě Toulcův dvůr kolekci plemen genetických zdrojů zvířat, využívanou ve výukových a naučně-propagačních akcích. Kromě možnosti blízkého kontaktu se zvířaty je zde vybudována naučná stezka s informačními panely, které seznamují návštěvníky s národními plemeny hospodářských zvířat.

Tabulka 6: Přehled akcí Centra ekologické výchovy Toulcův dvůr

Vzdělávací a osvětové akce - speciální	počty účastníků
ekologické výukové programy pro školní kolektivy	3 201
akce pro veřejnost a odbornou veřejnost	689 + 1400
vzdělávání studentů (VŠ, SŠ, VOŠ - semináře, praxe)	1929 + 19
příměstské tábory	240
celkem	5741

Kolekce zvířat plemen genetických zdrojů na farmě Toulcova dvora k 1.11.2025

huculský kůň: 8 klisen

česká červinka: 2 krávy

přeštické prase: 2 prasnice

ovce původní valaška: 1 beran, 5 bahnic

koza bílá krátkosrstá: 1 kozel, 4 kozy

králíci (český černopesíkatý : 1 samec, 4 ramlice, **český červený:** 1 samec, 3 ramlice, **moravský**

modrý: 1 samec, 1x ramlice)

české husy: 1 houser, 1 husa

Centrum rozvoje chovu slezského norika

Centrum slezského norika v roce 2025 uskutečňoval aktivity, které jsou zaznamenány ve výroční zprávě.

Tyto aktivity korespondovaly s hlavními cíli spolku, vyjádřenými ve stanovách, které byly pořádány pro všechny zájemce různých věkových skupin lidí

Foto: © Centrum rozvoje chovu slezského norika – archiv

Přednášky pro třetí ročníky studentů Střední odborné školy veterinární v Hradci Králové – Kuklenách, v rámci předmětu „Chov koní“ Begatrekking – Expedice zakletý

Velmi oblíbená aktivita, která měla své třinácté opakování (v některých letech se neuskutečnila) a stále je inzerovaná jako živý pomník tažným koním, kteří pomáhali při stavbě Opevnění Hanička.

Expedice Zakletý 2025 s délkou trasy cca 36 Km s aktuálním doprovodným názvem Dobrý den! se uskutečnila 27.9.t.r.

Expedice se od běžných vyjížděk či Hubertových jízd odlišuje vlastními zásobami potravin, přemísťovanými souběžně s cestovateli. Begatrekking deklaruje střídání jízdy na vlečce a chůze či běhu souběžně (do svahu, ze svahu, pro ulehčení koním). Akce je celodenní, do setmění a má velký dosah. V expedicích je nutné omezovat počet zúčastněných osob, aby nedocházelo k přetížení koní.

Zpracovaný video záznam pro veřejnost je umístěn na kanále CSN na YouTube. Expedice se účastnila i huculská klisna s kojeným hříbětem, která byla po tři roky zpět metodicky připravovaná ve spolupráci s Centrem slezského norika k výkonu v tahu (smykem i odvalováním) i k jezdeckví.

Sociální zemědělství

V rámci tohoto zaměření činností spolku bylo vyhlášeno Komunitní sázení brambor (3.5.2025) a Komunitní kopání brambor (6.9.2025). Dalším příkladem sociálního zemědělství byl opakovaně uskutečněný dvanáctikilometrový výjezd do krajiny pro zaměstnance a klienty TULIPANu (20.9.2025), zapsaný

Projekt BEGAN – KONĚ JINAK, 27.4.2025 startuje nový spolkový projekt Rodinné prožitkové odpoledne Děti s rodiči si koně připraví a rozvinou s ním komunikaci. Účastníkům bez ohledu na věk je umožněna jízda na koni a plnění úkolů her za doprovodu vůdce koní.

Terapie pomocí koní pod odborným působením

V obou projektech se jednalo o spolupráci s ing. Pavlou Moravcovou (BCST terapeutka kraniosakrální biodynamiky).

Program pro dětský tábor s indiánskou tematikou v den 20.8.2025

Koně pro ženy jsou vyjížděky ve volném tempu krajinou pro jezdky bez zkušenosti a jezdky s malou zkušeností mimo aktivní jezdeckví.

FINANČNÍ ZAJIŠTĚNÍ NÁRODNÍHO PROGRAMU

Využití a administrace dotačních prostředků

Podle ustanovení Zásad Ministerstva zemědělství pro poskytování a čerpání dotačních podpor na udržování a využívání GZ pro zemědělství byly žádosti jednotlivých subjektů podané prostřednictvím příslušných chovatelských svazů postoupeny VÚŽV, po jejich kontrole a sumarizaci navrženy výše příspěvků na jednotlivé tituly, tak aby byly vyčerpány finanční prostředky určené k podpoře chovů.

Tabulka 7: Náklady na zajištění koordinace podprogramu a související služby v Kč

činnosti a jejich náklady	skut. 2025	plán 2026
Osobní náklady	1 579 883	1 750 000
Materiál	98 393	80 000
Služby: kryokonzervace	648 594	500 000
Služby: analýzy – mol. genetika	4 598	50 000
Služby: ostatní externí	62 443	80 000
Služby: interní	7 621	15 000
Cestovní náklady	131 186	212 500
Konzervace in situ: nukleus CC a ČESTR Netluky, karanténní odchovna kanečků	1 485 205	1 450 000
Konzervace in situ: nukleus a IS kanců Kostelec	184 047	175 000
Režie a odpisy	1 487 600	1 565 500
Celkem VÚŽV	5 678 571	5 878 000
Kooperační smlouvy	3 284 531	3 279 867
Poplatky ERF	80 336	85 000
Podpora chovatelům	17 456 133	18 156 133
Celkem koordinace NP zvířat	26 499 571	27 399 000

Národní program uchování a využívání genetických zdrojů zvířat

Tabulka 8: Přehled podpor na chov genetických zdrojů v roce 2025

druh/ plemeno	počet	sazba	celkem dotace		druh/ plemeno	počet	sazba	celkem dotace	
česká červinka	<i>kráva KU A</i>	33	18 000	594 000	OVCE šumavka:	<i>bahnice v plem.chovech</i>	871	1 100	958 100
	<i>kráva KBTPM</i>	163	8 500	1 385 500		<i>bahnice v ostat.chovech</i>	441	550	242 500
	<i>plemeník v chovu</i>	12	15 000	180 000					1 200 650
	<i>kráva bez KU</i>	17	2 000	34 000	OVCE valaška - bahnice a ročka		901	1 100	991 100
				2 193 500	KOZY bílé		1 432	1 200	1 718 400
ČESTR	<i>kráva do III. laktace</i>	45	5 500	247 500	KOZY hnědé		617	1 300	802 100
	<i>kráva na IV. A vyšší laktaci</i>	19	14 000	266 000	HUSA	<i>česká, česká s chocholkou</i>	74	500	37 000
	<i>jalovice od 6.měsíce</i>	48	3 200	153 600		<i>nově zařazený houser</i>	4	800	3 200
	<i>jalovička - tele do 6 měs.</i>	9	2 300	20 700	Králíci:	<i>moravský bílý hnědooký</i>	33	500	16 500
				687 800		<i>český luštič</i>	16	500	8 000
PRASE přeštické	<i>prasnice 6.1.3.a</i>	203	5 500	1 116 500		<i>moravský modrý</i>	72	500	36 000
	<i>prasnice 6.1.3.b</i>	189	3 000	567 000		<i>český strakáč</i>	84	500	42 000
	<i>kanec 6.1.3.c</i>	5	18 000	90 000		<i>český albín</i>	85	500	42 500
	<i>kanec 6.1.3.d</i>	14	13 000	182 000		<i>český červený</i>	23	500	11 500
	<i>kanec 6.1.3.e</i>	28	9 500	266 000		<i>černopesíkatý</i>	26	500	13 000
				2 221 500					169 500
KONĚ hucul:	<i>klisny 6.1.9.a</i>	1	3 000	3 000	nutrie:	<i>standard</i>	112	600	67 200
	<i>klisny 6.1.9.b</i>	14	11 000	154 000		<i>stříbrná</i>	60	600	36 000
	<i>klisny 6.1.9.c</i>	54	13 000	702 000		<i>vícebarevná</i>	47	800	37 600
	<i>hřebec 6.1.9.d</i>	5	11 000	55 000					140 800
	<i>hřebec 6.1.9.e</i>	0	0	0	ryby:	<i>kapr</i>	13	80 000	1 040 000
				914 000		<i>pstruh duhový</i>	5	170 000	850 000
KONĚ STKL:	<i>klisny 6.1.8.a</i>	5	3 000	15 000		<i>pstruh potoční</i>	4	136 000	544 000
	<i>klisny 6.1.8.b</i>	5	11 000	55 000		<i>lín</i>	9	80 000	720 000
	<i>klisny 6.1.8.c</i>	15	13 000	195 000		<i>sumec</i>	2	100 000	200 000
	<i>hřebci 6.1.8.d</i>	1	17 000	17 000		<i>síh peleď</i>	2	150 000	300 000
				282 000		<i>jeseter</i>	2	100 000	200 000
KONĚ SN:	<i>klisny 6.1.10.a</i>	10	3 000	30 000		<i>vyza</i>	1	101 983	101 983
	<i>klisny 6.1.10.b</i>	60	11 000	660 000					3 955 983
	<i>klisny 6.1.10.c</i>	14	13 000	182 000	včela kraňská:	<i>plem.matka a</i>	29	4 500	130 500
	<i>hřebci 6.1.10.d</i>	1	17 000	17 000		<i>plem.matka b</i>	79	1 400	110 600
				889 000		<i>plem.matka c</i>	23	700	16 100
KONĚ CMB:	<i>klisny 6.1.11.a</i>	7	3 000	21 000		<i>plem.matka d</i>	39	600	23 400
	<i>klisny 6.1.11.b</i>	44	11 000	484 000		<i>plem.matka e</i>	110	400	44 000
	<i>klisny 6.1.11.c</i>	31	13 000	403 000					324 600
	<i>hřebci 6.1.11.d</i>	1	17 000	17 000					
				925 000	CELKEM				17 456 133

[Sem zadejte text.]

STAV OCHRANY A VYUŽITÍ PLEMEN GENETICKÝCH ZDROJŮ

SKOT

Tabulka 9: Početní stavy plemene

	Populace celkem ODHAD	samice PK (včetně mladých)	samci PK	Samice reprodu.	Samci reprodu.	samice nově zapsané PK	samci nově zařazení do plem.	narozeno živých potomků	Efektivní velikost populace
CC	390	327	42	213	16	72	4	145	123
ČESTR	210	167	28	82	12	35	0	75	88

	CC	ČESTR
Počet chovů	28	438
Počet chovů v GZ	28	16

Tabulka 10: Genetický zdroj – samci

	CC	ČESTR
Počet plemeníků uznaných jako GZ	4	29
Počet nově zaražených samců do plemenitby	4/20	0
Počet reprodukčně aktivních plemeníků v populaci (počet plemeníků s narozeným potomstvem)	11	39
Průměrná délka aktivního věku plemeníků (od zařazení do plemenitby do vyřazení)	7	3
Max. délka aktivního využívání plemeníků (v letech)	12	5
Počet samců starších 6 let	8	0
Počet inseminací jednotlivých plemeníků	130	125

Tabulka 11: Genetický zdroj - samice

	CC	ČESTR
Počet samic uznaných jako GZ	327	171
Podíl nově zaražených samic do plemenitby	17%	11%
Podíl reprodukčně aktivních samic v populaci (počet plemenic s narozeným potomstvem)	65%	45%
Počet zapuštěných plemenic	NS	82
Z toho počet inseminovaných plemenic		82
Věk při prvním porodu (měs.)	NS	29,4
Délka aktivního věku matek (od první reprodukce do plemenitby do vyřazení)	6,5	2,96 lak.
Max. délka aktivní využívání samic (v letech)	21,8	9,5
počet samic starších 10 let	32	0

česká červinka

Stav populace

V roce 2025 bylo v Národním programu evidováno 28 subjektů s platnou registrací. Všechny chovy jsou IBR prosté, některé mají ve svých stádech vakcinovaná zvířata.

Stavy jednotlivých kategorií zvířat byly vypracovány na základě individuálních dotačních žádostí k datu 31. 7. 2025. Počty zvířat, která jsou zapsána v oddíle A plemenné knihy české červinky a zároveň jsou uznána jako genetický zdroj, jsou uvedeny v následující tabulce.

Foto: Ing. Jitka Pikousová

V průběhu roku bylo prodlouženo nebo schváleno v programu 5 chovatelů. 15 subjektů podalo žádost o dotaci v rámci programu. Od roku 2024 je schválena Metodika uchování genetického zdroje pro českou červinku.

Tabulka 12: Genový zdroj české červinky (mimo nukleové stádo VÚŽV)

Kategorie	krávy	býci plemenní	CELKEM
počet zvířat	214	12	226

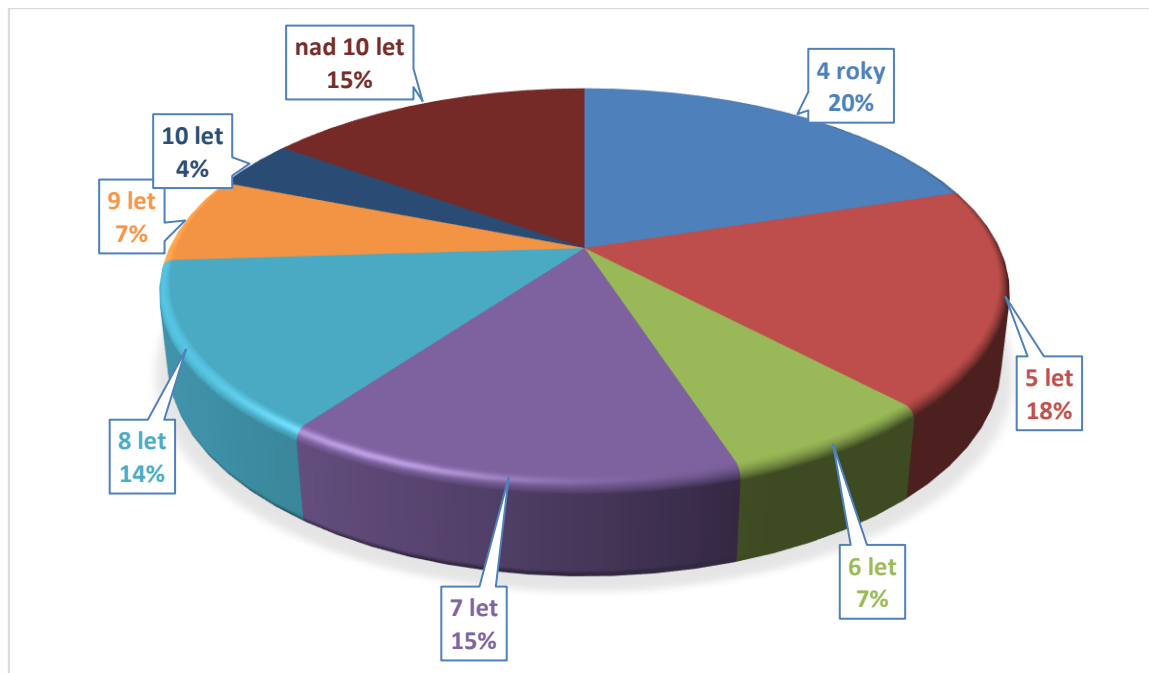
Krávy jsou od roku 2024 rozděleny do tří kategorií, a to krávy s kontrolou mléčné užitkovosti, krávy ve větších stádech (více než 10ks) s povinností kontroly masné užitkovosti a krávy ve stádech menších (s počtem do 9 ks) bez povinnosti provádění kontroly užitkovosti.

Tabulka 13: Počty chovů podle velikosti (všechny kategorie zvířat)

Rok	Počet zvířat v chovu				celkem chovů	celkem kusů
	Do 2 ks	2 – 10 ks	10-20 ks	Nad 20 ks		
2017	52 %	28 %	17 %	3 %	29	293
2018	62 %	22 %	13 %	3 %	35	282
2019	61 %	29 %	7 %	2 %	37	344
2020	59 %	18 %	18 %	5 %	32	376
2021	24 %	43 %	24 %	9 %	30	365
2022	35 %	29 %	24 %	12 %	31	386
2023	28 %	39 %	22 %	11 %	29	362
2024	18 %	47 %	24 %	12 %	27	395
2025	13 %	47 %	13 %	27 %	28	390

Většina chovatelů české červinky jsou chovatelé s malým počtem krav základního stáda. Z 15 chovatelů, kteří chovali alespoň 1 krávu je pouze 6, kteří vlastní 10 a více krav.

Graf 1: Věková struktura plemenic

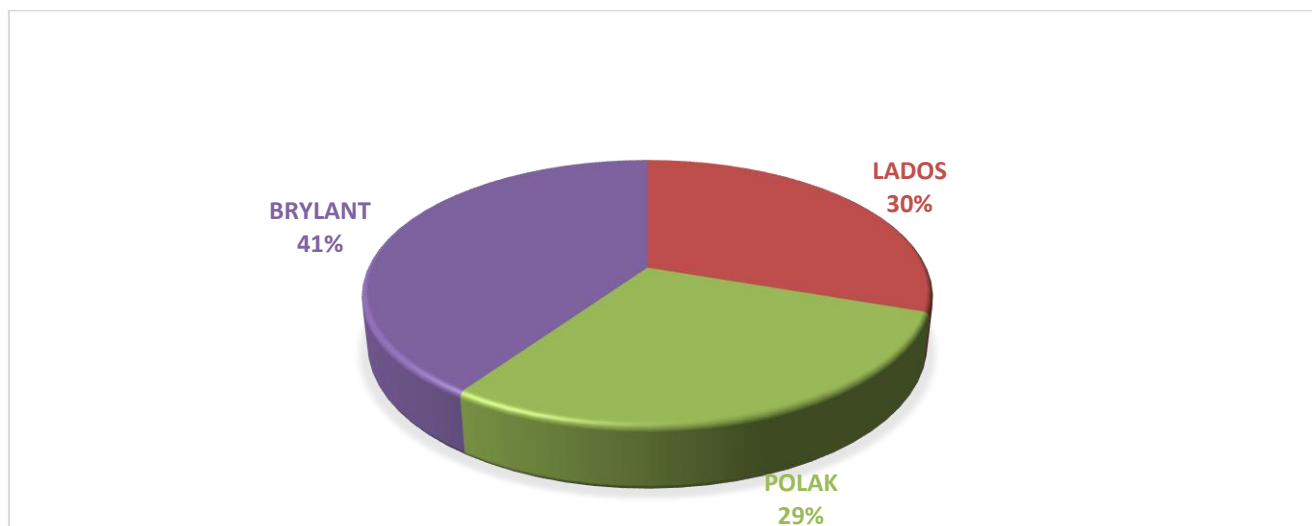
Krav chovaných ve stádech chovatelů české červinky do sedmi let věku je 60 %. Již 15 % krav je ve věku 10 a více roků stáří. V populaci GZ se nachází i krávy jejichž věk je přes 20 let.

Tabulka 14: Telata narozená během roku 2025 podle linií otců

linie otce	Počet narozených telat
URAL	-
LADOS	30
POLAK	29
BRYLANT	40
Celkem	99

V plemenitbě se uplatňují býci 4 linií. V kontrole užítkovosti převažují telata narozená po býcích linie BRYLANT (BRY-006, BRY-008, BRY-014, PPC-797). Další početnou skupinou je potomstvo po býcích linie LADOS (LAD-002, LAD-003 a PPC-812) a POLAK (PPC-913 a PO-009).

Graf 2: Procentuální zastoupení linií otců narozených telat

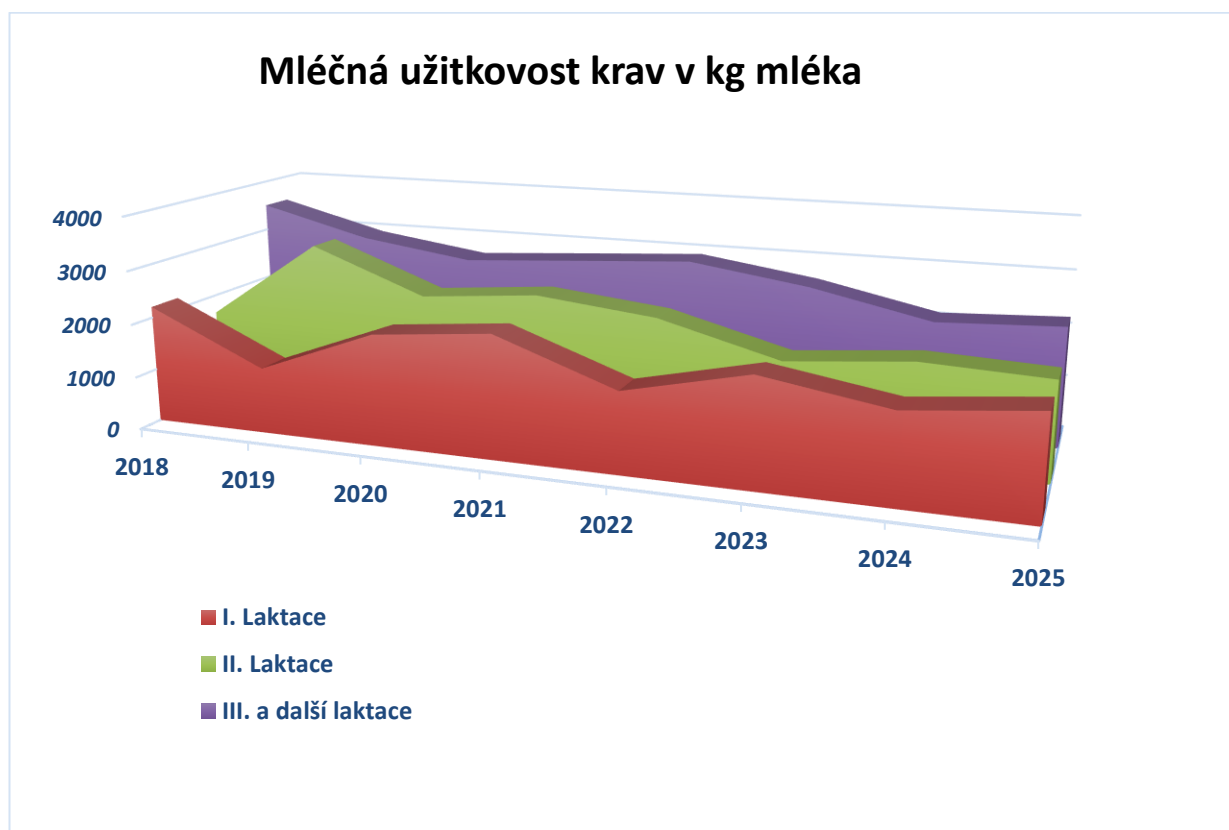
Kontrola mléčné užitkovosti (KU)

Kontrolu mléčné užitkovosti provádí pět chovatelů. I v letošním roce se ukazuje, že červinky mají délku smysluplné laktace velmi krátkou (do 200 laktačních dnů). Normální a normované laktace se vyskytují pouze u zvířat na vyšších laktacích. Průměrná užitkovost celé skupiny dojených krav české červinky je 2090 kg.

Tabulka 15: Průměrné hodnoty dosažených uzavřených laktací

pořadí laktace	počet laktací	z toho normovaných laktací (>240 dnů laktace)	počet laktačních dní	nádoj mléka za laktaci (kg)	% tuku	% bílkovin
laktace I.	10	1	185	1871	3,71	3,88
laktace II.	6	0	196	1823	3,36	3,40
laktace III.	7	0	153	1517	3,58	3,42
laktace IV.	4	0	131	1465	3,15	3,32
laktace V.-VII	5	3	257	3896	4,42	3,64

Graf 3: Porovnání mléčné užitkovosti krav v letech 2020–2025

Kontrola masné užitkovosti

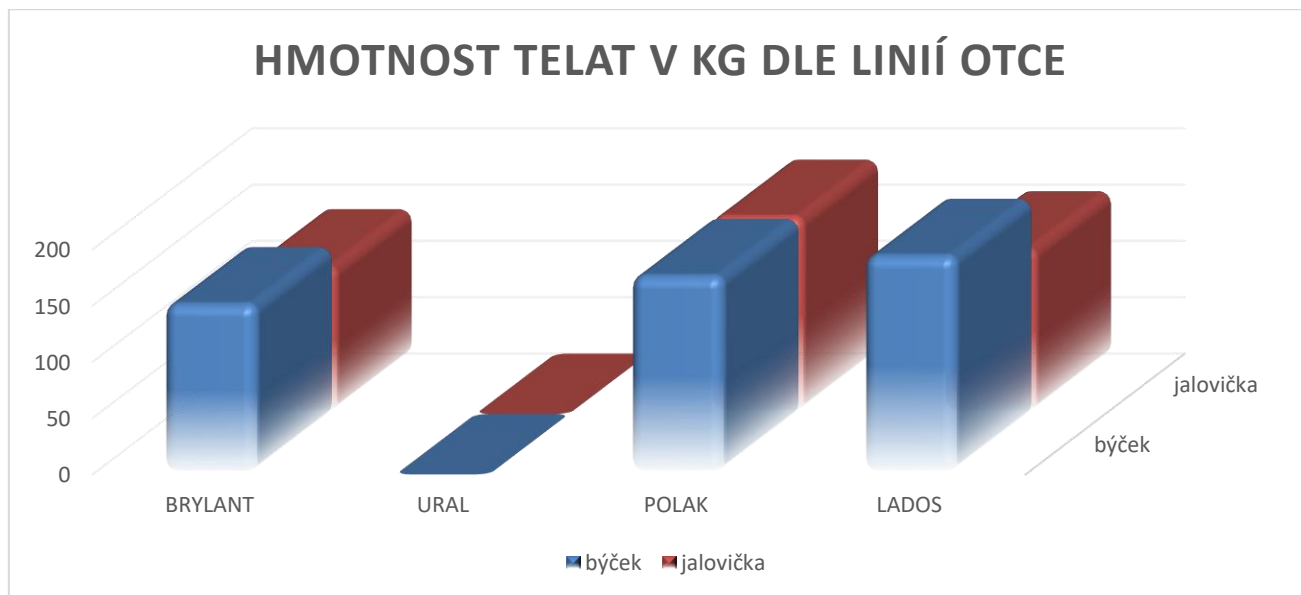
Nutnost provádění kontroly masné užitkovosti je od roku 2024 upravena v dotačních pokynech. Nyní mají tu povinnost pouze chovatelé s počtem 10 a více kusů krav základního stáda.

Pro vyhodnocení výsledků kontroly užitkovosti masné produkce skotu byly zpracovány údaje od 6 chovatelů o 107 telatech. Všechna telata měla zváženu porodní hmotnost a stanoven přírůstek od narození. Dále byla stanovena hmotnost ve 120, 210 a 365 dnech. V roce 2025 byl opět aktualizován seznam býků vhodných pro produkci „masných telat“. Jedná se o býky, kteří plní podmínky pro zápis do oddělení M plemenné knihy. Chovatelé mohou žádat o dotace v rámci citlivých komodit VCS.

Tabulka 16: Průměrné hodnoty z KU rozdělené podle linií otců v chovech bez tržní produkce mléka

Linie otce	pohlaví	počet	hmotnost ve 120 dnech (kg)	přírůstek od narození (g)
BRYLANT	býček	14	151	827
	jalovička	26	131	838
URAL	býček	0	0	0
	jalovička	0	0	0
LADOS	býček	18	176	1220
	jalovička	12	175	999
POLAK	Býček	15	194	935
	jalovička	14	147	1002

Graf 4: Porovnání hmotnosti telat ve 120 dnech dle linie otce

Projekt regenerace plemene – využití kryokonzerovaných embryí a výroba nových

V roce 2025 se podařilo odebrat a zamrazit 26 embryí. Dále pokračovala aktivita produkce plemenných býků a výroba inseminačních dávek.

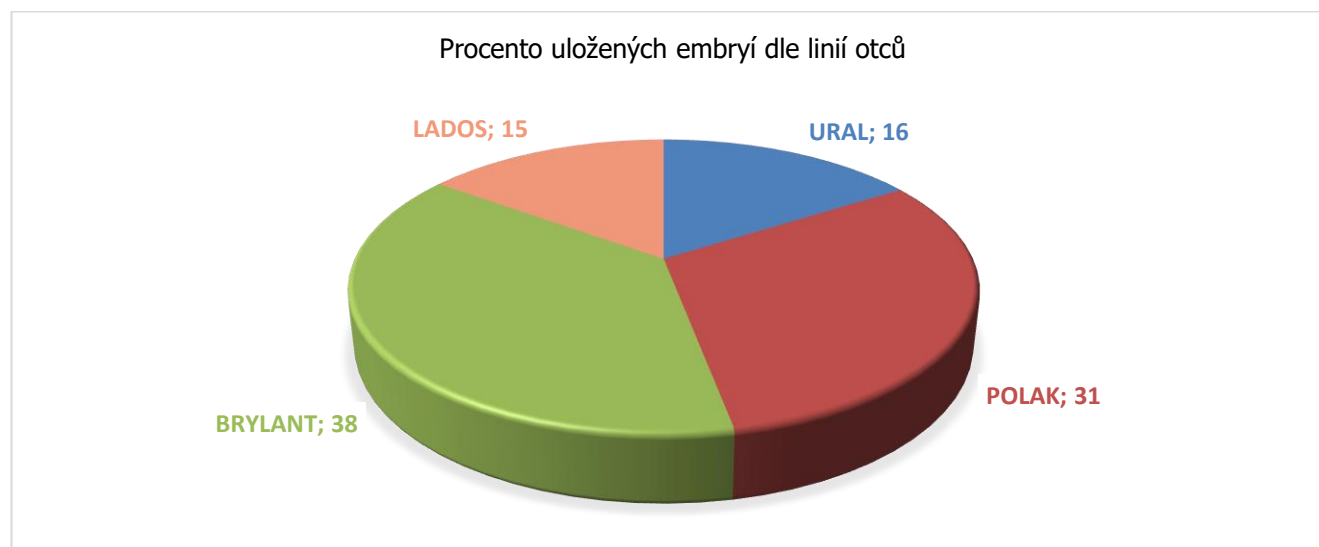
Do plemenitby byl po odchovu na Inseminační stanici býků v Zásmukách vybrán a do plemenné knihy ČČ zapsán býk UHEL CZ000502767011, státního registru UL-007. Tento plemeník se narodil na hospodářství VÚŽV, v.v.i 17. 7. 2024 po matce CZ000099784911, otcem plemeníka je býk UL-005 LEADER. V rámci základního výběru byl hodnocen 84, 80, 85, 85, 84/83,5 G+. Díky dobrému osvalení byl zařazen do oddělení M plemenné knihy. Dále byli do plemenné knihy zapsáni 3 býci. Byli to: PAMUK

PPC-967 po otci PO-009, dále býk PANKO PPC-968 po otci PO-009 a dále býk BROUCEK PPC-998 po otci BRY-008. První dva plemenci působí na farmě pana Minarčíka, třetí býk působí ve stádě nového chovatele ČČ pana Synka.

Tabulka 17: Embrya uložená v genobance v projektu regenerace 2010-2025

registr býka	UL-005	PO-004	BRY-003	BRY-006	BRY-008	BRY-009	LAD-002	BRY-013	Celkem
Počet embryí	65	136	42	83	31	3	58	7	425

Graf 5: Procentuální zastoupení linií po otcích v uložených embryích

Plánované aktivity pro rok 2026

- Pokračovat v produkci embryí, snažit se rozšířit i na další farmy s chovem české červinky.
- Průběžně odebírat genetický materiál od veškerého samičího potomstva pro účely stanovení genetického typu zvířat – SNP analýza populace.
- Sledovat aktuální nálezovou situaci v chovech české červinky z pohledu IBR, paratuberkulózy, BVD a katarální horečky ovcí.
- Produkovat kvalitní plemenná zvířata pro zájemce z řad chovatelské veřejnosti, školních statků, ekologických a agroturistických center.
- Získávat podklady pro vyhodnocení růstových a dalších užitkových vlastností plemene.

český strakatý skot

Stav populace

Český strakatý skot, je jedním z nejvýznamnějších plemen skotu chovaných v České republice. Toto plemeno je ceněno pro svou všestrannost, odolnost a vysokou produkci mléka a masa. Genové zdroje tohoto plemene jsou důležitým národním bohatstvím, které je třeba chránit a rozvíjet.

Foto: R. Žitník

V roce 2025 bylo v rámci programu uchování genetických zdrojů českého strakatého skotu evidováno 16 chovatelů s platnou registrací v programu. Žádost o dotaci podalo 9 chovatelů. Účast v programu prodloužilo nebo zahájilo 5 subjektů. Stav chovatelů i počty chovaných jedinců genetického zdroje jsou stabilní a nepředpokládá se žádný razantní nárůst. Jako velmi pravděpodobný bude spíše pokles stavů, který bude kopírovat pokles stavů v konvenčně chované většinové populaci CESTR.

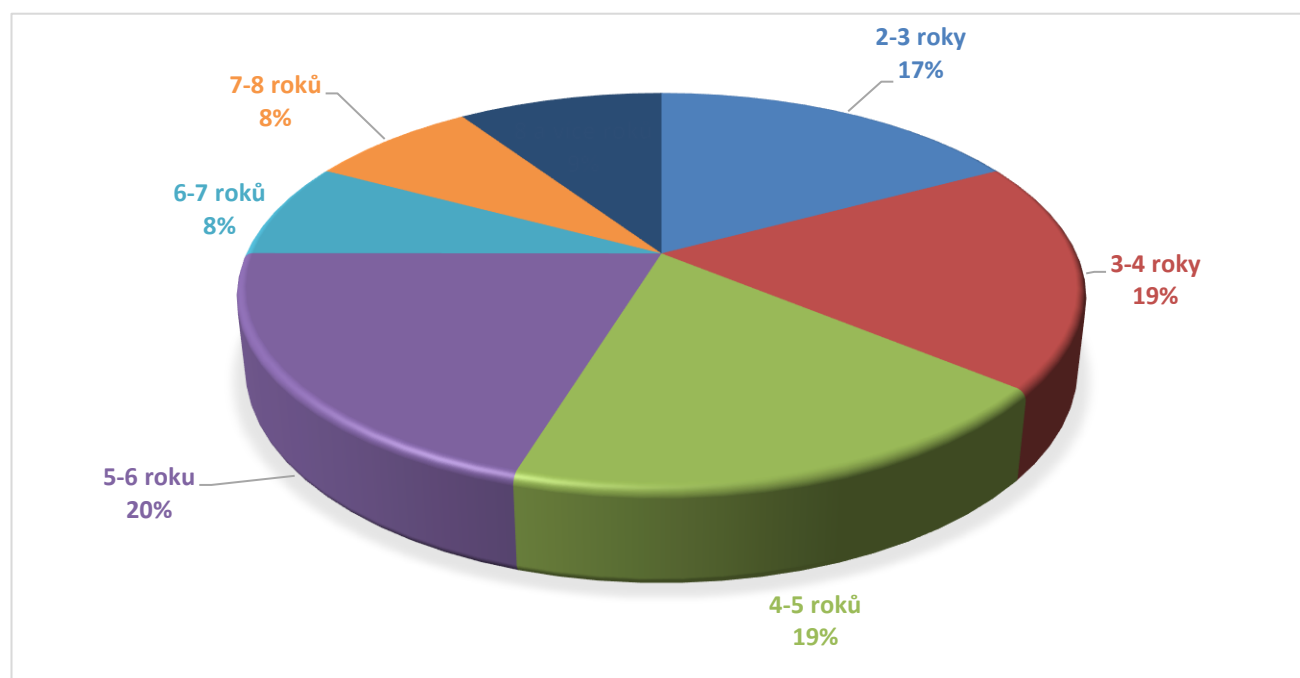
Co se týká velikosti základních stád, převládají menší chovatelé do pěti krav základního stáda, pouze tři chovatelé vlastní 5 a více krav. Největší chovatel držel ke konci dotačního období 37 krav základního stáda.

Od roku 2021 jsou v porovnání populace C a populace GZ-C použity výsledky z kontroly užitkovosti za posledních 12 měsíců (I.-XII.2025) ne za kontrolní rok.

Tabulka 18: GZ ČESTR

Rok	krávy	jalovice nad 6 měs.	jalovičky do 6 měs.	CELKEM k 31.10.
2015	21	24	15	60
2016	29	34	20	83
2017	40	22	39	101
2018	49	50	14	113
2019	63	43	20	126
2020	63	46	19	128
2021	68	57	20	145
2022	73	66	17	156
2023	73	56	23	152
2024	79	67	13	159
2025	82	70	15	167
Z toho nukleus VÚŽV	18	14	9	41

Graf 6: Věková struktura krav

Více než 55 % krav je mladších 5 roků a 17 % krav základního stáda je starších sedmi roků. Nejstarší kráva má 9,5 roku

Hodnocení exteriéru

Tabulka 19: Souhrnné hodnocení exteriéru prvotetek GZ-C

Rok	n	Rámec	Osvalení	Končetiny	Vemeno	Celkem
GZ-C 2018	32	77,6	82,5	79,8	79,3	79,6
GZ-C 2019	49	77,6	82,2	80,7	78,8	79,5
GZ-C 2020	49	78	81,8	80,7	78,7	79,5
GZ-C 2021	16	77,9	81,3	81,3	77,3	78,9
GZ-C 2022	20	76,8	82,6	79,3	77,5	78,8
GZ-C 2023	19	76,2	80,6	80,1	76,7	78,1
GZ-C 2024	10	76,5	81,4	78,2	76,7	78,0
GZ-C 2025	13	76,4	80,5	79,3	76,5	77,7

Ve srovnání s konvenční populací CESTR mají prvotelky GZ horší hodnocení exteriéru. Rámec je hodnocen -3,7 b, vemeno -3,3 b, končetiny -1,3 b a hodnocení osvalení je pouze -0,3 b. Výška prvotetek GZ je v kohoutku menší o 4,5 cm, rovněž výška v kříži o 4,5 cm. V kvalitě hodnocených vemen jsou největší rozdíly v nasazení vemene, závěsném vazy, v rozmístění předních struků a v rozmístění zadních struků. Předností populace GZ je délka i tloušťka struků.

Kontrola užítkovosti

Tabulka 20: Průměrná užítkovost krav v GZ na I. laktaci v kontrolním roce 2018-2025

Rok	Počet uzavěrek n	kg ML	% T	kg T	% B	kg B
GZ-C 2017/18	17	5 155	4,34	224	3,61	186
GZ-C 2018/19	22	5 143	4,47	230	3,58	184
GZ-C 2019/20	22	5 252	4,42	232	3,65	191
GZ-C 2021*	18	5 564	4,04	225	3,57	199
GZ-C 2022*	11	5 537	4,10	227	3,61	200
GZ-C 2023*	10	6 194	4,17	258	3,50	217
GZ-C 2024	11	6 007	4,00	240	3,46	208
GZ-C 2025	11	5 127	3,90	200	3,55	182
Rozdíl	0	-880	-0,10	-40	0,09	-26
Populace C	32 746	7 688	3,97	305	3,56	273

*Za kalendářní rok

Tabulka 21: Průměrná užítkovost krav v GZ na II. laktaci v kontrolním roce 2021-2025

Rok	Počet uzavěrek n	Kg ML	% T	Kg T	% B	Kg B
GZ – C 2021	13	7 720	4,14	301	3,62	263
GZ – C 2022	15	6 861	4,09	281	3,53	242
GZ – C 2023	9	7 227	4,00	289	3,56	257
GZ – C 2024	6	7 597	4,15	315	3,57	271
GZ – C 2025	7	6 464	4,18	270	3,49	225
Rozdíl	1	-1 133	0,03	-45	-0,17	-46
Populace C	25 776	8 928	3,91	350	3,56	318

Tabulka 22: Průměrná užítkovost krav v GZ na všech laktacích v kontrolním roce 2021-2025

Rok	Počet uzavěrek n	Kg ML	% T	Kg T	% B	Kg B
GZ – C 2021	47	6 399	4,10	263	3,53	226
GZ – C 2022	44	6 723	4,16	280	3,55	239
GZ – C 2023	47	7 470	4,06	303	3,51	262
GZ – C 2024	41	7 138	4,04	288	3,51	251
GZ – C 2025	35	6 684	4,07	272	3,52	235
Rozdíl	-6	- 454	0,03	-4	0,01	-16
Populace C	102 858	8 603	3,92	337	3,54	304

Oproti předchozímu kontrolnímu roku vykázaly všechny krávy zařazené do GZ pokles průměrné mléčné užítkovosti o 454 kg mléka, s tím že došlo i ke snížení produkce složek mléka.

Ve srovnání s konvenční populací CESTR činí rozdíl v produkci mléka 1 919 kg mléka, 65 kg tuku a 69 kg bílkovin. Při realizační ceně mléka přes 12 Kč/litr činí ztráta na jednu chovanou dojnici v GZ více než 23 000 Kč.

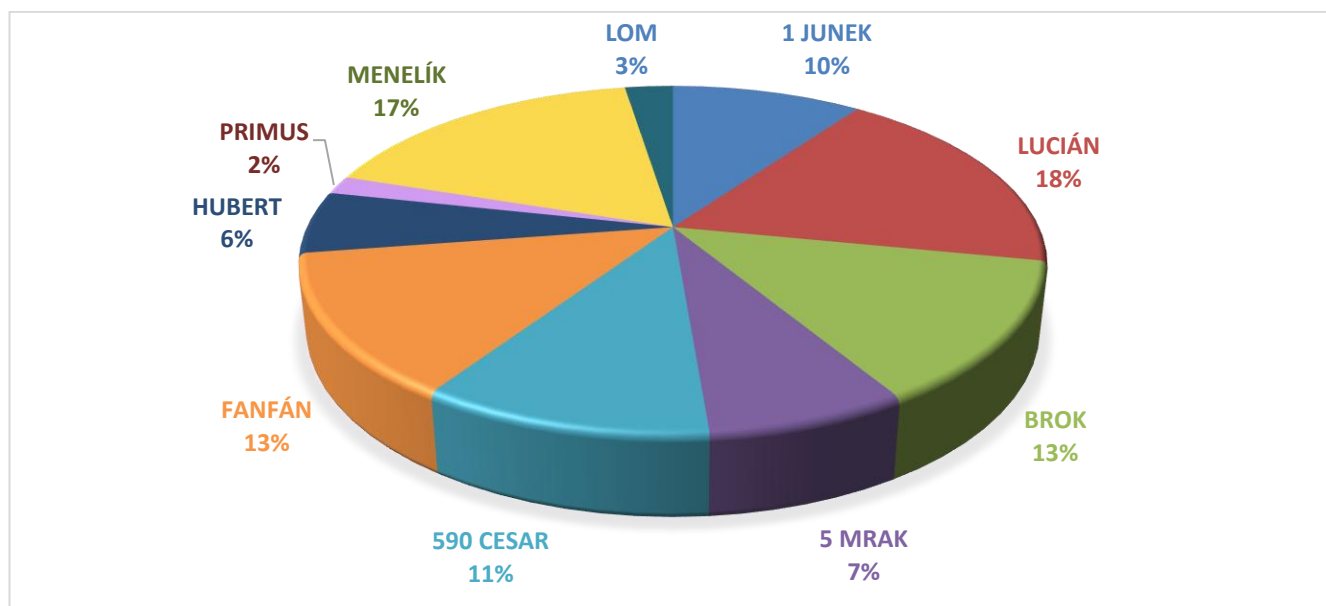
Tabulka 23: výsledky reprodukce

Kategorie	Březost po 1. inseminaci	Březost po všech ins.	Servis perioda	Interval	Inseminační index
Jalovice GZ 2022	52,8	56,6			1,5
Jalovice GZ 2023	55,0	53,7			1,8
Jalovice GZ 2024	54,5	51,4			1,5
Jalovice GZ 2025	56,0	57,8			1,8
Krávy GZ 2022	40,4	47,9	92,6	68,7	1,9
Krávy GZ 2023	51,7	50,0	84,8	70,5	1,7
Krávy GZ 2024	52,3	57,3	104,8	71,9	1,9
Krávy GZ 2025	51,2	51,9	103,7	73,1	1,8
Jalovice C	58,1	56,2			1,7
Krávy C	46,7	45,8			1,9

Oproti předchozímu období došlo ke zlepšení ukazatelů % březosti jalovic chovaných GZ. Výsledky u krav jsou meziročně velmi podobné. Ve srovnání s konvenční populací CESTR je možno konstatovat velmi podobné výsledky v reprodukci jednotlivých stád. Velmi dobrý výsledek můžeme opět hodnotit v ukazateli mezidobí v populaci GZ (379 dnů) ve srovnání s konvenční populací (385 dnů).

Podíl linií v populaci GZ-C

Graf 7: Podíl linií otců matek se v období 2025

Embryotransfery a kryokonzervace

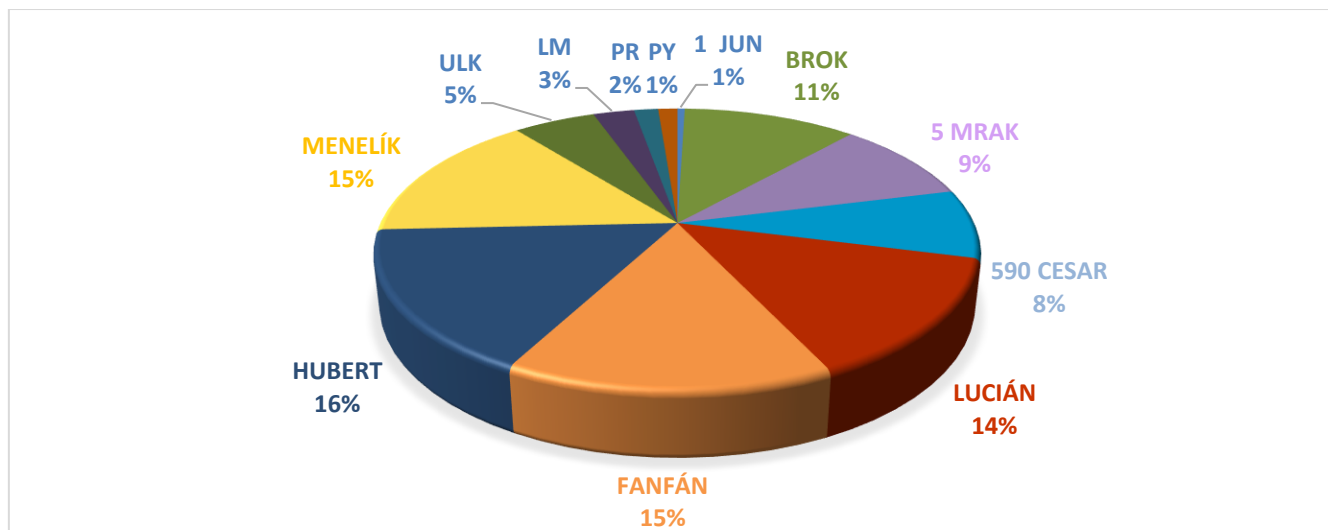
V roce 2025 se podařilo vyrobit 49 embryí. Po zařazení býka ULK-470 v roce 2024, nedošlo k odchovu nového plemenníka. Do odchovny plemenných býků byli umístěni synové plemenných býků MKM-284 a ME-184. Základní výběr absolvují v polovině roku 2026.

Tabulka 24: Embrya uložená v genobance

Linie ČEST R	ME	HIB	FAN	LC	CSM	5 MKM	BO	1 JUN	ULK	LM	PR	PY	celkem
n embryí	97	106	96	90	48 (3)	61	72	27 (7)	3	8 (9)	1 (9)	0 (8)	609 (36)

Hodnoty uvedené závorkách představují embrya v karanténě

Graf 8: Podíl linií embryí

Výběr býků GZ-C pro využití v plemenitbě

Do plemenitby nebyl v roce 2025 vybrán žádný plemeník

Plánované aktivity v roce 2026

- Registrovat nové plemenné býky z programu obnovy linií, s následnou produkcí inseminačních dávek. Zapojit do produkce plemeníků další chovy GZ.
- V plemenitbě využívat pouze nově vyprodukované plemenné býky narozené od roku 2010 v rámci projektu „Uchování genetické rezervy Český strakatý skot“.
- Produkovat kvalitní plemenná zvířata pro zájemce z řad chovatelské veřejnosti.
- Vytvářet přípařovací plány pro jednotlivé chovatele s přihlédnutím na zamezení příbuzenské plemenitby.
- Pokračovat v analýzách DNA u nově registrovaných mladých býků a mladých plemenic.
- Pokračovat v realizaci embryotransferů.

PRASE – přeštické černostrakaté

Tabulka 25: Početní stavy plemene

	Populace celkem ODHAD	samice PK (včetně mladých)	samci PK	Samice reprodu.	Samci reprodu.	samice nově zapsané PK	samci zařazení do plem.	narozeno živých potomků	Efektivní velikost populace
PC	700	494	50	469	59	169	19	7915	209,6

Počet chovů	17
Počet chovů v GZ	17
Generační interval (roky)	2,23
Úroveň inbreedingu v populaci (%)	8,51

Tabulka 26: Genetický zdroj – samci

Počet plemeníků uznaných jako GZ	60
Podíl nově zařazených samců do plemenitby	24%
Podíl reprodukčně aktivních plemeníků (počet plemeníků s narozeným potomstvem)	90%
Průměrná délka aktivního věku plemeníků (od zařazení do plemenitby do vyřazení)	2,83
Max. délka aktivního využívání plemeníků (v letech)	6,15
Počet samců starších 3 let	22
Počet inseminací jednotlivých plemeníků (průměr na plemeníka)	31,1
Intenzita inseminace	46,8

Tabulka 27: Genetický zdroj - samice

Počet samic uznaných jako GZ	599
Podíl nově zařazených samic do plemenitby	28%
Podíl reprodukčně aktivních samic (počet plemenic s narozeným potomstvem)	79%
Počet zapuštěných plemenic	495
Z toho počet inseminovaných plemenic	260
Věk při prvním porodu (dny)	399
Délka aktivního věku matek (od prvního zapuštění do vyřazení - roky)	2,24
Procento brakace	34,9
Max. délka aktivní využívání samic (v letech)	8,69
počet samic starších 5 let	24

Foto: Ing. J. Pikousová

Stav populace

Populace genetického zdroje přestické černostrakaté prase se k 31. 8. 2025 skládala z celkového počtu 475 prasnic, z čehož jich bylo do aktivní plemenitby zapojeno 410.

U plemenných kanců, bylo ke stejnému datu aktivně využíváno 53 zvířat z celkového počtu 60 plemeníků.

Celkově bylo do Národního programu zapojeno 17 chovatelů (z toho 2 inseminační stanice kanců). V roce 2025 ukončily činnost 2 chovy: Selvem s.r.o. a Swonia, s.r.o. Po uplynutí dotačního období došlo k ukončení chovu u p. Böhma (-6 ks) a je avizováno ukončení chovu p. Šustka (-6 ks).

Polovina populace plemenic je chována ve dvou chovech se stavy plemenic vyššími než 50 ks. Jedná se o chov Česká vejce farms, s.r.o., dříve Žihelský statek (zde došlo k navýšení stavu plemenic o 40 ks na 137 ks) a o ZD Mladotice (103 ks). Chov pana Sklenáře (49 ks) tuto nejpočetnější kategorii těsně minul. Chovy s počtem plemenic vyšším než 17 kusů tvořily k 31.8.2025 91 % populace (celkem 9 chovů). Mimo výše zmíněné chovy se jednalo o chov Maňovická zemědělská a.s., VÚŽV, chov p. Hladkého, p. Sedláře. Zbytek populace tvořilo 6 chovů s 42 plemenicemi (cca 9 %) a 2 chovatelé pouze s inseminačními stanicemi kanců.

Nukleový chov v Kostelci nad Orlicí

Kostelecký chov při bonitaci 11. 9. 2025 úspěšně obhájil status nukleového chovu přestických prasat, kde v chovu působilo průběžně celkem 21 plemenných prasnic. Chovu byl také opět udělen Status PRRS prostý, stejně jako inseminační stanici kanců (ISK). Během roku 2025 na ISK v Kostelci nad Orlicí působilo 9 plemenných kanců (ARR 66, ARR 68, ARR 74, MSP 51, SOK 321, SOK 324, VKT 202, VKT 209, WSN 69) přestického černostrakatého plemene (PC). Nově byli z vlastního chovu na ISK zařazeni mladí plemenní kanečci ARR 74, SOK 324 a WSN 69. Z chovu byli vyřazeni staří kanci ARR 66, SOK 321 a VKT 202. Plemenní kanci byli využíváni zejména k produkci inseminačních dávek, které si objednávají nejen drobnochovatelé, ale i chovy zapojené do Národního programu GZ. V roce 2025 bylo celkem vyprodukováno 595 inseminačních dávek, k prodeji bylo určeno 441 dávek, zbytek (154) byl použit v kosteleckém nukleovém chovu. V rámci dlouhodobé konzervace – kryokonzervace spermatu kanců PC pro GZ bylo zamrzáno 560 pejet od 4 kanců. Sperma kanců bylo také využíváno pro výzkumnou činnost v rámci projektů řešených na oddělení chovu prasat VÚŽV.

Kryokonzervace PC 2024

Z důvodu naplnění kapacity skladovacích prostor v genobance v Kostelci nad Orlicí proběhla kryokonzervace v roce 2025 v rámci možností pouze v omezeném počtu pejet. Sperma bylo kryokonzervováno v souladu s metodikou od kanců působících na ISK v Kostelci nad Orlicí (420 pejet). Nakoupeno a zakonzervováno bylo sperma přeštického kance SDE 75 (140 pejet) působícího na ISK Kout na Šumavě.

Celkem bylo do genobanky uloženo 560 pejet od 4 kanců: ARR 68 (80 pejet), ARR 74 (200 pejet), SOK 321 (140 pejet) a SDE 75 (140 pejet).

Tabulka 28: Seznam chovů zapojených do NP a počet prasnic v těchto chovech v roce 2025

Chov	Plemenice celkem	Aktivní prasnice*	Kanci celkem	Aktivní kanci**	Zvířat celkem
ČESKÁ VEJCE FARMS, s.r.o.	137	113	7	7	144
Zemědělské družstvo Mladotice	103	90	13	11	116
Josef Sklenář	49	49	9	9	58
Maňovická zemědělská a.s.	47	35	1	1	48
Výzkumný ústav živočišné výroby, v. v. i.	27	20	7	6	34
Martin Hladký	25	25	2	2	27
Marian Sedlář	21	21	4	4	25
Karsit Agro, a.s.	13	13	2	1	15
FARMA ORYX spol. s r.o.	11	7	0	0	11
Ekofarma Milíkov, s.r.o.	9	9	1	1	10
Farma Vlkov s.r.o.	8	5	3	1	11
Farma Terezký Dvůr s.r.o.	7	6	2	1	9
EKOBEF s.r.o.	6	6	2	2	8
Roman Bohm	6	5	1	1	7
Petr Šustek	6	6	1	1	7
PLEMENÁŘSKÉ SLUŽBY a.s.	0	0	2	2	2
CHOVSERVIS, a. s.	0	0	3	3	3
	475	410	60	53	535

* prasnice zařazené a živé k 31.8. s aspoň 1 čistokrevným vrhem v období 1.9.-31.8.

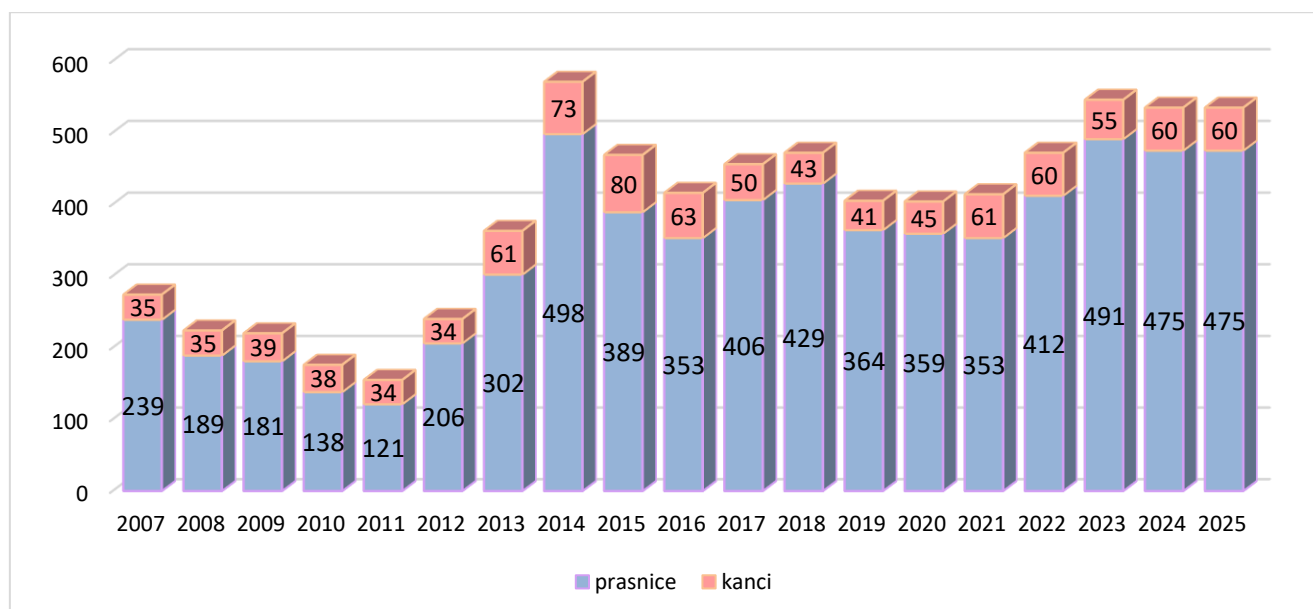
** Kanci ŠCH zařazení a živí k 31.8. s aspoň 2 čistokrevnými vrhy za období 1.9.-31.8.

V rámci čistokrevné plemenitby se v téměř polovině zapuštění (46,7 %) využívá inseminace a kanci ustájení na komerčních inseminačních stanicích. To umožňuje jednodušší přesun linií mezi jednotlivými chovy bez rizika vznikajícího přímým nákupem zvířat. Na druhé straně to však představuje riziko z hlediska genetické variability populace. Problematické zároveň je, že na ISK jsou nakupováni pouze kanci z chovů PRRS negativních.

Tabulka 29: Stavů kanců na ISK

inseminační stanice	ISK Brná - Chovservis	ISK Kout - Chovservis	ISK Kostelec	ISK Salaš	Celkem
počet kanců	1	2	7	3	13

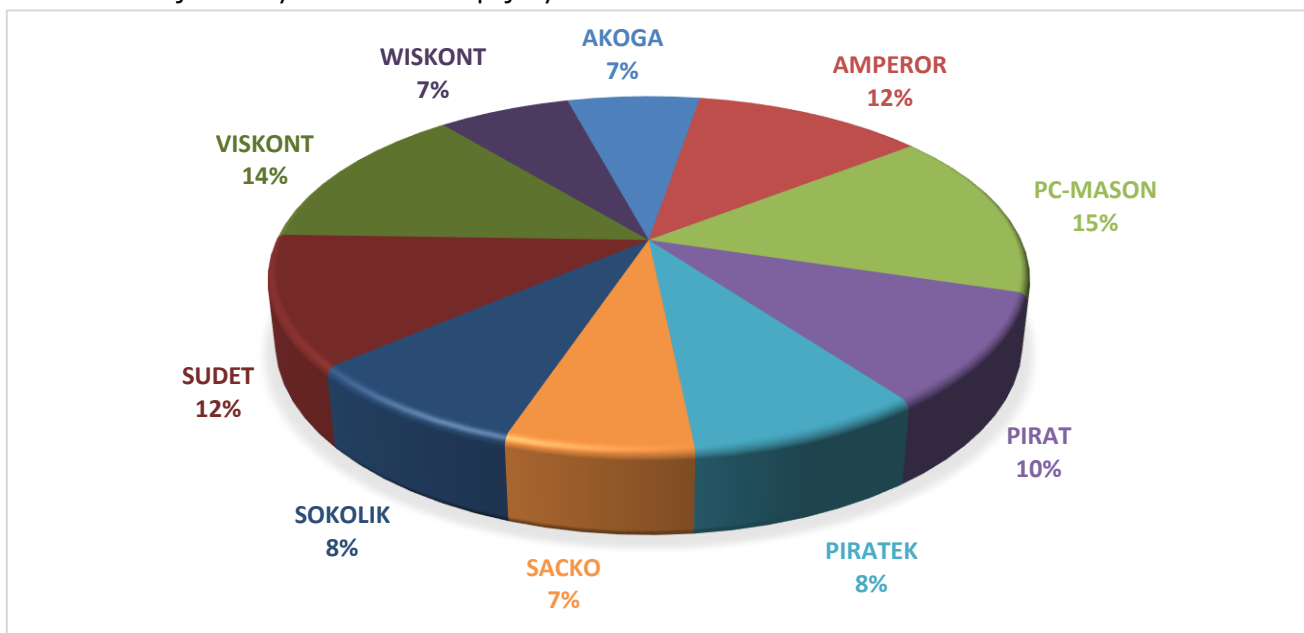
Graf 9: Vývoj početních stavů

Liniová skladba populace

Liniová skladba populace je uvedena v grafu 10. Linie s nejvyšším počtem 9 kanců je PC-MASON, následovaná liniemi PIRAT, AMPEROR, SUDET a VISKONT s 5 a více kanci. Kanci těchto linií tvoří více než tři čtvrtiny (78 %) celkového počtu kanců. V ostatních liniích připadají alespoň 4 kanci na každou linii. Z pohledu aktuálního počtu kanců v liniích je situace stabilizovaná. Nicméně, na inseminačních stanicích k 31.12.2024 nebyli zastoupeni kanci linií AKOGA, PIRAT, a PIRATEK. Kanci těchto linií jsou chováni pouze v PRRS pozitivních chovech a bude tedy nutné odchov jejich potomstva v karanténě mimo chov. Kanci z inseminačních stanic jsou prosti PRRS a tudíž jsou základnou pro další generaci synů. Kromě kanců v ISK se na další produkci podílí především kanci umístění na chovech ZD Mladotice, Česká vejce farms, s.r.o. a Výzkumný ústav živočišné výroby, v. v. i. Z těchto chovů jsou ZD Mladotice a Česká vejce farms s.r.o. PRRS pozitivní a kanečci pro ISK mohou být odchováni pouze mimo chov (karanténa Výzkumného ústavu živočišné výroby, v.v.i.). Počty produkovaných kanců jednotlivými chovy jsou uvedeny v tabulce 8.

Graf 10: Poměr jednotlivých linií kanců zapojených do NP

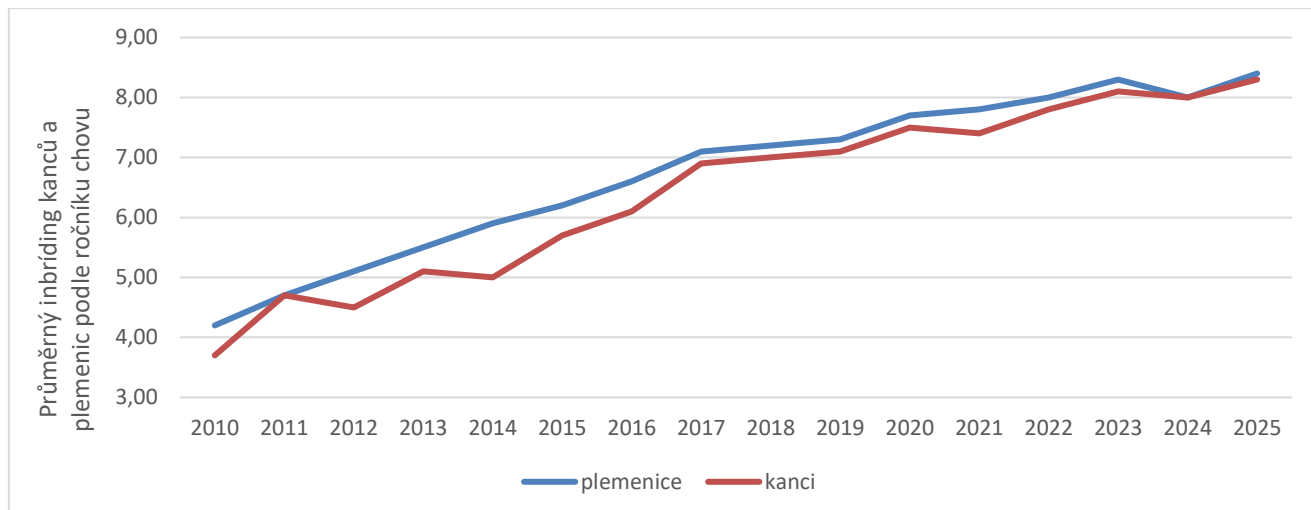

Inbríding

Udržení populace na co nejnížší úrovni příbuzenské plemenitby vyžaduje pečlivou práci s přípařovacími plány. Ty jsou připravovány Svazem chovatelů prasat na základě výpočtu příbuznosti konkrétních zvířat a doporučení nejvhodnějších rodičovských párů. Vzhledem k tomu ztrácí používání genealogických linií svoji původní funkci a line zůstávají především jako pomůcka pro chovatele. Svaz na vyžádání zpracovává analýzu příbuznosti chovu s ohledem na nákup nového kance, případně si je chovatel nebo pracovník oprávněné organizace může vytisknout z webové aplikace Pkonline.

Koeficient inbrídingu v populaci kanců a zařazených plemenic podle ročníku chovu vzrůstá od roku 2010 průměrně o 1 % za 3 roky. Mezi lety 2010 až 2017 rostl inbríding ročně v průměru o 0,41 % (plemenice) a 0,45 % (kanci). Tento nárůst inbrídingu byl pravděpodobně ovlivněn poklesem stavů do roku 2013 a jejich následným zvýšením, kdy nejvyšší hodnoty stavů prasnic byly v roce 2016. Od roku 2018 dochází k mírnému zpomalení nárůstu inbrídingu na cca 0,2 % za rok u obou pohlaví pravděpodobně vlivem využití zmrazeného spermatu z genobank a lepší informovaností chovatelů o budoucím inbrídingu potomstva u rodičovských párů.

Graf 11: Vývoj koeficientu inbrídingu v populaci kanců a plemenic genetického zdroje

Reprodukce

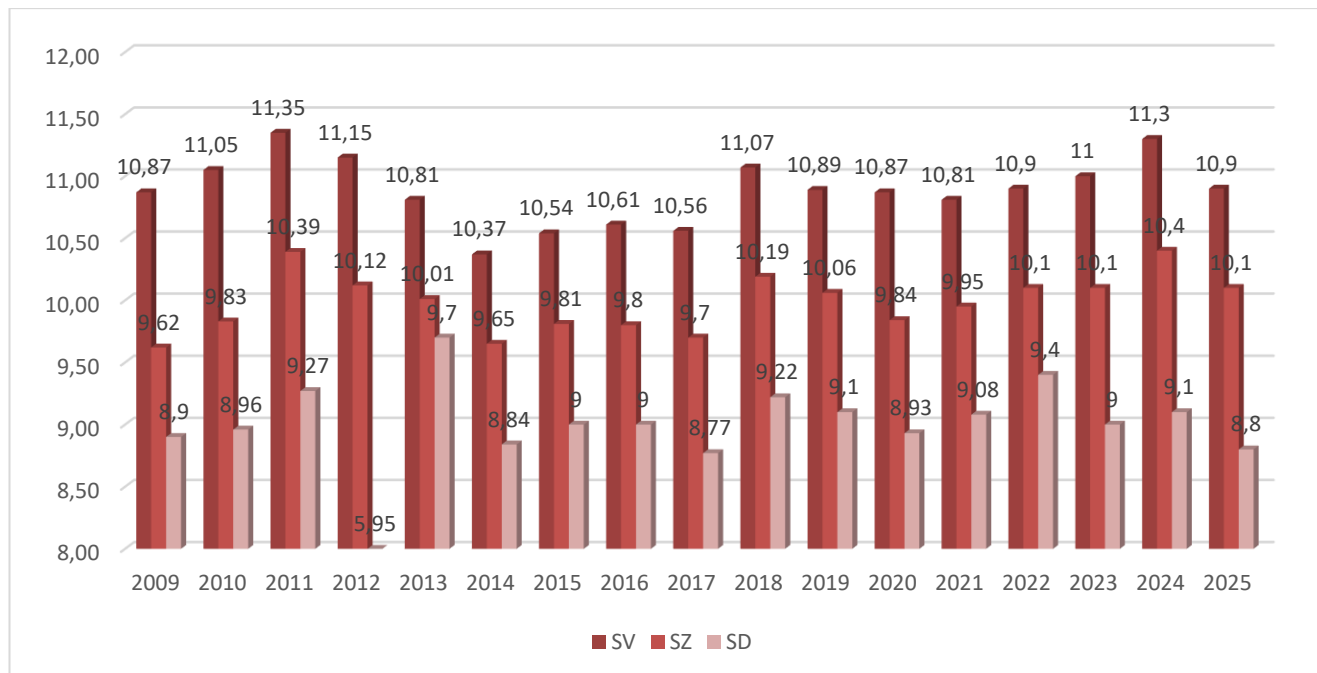
V populaci genetického zdroje bylo v roce 2025 evidováno 779 čistokrevných vrhů. Ze 949 zapaštění v daném období bylo 53 % po inseminaci (meziročně +8 %). V roce 2025 bylo 19 vrhů nečistokrevných. Věková struktura plemenic žijících k 31.8.2025 je uvedena v tabulce níže.

Tabulka 30: Věková struktura plemenic GZ

pořadí vrhu	počet prasnic	Podíl	pořadí vrhu	počet prasnic	podíl
1	76	8,0	8	18	1,9
2	71	7,5	9	8	0,8
3	58	6,1	10	5	0,5
4	34	3,6	11	5	0,5
5	60	6,3	12	2	0,2
6	44	4,6	13	1	0,1
7	34	3,6	14-17	0	0

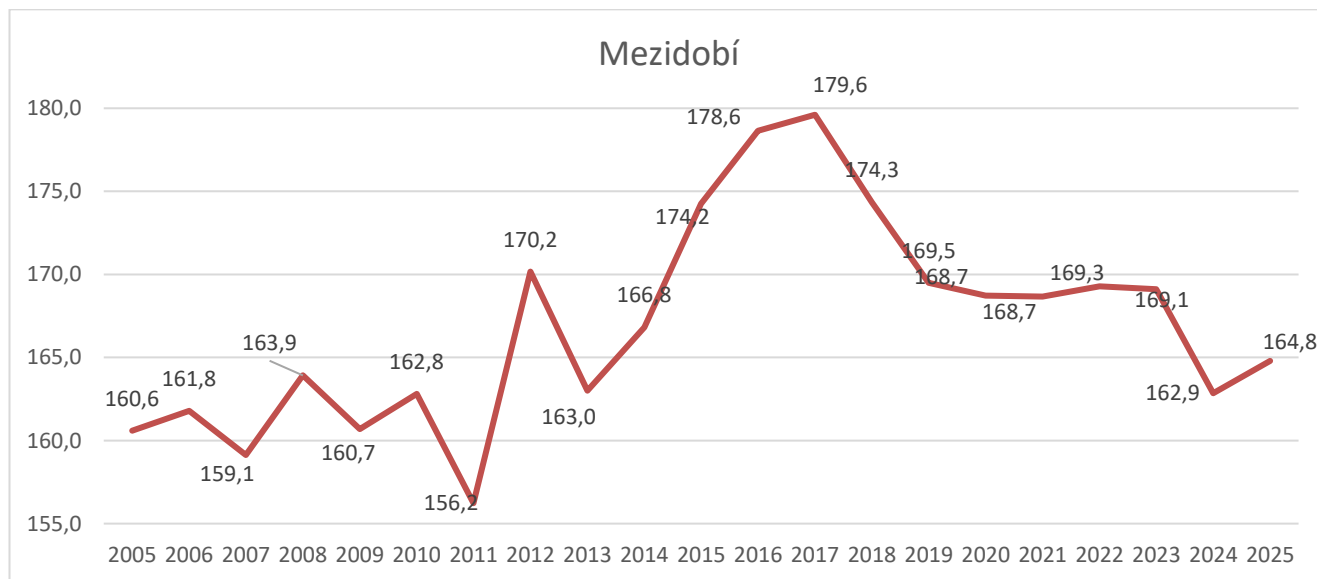
Z ukazatelů reprodukce je patrné, že počet narozených selat v populaci od roku 2014 mírně stoupá, ale počet odchovaných selat zůstává stabilní. V roce 2025 došlo k poklesu všech ukazatelů plodnosti o cca 0,3 selete. Od roku 2018 se živě rodí 9,8 až 10,4 selete na vrh a odchováno je asi 8,9 až 9,1 selete na vrh. Nárůst délky mezidobí v letech 2013-2017 byl patrně spojen s výrazným nárůstem počtu nových menších chovů, po roce 2019 došlo ke stabilizaci na asi 169 dní. Pokles v roce 2024 na 163 dní nebyl udržen a v roce 2025 dosáhlo mezidobí v průměru 165 dní.

Graf 12: Vývoj reprodukčních ukazatelů (SV všech narozených selat, SZ živě narozených, SD dochovaných)

sv – selat všech; sz – selat živě; sd – selat dochováno

Graf 13: Délka mezidobí

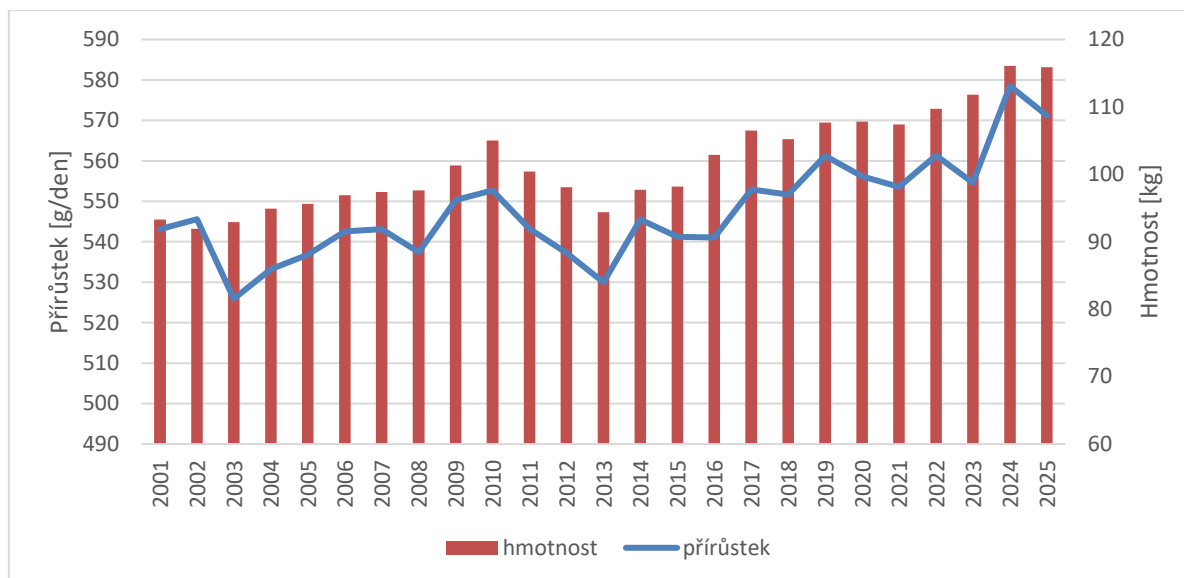

Užitkovost

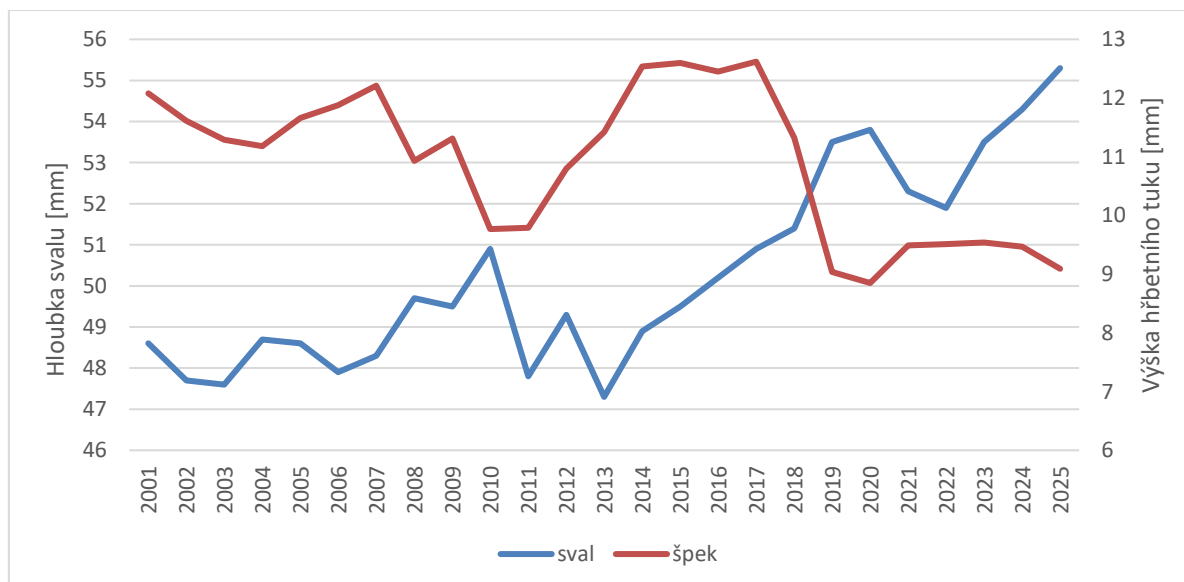
V populaci spadající pod Národní program probíhá zjednodušená kontrola užitkovosti s cílem monitorovat vývoj populace. Její vývoj je znázorněn v grafech 14 a 15. V roce 2025 bylo celkem změřeno 385 zvířat. Průměrný přírůstek od narození do ukončení testu 571 g/den za celou populaci dosažený v roce 2025 (meziročně -7 g/den) patří k nejvyšším dosaženým přírůstkům ve sledovaném období od roku 2001. Přesto platí, že vzhledem ke způsobu kontroly užitkovosti nepředstavuje maximální možný růst, kterého jsou schopna tato prasata dosáhnout. Rozdíly mezi chovy, způsobené rozdílným způsobem chovu, jsou značné a pohybují se od 473 g/den do 685 g/den. Tyto rozdíly jsou

[Sem zadejte text.]

Graf 14: Vývoj přírůstku a živé hmotnosti na konci testu

Graf 15: Vývoj výšky špeku a hloubky svalu

také důsledkem malého počtu testovaných zvířat v jednotlivých chovech. V chovech s počtem testovaných zvířat nad 30 ks jsou přírůstky mezi 543 a 685 g/den. Nejvyšší přírůstek 685 g/den byl zjištěn v chovu Oryx Služovice u 37 ks měřených zvířat s průměrným podílem libového masa 57,3 %.

Z dlouhodobých trendů hloubky svalu a výšky špeku je patrná rychlá změna fenotypových hodnot od roku 2018. Pokles výšky špeku, a naopak nárůst hloubky svalu je způsoben změnou přístroje, který je pro měření používán. Původní přístroj Sonomark SM100 byl nahrazen přístrojem Mindray DP20, který využívá metodu B-scan a následně analýzu obrazu. Je tedy mnohem přesnější. Regresní rovnice pro výpočet byla odvozována na základě měření provedených na testační stanici ČZU a výsledky mnohem lépe odpovídají skutečným výsledkům zjištěným na jatkách. Výška špeku se od roku 2019 stabilizovala na průměrné hodnotě cca 9 – 9,5 mm, hloubka svalu osciluje přibližně mezi 52 a 55 mm.

Produkce kanců

V posledních 5 letech včetně (2021-2025) bylo vyprodukováno 95 kanců. Kance produkuje méně než polovina chovů v populaci, přičemž u 4 chovatelů jsou kanci produkováni v nižších jednotkách. Pouze 3 existující chovatelé (cca 18 % chovů, které však zároveň představují za rok 2025 56 % plemenic) produkuje v průměru více než 2 kance za rok. Početně největším producentem kanců je chov ZD Mladotice, které vyprodukovalo v posledních 5 letech celkem 41 kanců, z toho 17 pro jiné chovatele nebo na ISK. Druhým největším producentem je VÚŽV, v.v.i. s 21 kanci umístěnými na ISK, třetím největším producentem kanců jsou Česká vejce farms, s.r.o. (produkce 13 kanců, většinou pro svůj obrat stáda). Z pohledu diverzity populace je však vysoká produkce kanců u VÚŽV, v.v.i. vzhledem k malému počtu chovaných prasnic riziková. Podle současné metodiky mohou kance pro ostatní chovy produkovat pouze tzv. chovy nukleové. Z pohledu zachování diverzity v populaci bylo vhodné motivovat také ostatní chovatele, a především chovy s vyšším počtem prasnic, aby žádali o vyšší statut chovu a podíleli se tak na dalším vývoji plemene, a proto byla v dotačním roce 2024 zavedena vyšší sazba pro prasnice nukleových chovů. Po připomínkách chovatelů došlo také ke zrušení podmínky jiný chov původu u nově zařazených kanců, která byla zamýšlena jako podpora pro výměnu genetického materiálu mezi chovy s tím, že bude podpořen jak chov producenta, tak chov nového majitele. Chovatelé nicméně poukazovali na fakt, že k podpoře chovatele – producenta kance nedochází.

Tabulka 31: Produkce kanců v posledních 5 letech (pouze kanci do chovů GZ nebo na ISK)

Chovatel – producent kanců	Počet produkováných kanců			Plemenic k 31.8.2025
	celkem	do svých chovů	pro jiné chovatele nebo na ISK	
ČESKÁ VEJCE FARMS, s.r.o.	13	11	2	137
FARMA ORYX spol. s r.o.	2	0	2	11
CHOVSERVIS, a. s.	11	2	9	0
Marian Sedlář	4	2	2	21
Petr Šustek	2	0	2	6
Výzkumný ústav živočišné výroby, v. v. i.	21	0	21	27
Zemědělské družstvo Mladotice	41	24	17	103
Celkem	95	39	56	305

KONĚ

Tabulka 32: Početní stavy plemene

	Populace celkem ODHAD (bez hříbat 2021)	Samice PK (včetně mladých)	Samci PK	Samice reprodu.	Samci reprodu.	Samice nově zapsané	Samci nově zařazení	Narozeno živě hříbat
STKL b	983	554	429	87	15	10	5	53
STKL vr	1 062	551	511	82	17	13	0	51
Hucul	1 069	364	14*	36	9	11	2	32
CMB	2 072	1 151	921	131	34	43	5	90
SN	1 618	912	706	75	24	35	5	84

*licentování plemenící

	STKL b	STKL vr.	Hucul	CMB	SN
Počet chovů	472	523	213	1 347	1 062
Počet chovů GZ	63	78	58	414	366

Tabulka 33: Genetický zdroj - samci

	STKL b	STKL vr.	Hucul	CMB	SN
Počet plemeníků uznaných jako GZ	25	26	14	64	60
Počet nově zařazených samců do plemenitby	5	0	2	5	5
Počet reprodukčně aktivních plemeníků v populaci (počet plemeníků s narozeným potomstvem)	16	15	9	46	48
Průměrná délka aktivního věku plemeníků (od zařazení do plemenitby do vyřazení)				11	11
Max. délka aktivního využívání plemeníků (v letech)			16	28	27
Počet samců starších 6 let	24	24	7	41	44
Počet inseminací	20	8	2	36	1

Tabulka 34: Genetický zdroj - samice

	STKL b	STKL vr.	Hucul	CMB	SN
Počet samic uznaných jako GZ	152	185	182	537	466
Počet nově zařazených samic do plemenitby	1	2	11	30	21
Počet reprodukčně aktivních samic v populaci (počet plemenic s narozeným potomstvem)	44	51	119	369	322
Počet zapuštěných plemenic	63	61	32	108	65
Z toho počet inseminovaných plemenic	11	2	2	23	1
Věk při prvním porodu (roky)				6	6
Max. délka aktivního využívání plemenic (v letech)			19	32	31
Počet samic starších 10 let	95	127	121	310	252

starokladrubský kůň

Generalissimus Grapa X

Foto: Archiv Národního hřebčína Kladruby n/L

Stav populace

Velikost populace starokladrubských koní v České republice se v posledních letech stále mírně navyšovala. K 31.12.2025 je evidováno 2045 starokladrubských koní, což je meziroční pokles o 6 koní. Tento fakt není nijak dramatický, je důsledkem menšího počtu hříbat narozených v roce 2025 a současně vyšším exportem, ale patrně naznačuje, že velikost populace starokladrubských koní dosáhla svého maxima a v dalších letech bude jen mírně překračovat hranici 2000 jedinců.

Počet plemenných hřebců a chovných klisen se meziročně významně nezměnil. Ve stavu je k 31.12.2025 53 plemenných hřebců (26 běloušů, 27 vraníků) a 553 chovných klisen (269 bělek, 284 vranek)

Jako genetických zdroj (GZ) starokladrubský kůň je, z celkového stavu 53 plemenných hřebců, evidováno 51 hřebců – 25 běloušů a 26 vraníků, z celkového stavu 553 chovných klisen, evidováno jako GZ 337 klisen (61%) – 152 bělek a 185 vranek.

Tabulka 35: Stav starokladrubských koní dle barvy a majitele ke dni 31. 12. 2025

Kategorie	NH Kladruby			Privátní chov			STKL koně		
	B	V	Celk.	B	V	Celk.	B	V	Celk.
Plemenní hřebci	16	18	34	10	9	19	26	27	53
Z nich v GZ	15	18	33	10	8	18	25	26	51
Chovné klisny	78	85	163	191	199	390	269	284	553
Z nich v GZ	73	83	156	79	102	181	152	185	337
Odchov ročník 2025	35	34	69	16	15	31	51	49	100
Odchov ročník 2024	38	33	71	18	30	48	56	63	119
Odchov ročník 2023	31	32	63	22	26	48	53	58	111
Výcvik ročník 2022	20	25	45	23	28	51	43	53	96
Ostatní ročník 2021	11	7	18	25	26	51	36	33	69
Ostatní ročník 2020	4	2	6	18	21	39	22	23	45
Ostatní ročník 2019	3	4	7	20	25	45	23	29	52
Ostatní ročník 2018	2	5	7	14	27	41	16	32	48
Ostatní ročník 2017	2	0	2	16	20	36	18	20	38
Ostatní ročník 2016	2	2	4	18	24	42	20	26	46
Starší koně	10	8	18	340	357	697	350	365	715
Celkem	252	255	507	731	807	1 538	983	1 062	2045

Udržovací šlechtění

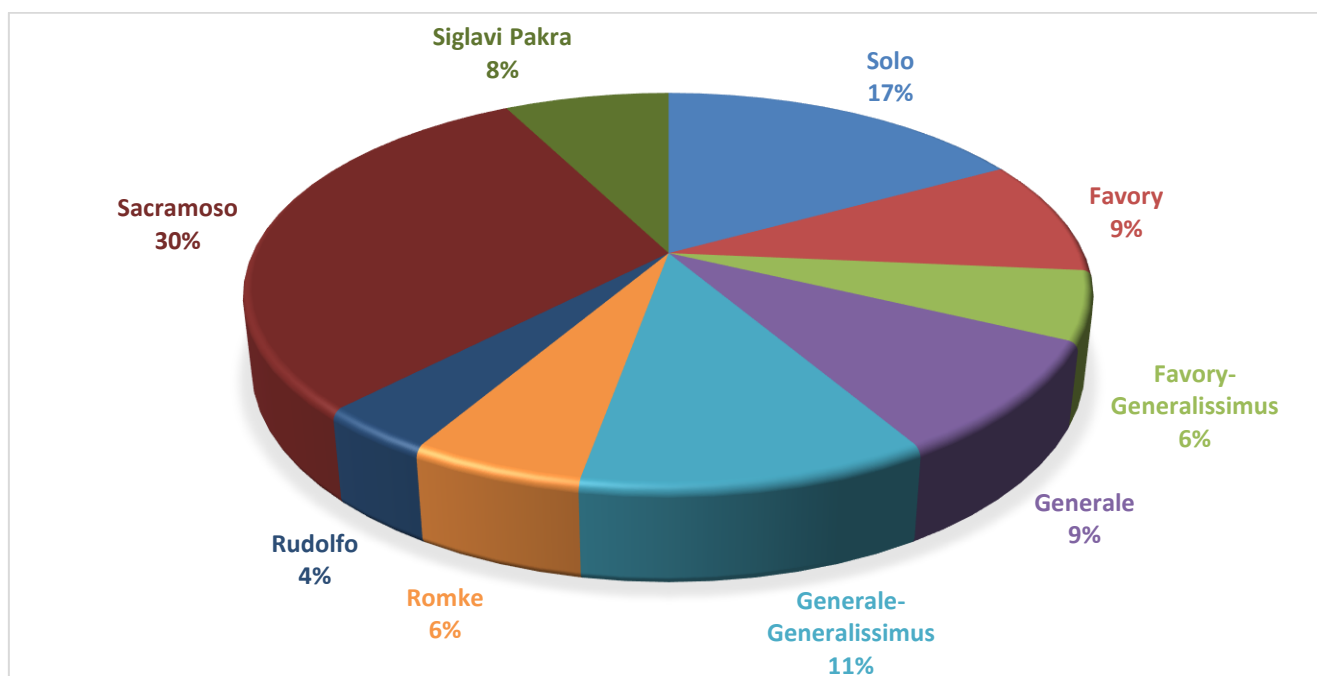
Pro zachování starokladrubských koní je nutné udržovat co nejširší základnu tohoto málopočetného plemene (bez možnosti importu). Pro udržení charakteristických znaků plemene je třeba klást důraz na původní klasické kmeny Generale, Generalissimus, Sacramoso, Solo a Favory. Avšak zároveň podporovat uplatnění kmenů neklasických Siglavi Pakra, Romke, Rudolfo, které vznikly právě za účelem udržení genetické variability, zpomalení procesu zvyšování stupně příbuzenské plemenitby.

Plemenní hřebci

V roce 2025 uhynul plemenný hřebec 2779 Rudolfo Cety X. Zároveň byli vyřazeni hřebci 2914 Rudolfo Rydia XI a 2393 Generale Galia VIII.

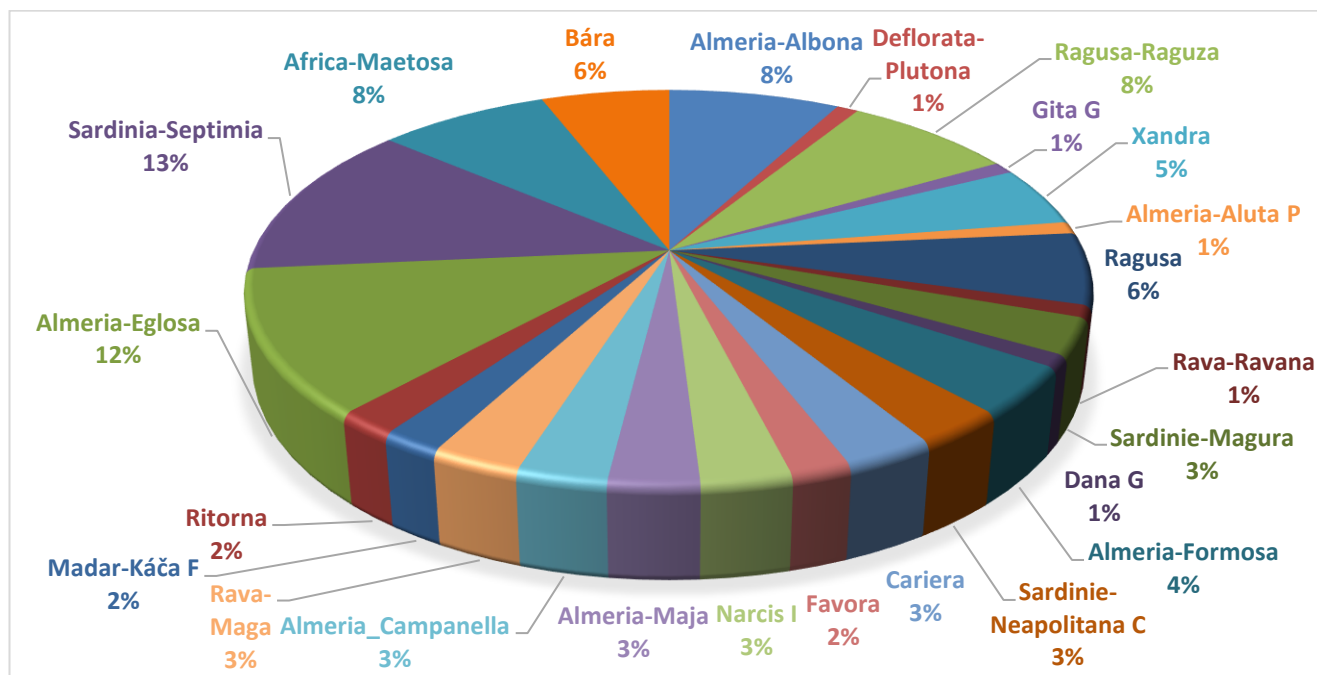
Do plemenitby bylo zařazeno 5 hřebců: 3422 Generalissimus Syrie XI, 3455 Generalissimus Enrica XII, 3457 Generalissimus Salome XIII, 3458 Sacramoso Sagrada XXIX a 3456 Rudolfo Risita XIII. Hřebec 1651 Favory Albuza XXVII byl vyvezen do Polska a hřebec 1427 Generalissimus Energia XLIX byl přivezen.

Graf 16: Složení aktuální hřebčí populace (podíl kmenů)

Mateřská populace

Graf 17: Složení populace klisen (podíl rodin)

Množství klisen v málopočetných rodinách a podrodinách se sice z roku na rok významně nemění, ovšem klisny stárnou a klesá jejich využitelnost v reprodukci. Z klasických rodin a podrodin je nejvíce ohrožena Almerina-Aluta (3 klisničky v odchovu), Almerina-Campanella (jedna klisna NHK ve výcviku, jedna klisnička PCH v odchovu), ty jsou drženy v NHK, a Madar VI-Káča (2 klisničky v odchovu), Rava-Ravana v privátním chovu. Posledně uvedená podrodina se dostala do situace, kdy zbývající 4 klisny byly z tradičního chovu jednotlivě rozprodány a současní majitelé na nich nechovají. Z neklasických rodin, které se vyskytují pouze u privátních chovatelů, jsou jen pár klisnami zastoupeny Gita (1 mladá klisna potenciálně k chovu), Dana (4 mladé klisny potenciálně k chovu, 1 klisnička v odchovu) a Favora (4 klisničky v odchovu).

Výsledky reprodukce

Celkem se v ČR v roce 2025 živě narodilo 104 hříbat, ta připadají na 158 klisen zapuštěných v roce 2024.

Národní hřebčín Kladruby nad Labem

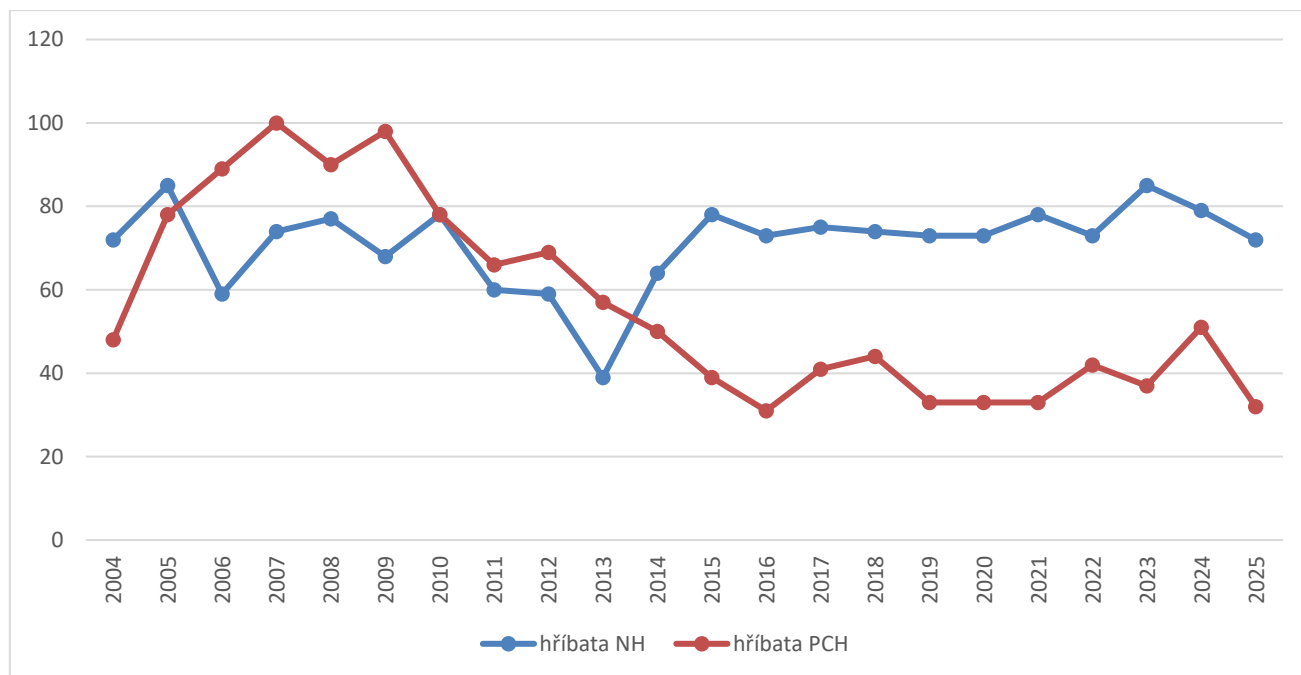
Zapuštění dostatečného počtu klisen je předpokladem pro chovatelskou práci, výběr kvalitních jedinců a optimální obrat stáda chovných klisen. Celkem bylo v roce 2024 zapuštěno 92 klisen z celkového stavu 159 chovných klisen (58%), u nichž se živě narodilo 72 hříbat. Před odstavem bylo registrováno 69 hříbat. V roce 2025 bylo zapuštěno 88 klisen z celkového stavu 163 klisen (54 %).

Privátní chov

V privátních chovech se oproti předešlým letům v roce 2025 narodilo 32 hříbat (nejsou započítána hříbata narozená v zahraničí), ta připadají na 66 zapuštěných klisen v roce 2024. Na podzim 2025 bylo registrováno 31 hříbat.

V roce 2025 bylo zapuštěno 79 klisen z celkového stavu 390 klisen (20 %), z toho 26 klisen inseminací čerstvým spermatem.

Graf 18: Vývoj počtu narozených hříbat STKL koní v Národním hřebčínu (NH) a privátních chovech (PCH)

V roce 2025 byly uspořádány výkonnostní zkoušky starokladrubských hřebců a klisen v Kladrubech nad Labem (13.-14.5. a 30.9.-1.10.). Do GZ bylo po výkonnostních zkouškách celkem zařazeno 17 klisen (4 HPK a 9 PK a 4 1.PPK) a 5 hřebců.

Kryokonzervace

V roce 2024 nebyla kryokonzervace realizována.

Veřejná informovanost a propagace plemene

- internetové stránky www.nhkladruby.cz

PK-online

Kalendář akcí hřebčína, aktuality z NHK

Dokumenty pro chovatele (Řád PK, Metodika GZ STKL, informace k dotačnímu programu, alternativní přípařovací plán a další...)

Zápisy z jednání Rady PK, výsledky VZ, nabídka plemenných hřebců

huculský kůň

Současný stav genetického zdroje

Stav genetického zdroje huculský kůň se v zásadě nezměnil, stěžejním zůstává problém v obratu základního stáda klisen nejen u klisen zařazených v NPGZZ, ale i v celé populaci..

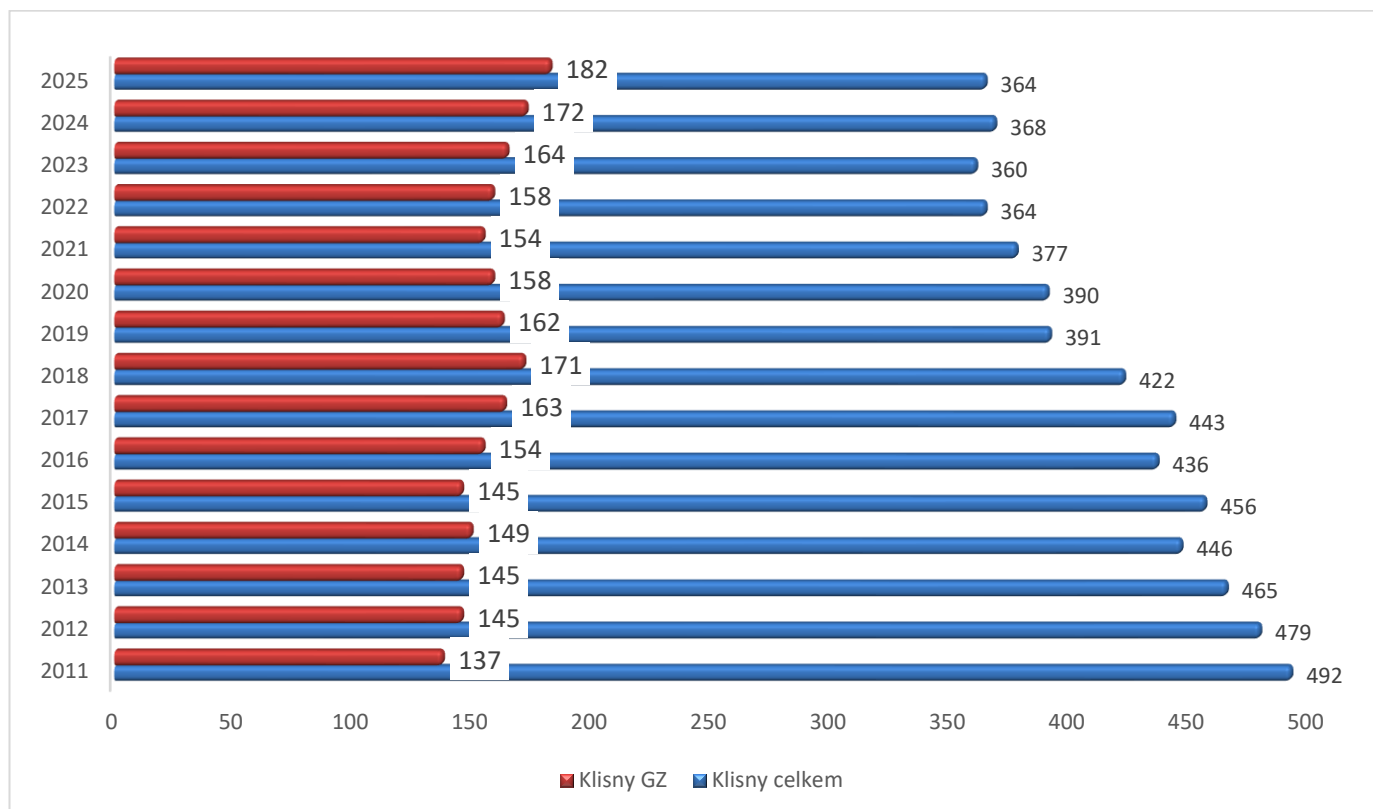
Přijatá opatření směřující k zlepšení stavu jsou sice správná, ale vzhledem k délce generačního cyklu 10-13 let a převážné uniparitě koní se mohou projevit až za mnoho let.

Aktuální stav ohrožení dle efektivní velikosti populace $N_e = 52,06$ je kritický a je nutno jej brát velmi vážně.

Foto: Ing. Jitka Pikousová

Dle mezinárodních norem by tedy šlo o kategorii neudržitelné populace, pokud by nebylo možné doplnění z několika dalších států sdružených v HIF. Uvedený stav efektivní populace však zřejmě nepřekročí hranici $N_e = 400$ přepočtených jedinců ani součtem v ostatních sedmi státech soustředěných v HIF respektive v Evropě. Kladem je opět zlepšující se trend.

Graf 19: Vývoj stavu plášťových klisen v PK huculského koně v ČR

[Sem zadejte text.]

Plemeníci

V roce 2025 bylo, oprávněno působit v plemenitbě pouze 10 pláštových plemeníků, kteří všichni splnili požadavek 100 % původních genů plemene hucul. Dále byli k dispozici dva rezervní hřebci, jehož majitel o oprávnění pro rok 2024, ani přes mnohaleté přesvědčování, nepožádal. (2787 Hroby Niki a 2979 Hroby XII-30 Šarkán). V průběhu připouštěcí sezony byl importován jeden hřebec ze slovenských Topolčianek, 3418 Oušor VIII-22 a zapůjčen u nás licentován hřebec z Maďarska 3410 Polan Jótevö Aggtelek .

Přesto, že v chovu aktivně působí takto malý počet plemeníků, řada z nich vykazuje malý počet připuštění a stále se nedaří tento stav významněji změnit. Důvodem je především deklarovaná malá lukrativnost prodeje selektovaného potomstva pro mnohé majitele klisen, případně nezáměr. Nízký počet využitelných hřebců v plemenitbě může působit především prostorové problémy (roztříštěnost českého chovu) a může mít za následek i zvýšení $F(x)$ budoucí populace. Je proto nadále věnována zvýšená pozornost předvýběru mladých hřebečků při současném zohlednění malé příbuznosti ke klisnám, aby se zabránilo nezdůvodněnému zvýšení rizika inbrídinkové deprese. K tomu účelu je opět vypočítáván $F(x)$ pro všechna hypotetická spojení pro všechny hřebce s klisnami v NPGZ, umožňující chovateli volbu připáření vhodného plemeníka dle poskytnutého negativního alternativního připárovacího plánu, jak uvedeno výše pod bodem C) 3. na straně 2 . Zároveň je tak zachována relativní svoboda volby.

Věkový průměr současných (13) plemeníků NPGZ činil v roce 2025 - 12,5 roků (2024 – 12,3; 2023 – 13,7; 2022 – 15,1; 2021 – 13,6; 2020 – 11,8; 2019 – 11,6; 2018 – 10,6).

V chovu NPGZ budou i nadále využívání jen čistokrevní plemeníci se 100 % původních genů.

Tabulka 36: Vývoj podílu genealogických linií v populaci huculského koně za roky 2010 - 2024

Linie	Rok	Goral	Gurgul	Oušor	Hroby	Pietrosu	Polan	Celkem
Počet hřebců	2010	8	4	3	2	1		18
%v aktivní populaci		44,4	22,2	16,7	11,1	5,6		100
Počet hřebců	2018	3	2	1	2	1		9
%v aktivní populaci		33,3	22,2	11,1	22,2	11,1		100
Počet hřebců	2019	3	2	2	2	1		10
%v aktivní populaci		30,0	20,0	20,0	20,0	10,0		100
Počet hřebců	2020	2	2	2	2	1		9
%v aktivní populaci		22,2	22,2	22,2	22,2	11,1		100
Počet hřebců	2021	2	2	2	3	1		10
%v aktivní populaci		20	20	20	30	10		100
Počet hřebců	2022	3	2	2	2	1		10
%v aktivní populaci		30	20	20	20	10		100
Počet hřebců	2023	3	2	2	2	1		10
%v aktivní populaci		30	20	20	20	10		100
Počet hřebců	2024	2	4	1	2	1		10
%v aktivní populaci		20	40	20	10	10		100
Počet hřebců	2025	2	4	2	2	1	1	12
%v aktivní populaci		16,7	33,3	16,7	16,7	8,3	8,3	100

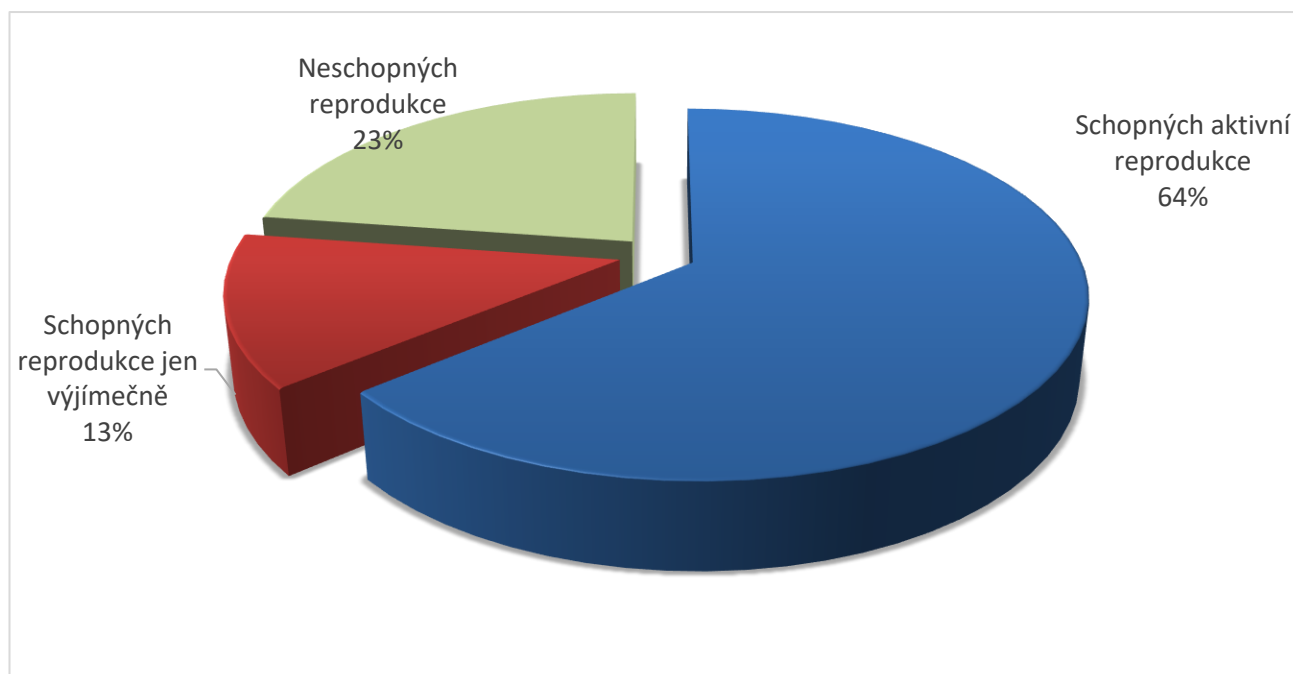
Mateřská část populace

V rámci celé plemenné knihy Huculský kůň bylo v letošním roce nově zapsáno do PK 11 klisen (v roce 2024 19 klisen, v roce 2023 11 klisen, v roce 2022 10 klisen, v roce 2021 11 klisen; 2020 10 klisen; 2019 - 8 klisen), což se kryje se zařazením do NPGZ. Po výkonnostní zkoušce typu „A“ bylo do chovu zařazeno 5 klisen a 6 klisen po VZ typu „B“.

V aktualizovaném seznamu NPGZ pro rok 2024, které tvoří plemenný nukleus, je aktuálně celkem 182 klisen, tj. 49,2 % celé aktuální populace huculských klisen v ČR (v roce 2024 46,6 %, v roce 2023 45,6%, v roce 2022 43,4 %, v roce 2021 40,8%; 2020 39,6 %).

Seznam klisen v NPGZ bohužel nadále zůstává do značné míry evidencí potenciálních matek a v praxi, jak jsme již zmínili v minulých letech, zůstává většina klisen mimo reprodukční proces a někdy jsou z nich vůlí majitelů produkováni i jedinci nevhodní k zařazení do NPGZ. Nejstarší přípuštěná a ohřebená klisna Pohádka má nyní 23 let.

Graf 20: Aktuální stav reprodukčních předpokladů huculských klisen

Tabulka 37: Věková struktura klisen GZ huculského koně

Věk klisen	Počet klisen 2021	Počet klisen 2022	Počet klisen 2023	Počet klisen 2024	Počet klisen 2025
3 - 5 let	15	18	21	24	24
6-8 let	17	16	19	26	30
9-11 let	29	32	27	17	17
12-14 let	17	16	20	27	30
15-17 let	21	16	15	16	15
18-20 let	14	19	17	20	17
21 let a více	41	42	45	42	49
Celkem klisen	154	158	164	172	182
Věkový průměr	14,97	14,96	15,13	14,67	14,82

[Sem zadejte text.]

Jak plyne z výše uvedené tabulky, věková struktura samičí části populace zařazené do NPGZ v roce 2025 naznačuje lepší se trend a činí 14,82 roků (viz poslední řádek tabulky).

Obtížně zajistitelný potřebný obrat stáda nadále zůstává kritickým bodem vyžadujícím enormní pozornost, i když se vlivem metodické změny tj. umožnění výkonnostních zkoušek typu „B“, která dovoluje zařazování klisen s menším nárokem na výcvikovou práci lepší.

Nižší počet zařazených klisen do NPGZ, než by bylo věkově možné je především vinou nedostatku vhodných lidí k výcviku a často i technickým vybavením. Takto mohlo být teoreticky zařazeno v letošním roce nejméně o 5 klisen více, k čemuž však nedošlo.

Svou roli v nepříznivém věkovém průměru klisen v NPGZ hraje i stále vysoký podíl klisen nad 21 let stáří, které jsou z hlediska reprodukce po většině nepoužitelné, ale vzhledem k již zmíněné zákonné úpravě je nelze do konce života nezohlednit.

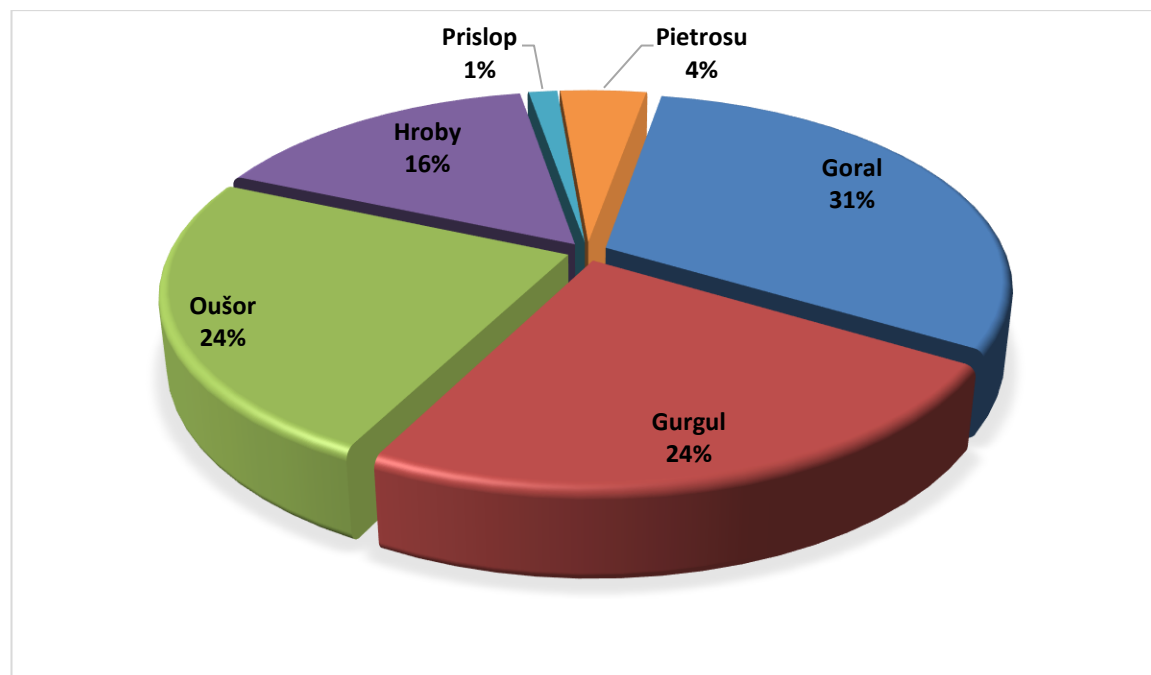
Genealogická příslušnost klisen aktivní populace GZ huculského koně

Jak jsme již zmínili v minulých letech, požadavkem plného uznání původů huculských koní v rámci mezinárodní organizace HIF je zpracování genealogické příslušnosti jedinců populace ve všech členských státech až k zakladatelkám uznaných původních rodin. Podle rozhodnutí Rady PK a platného ŘPK ČR je plemenná kniha huculských koní v ČR uzavřená a postupně ji budou tvořit jen jedinci, kteří přísluší k uznaným rodinám a liniím. Lze jí doplnit pouze o čistokrevné jedince importované z omezeného zahraničního chovu, pokud možno nepříbuzné a z rodin, které v ČR nejsou chovány, nebo jen v malé míře. Reálně však vzniká problém osobního vlastnictví takto dovezených klisen či hřebců s možným následným exportem. Proto jsou do NPGZ zařazeni až jejich v ČR narození potomci.

V rámci celé PK ČR jsou nyní chovány klisny 24 původních genealogických rodin. V aktuální populaci klisen zařazených do NPGZ (bez importů) se vyskytuje potomstvo celkem 21 zakladatelek. V budoucnu bude možno očekávat rozšíření několika rodin z takovýchto importů, které jako dovozové klisny dosud soubor klisen v NPGZ netvoří.

V roce 2018 byla vydána genealogická schémata příslušnosti k mezinárodně uznaným zakladatelkám huculských koní jako samostatná publikace v rozsahu 53 stran, pod názvem „Genealogická struktura huculského koně České republiky z hlediska příslušnosti k uznaným huculským rodinám“. Publikace je dostupná chovatelské veřejnosti. V doplňcích I, II, III a IV vydaného foto katalogu jsou uváděny rodiny všech jedinců zařazených do chovu v letech 2019 - 2025

Graf 21: Zastoupení linií hřebců v samičí populaci

V porovnání s loňským rokem nedošlo k výrazné změně podílů genealogických hřebčích linií v mateřské části populace NPGZ. Nejpočetnější zůstává linie Goral, následována Gurgulem a Oušorem. Nejméně zastoupená zůstává linie Hroby (pomineme-li dvě zástupkyně Prislop a šest linií Pietrosu), která o dvě klisny posílila. Je zřejmé, že by mělo být zájmem rozšíření ostatních linií na úkor linie Goral a Gurgul. Tento předpoklad bude teoreticky možno naplňovat po zařazení dcer z importovaných klisen.

Podíl původních huculských genů

Aktuální populace klisen v NPGZ se v tomto kritériu proti minulému roku rovněž významněji nezměnila. Zastoupení klisen v jednotlivých intervalech, počítaných ze 3. generace předků, znázorňuje následující tabulka. Z výsledků je zřejmé, že podíly původních huculských genů se zvyšují. Pomalejší zvyšování je zapříčiněno zmíněnou povinností plynoucí ze zákona, tj. ponechání v GZ i méně vhodných jedinců po celou dobu jejich života až do úhynu nebo utracení. Proti roku 2010 se však podíl čistokrevných klisen o 18 %..:

Tabulka 38: Podíl huculských genů v populaci klisen GZ

% huculských genů	100%	93,80%	90,60%	87,50%	Celkem klisen
% klisen 2010	64,4	18,5	4,8	12,3	146
% klisen 2018	69,6	16,9	2,3	11,1	171
% klisen 2019	70,4	17,9	1,2	10,5	162
% klisen 2020	72,2	17,1	1,3	9,5	158
% klisen 2021	74,4	15,6	1,3	8,4	154
% klisen 2022	75,9	15,2	0,6	8,2	158
% klisen 2023	77,4	14,6	0,6	7,3	164
% klisen 2024	80,9	12,1	0,6	6,4	172
% klisen 2025	82,4	11,0	0,0	6,6	146

Podíl klisen se známou výkonnostní zkouškou v rámci NP GZ

Klisy zařazené před rokem 1998 nebyly u nás po určité období výkonnostním zkouškám podrobovány. Od uvedeného data jsou do NPGZ zařazovány pouze klisy s úspěšně vykonanou zkouškou výkonnosti typu „A“, zajišťující všestranné přezkoušení charakteru, jako nejvýznamnějšího výkonnostního činitele každého koně.

Protože, řada drobných chovatelů nebyla technicky ani personálně vybavena koně na všestranné výkonnostní zkoušky připravit a ve vazbě na aktuálně kritickou situaci v obratu stáda, byla od roku 2017 umožněna možnost volby mezi všestrannou zkouškou typu „A“ a jednostrannou zkouškou typu „B“ – sedlo nebo tah. Uvedená skutečnost umožnila v letošním roce zařadit dalších 5 klisen (celkem 30 od roku 2017), které by jinak z uvedeného důvodu nemohly být do NPGZ zařazeny.

Výkonnostní zkoušku v letošním roce vykonalo celkem 11 klisen a tři absolvovaly rozšíření ze stupně B na stupeň „A“. Všechny klisy mohly být zařazeny do NPGZ. Podrobné výsledky jsou chovatelům k dispozici na <http://www.hucul-achhk.cz>.

Pouze 3 klisy v NPGZ ČR jsou bez známých výsledků výkonnostních zkoušek. Klisnu 47/164 Gajdu věk 33 let vylučuje zásah do tvorby budoucí populace GZ a dvě klisy 71/997 Nora Goral a 20/39 Vajána, jsou zařazeny do NPGZ na výjimku. Důvodem je cenná rodokmenová hodnota, ale ireverzibilní zranění, které znemožňuje zkoušku vykonat.

Příbuznost v rámci populace GZ

Příbuznost klisen zařazených v NP GZ charakterizovaná průměrným koeficientem příbuzenské plemenitby dosahuje v současné době $F_{(x)} = 2,535$ do 23 let stáří a $F_{(x)} - 2,258$ počítáno z 5. generace předků. Klisen pocházejících ze zcela nepříbuzné plemenitby při výpočtu z páté generace je v populaci NPGZ pouze 17, tj. 9,34 % ($n = 173$).

Koncentrace chovu

Chov klisen zařazených do NPGZ huculského koně ČR je nadále realizován v podmínkách značné roztržitosti chovu, což sebou nese některá negativa. Jde nejen o způsob a kvalitu podmínek vnějšího prostředí, ale především obtížně zajistitelné žádoucí připarování optimalizovaných kombinací rodičovských párů s ohledem na mnohdy velké vzdálenosti umístění plemeníků. Tento faktor je možné částečně vylepšit inseminací čerstvým semenem, ale podmínkou je kvalitní technické zajištění, které není tak jednoduché jako např. u skotu,

Koncentraci v profilových chovech, které především zasahují do vývoje kvality aktivního podílu NPGZ v letošním a loňském roce znázorňuje následující tabulka:

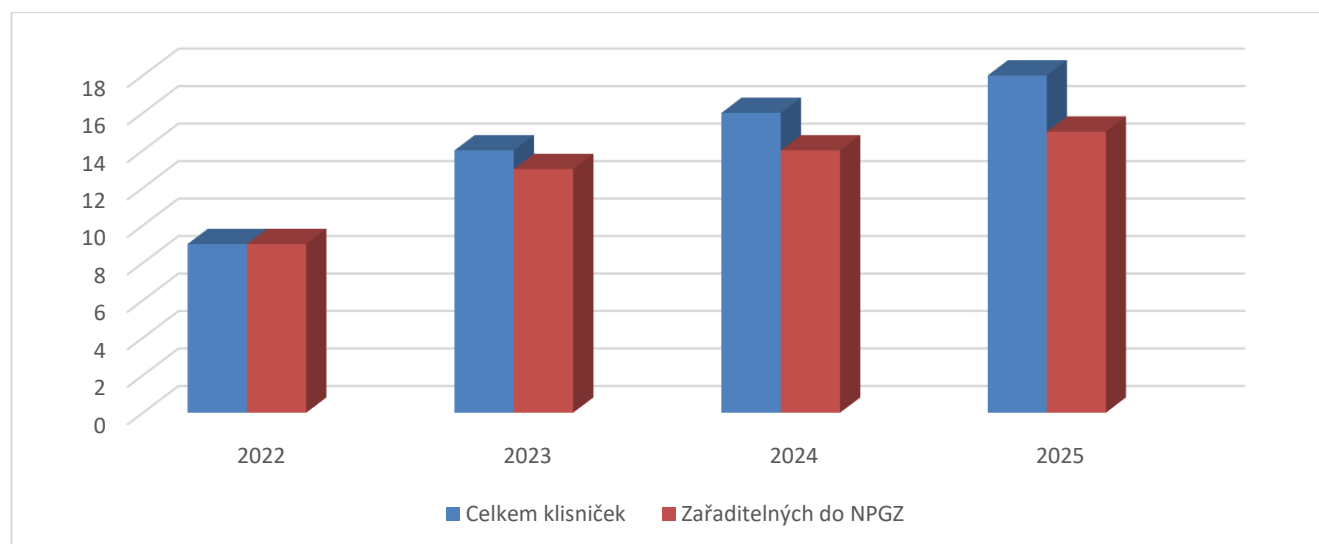
Tabulka 39: Přehled chovů s větším počtem klisen

Rok	2015		2020		2022		2023		2024		2025	
	klisen	%	klisen	%	klisen	%	klisen	%	klisen	%	klisen	%
Farma Hucul	25	16,0	23	14,6	26	16,5	31	18,9	29	16,8	28	15,4
p. Peter	4	2,6	4	2,5	-	-	-	-	-	-	-	-
Zmrzlík Praha	10	6,4	4	2,5	4	2,5	3	1,8	3	1,7	3	1,6
p. Ing. Tetzeli	16	10,3	7	4,4	7	4,4	9	5,5	11	6,4	9	4,9
p. Klein	10	6,4	8	5,1	7	4,4	7	4,3	7	4,0	7	3,8
p. Vopravil	11	7,1	14	8,9	15	9,5	15	9,1	19	11,0	20	11,0
p. Kostuchová	0	0	7	4,4	5	3,2	5	3,0	6	3,5	9	4,9
Ing. Čapounová	-	-	5	3,2	5	3,2	4	2,4	4	2,3	5	2,7
Sdružení SRAZ	-	-	5	3,2	5	3,2	5	3,0	7	4,0	8	4,4
Lukavec	-	-	4	2,5	4	2,5	4	2,4	4	2,3	4	2,2
Merta	-	-	1	0,6	3	1,9	2	1,2	2	1,2	-	-
p. MVDr. Oravová	-	-	2	1,3	3	1,9	3	1,8	3	1,7	4	2,2
p. Kročová	-	-	-	-	3	1,9	3	1,8	2	1,2	-	-
Ostatní 1 až 2 klisny	76	48,7	87	55,1	74	46,8	73	44,5	75	43,6	85	46,7
Celkem ČR	156	100	158	100	158	100	164	100	172	100	182	100

Aktuální struktura mladých klisniček

Z výsledků níže uvedeného grafu je zřejmé, že počet zařaditelných klisniček do NPGZ se lepší, ale absolutní počet stále nevytváří výrazný předpoklad pro zlepšení věkové struktury.

Graf 22: Vývoj počtu narozených a zařaditelných klisniček

Publikace k problematice genetických zdrojů a výstavy

Informace chovatelské veřejnosti o stavu, vývoji a výsledcích chovu huculského koně v ČR je průběžně prováděna ve členském Zpravodaji ACHHK, který je rozeslán chovatelům a dále na samostatných stránkách Internetu s názvem [http:// www.hucul-achhk.cz](http://www.hucul-achhk.cz). V letošním roce byla opět zveřejněna i podrobná analýza stavu plemenné knihy za rok 2024 ve formě ročenky. Nová analýza za rok 2025 bude zveřejněna v březnu 2026.

[Sem zadejte text.]

V letošním roce proběhlo 12. - 14. září Generální zasedání HIF v Plzni. Hlavním výsledkem jednání bylo zvolení nového předsednictva, kde vedle prezidenta Ing. Horného (SLO), byl zvolen do funkce 2 viceprezidenta Ing. Karbusický z České republiky. Hosté si prohlédli i chov huculských koní na farmě Hucul-Olšovka. Vlastní sídlo HIF se přesunulo r Rakouska do Slovenských Topolčianek.

Kryokonzervace

V roce 2025 nebyla ze strany koordinátora požadována. Dle informace koordinátora jde o přímý vztah mezi majiteli hřebců a VÚŽV Uhřetěves v.v.i.. Z důvodu dlouhodobé mezery a stavu ohrožení však bylo požadováno zařadit do programu nejméně jednoho hřebce.

CHLADNOKREVNÁ PLEMENA KONÍ**českomoravský belgický kůň**

Foto: M.K.

Stav populace a GZ

Stav populace genetického zdroje lze hodnotit jako stabilizovaný s mírně stoupající tendencí v mateřské části populace. Celková populace v celé ČR má dlouhodobě vývoj zcela opačný. Počty plemeníků v GZ a v populaci plemene až na výjimky u některých jedinců jsou víceméně shodné, neboť všichni nově licencovaní plemeníci splňující podmínky zařazení do GZ.

B

Počty klisen mimo GZ mají výrazně klesající tendenci z několika důvodů. Především proto, že mimo GZ a tudíž i v nižších oddílech PK byla zařazena většina klisen méně kvalitních a s neúplným původem. Tyto klisny působily v reprodukci většinou jen omezeně a jsou postupně vyřazovány. Skokový úbytek mezi lety 2012 až 2014 způsobilo vyřazení neaktivních klisen z PK. Počty chovatelů tento trend víceméně kopírují. V současné době sice stav klisen v GZ je stabilizován, ale celkové reprodukční stádo klisen počtem stále klesá. Ročně do prosté reprodukce stáda chybí 20 - 30 klisen po zkouškách výkonnosti.

Tabulka 40: Počty koní v PK a GZ ČMB v letech 2010-2025

Rok	Plem. hřebci v GZ	Plem. klisny v GZ	Plem. klisny zapsané v PK	Počet chovatelů
2010	58	386	1039	863
2014	57	446	794	599
2015	55	424	788	582
2016	58	463	780	573
2017	53	441	787	574
2018	56	457	778	591
2019	60	481	749	543
2020	57	488	746	368
2021	59	479	746	361
2022	57	500	735	376
2023	53	518	746	388
2024	61	522	746	406
2025	65	537	759	414

Plemenní hřebci

[Sem zadejte text.]

Aktuálně mělo pro rok 2025 oprávnění k plemenitbě celkem 65 hřebců. Počet nově zařazovaných hřebců se odvíjí zejména od potřeby jejich počtu v chovu, v závislosti na přirozeném úbytku. Dále od kvality ročníku a od potřeby zařazení konkrétních jedinců (málopočetné linie). Vývoj v posledních letech vyjadřuje tabulka níže. Tedy, že nově jsou zařazováni pouze hřebci po zkouškách výkonnosti (dále ZV).

Tabulka 41: Počty zařazovaných hřebců

Rok	ČMB	
	celkem	po ZV
2010	3	3
2015	3	3
2020	6	6
2022	4	4
2023	4	4
2024	7	7
2025	5	5

věková struktura hřebců	
věk	podíl v populaci %
do 8 let	43,75 %
9 – 15 let	39,06 %
nad 15 let	18,75 %

Tabulka 42: Podíl linií všech hřebců působících v populaci ČMB

Linie	počet	% podíl v populaci
133 Successeur de Boneffe	8	
9 Marquis de Vraimont	13	
26 Miroš	4	
3998 Pandor	5	
51 Bayard De Herédia	9	
50 Corale	5	
426 Aglaé	9	
396 Bourgogne de Monti	4	
428 Branibor	4	
Ostatní	0	
Celkem	61	

V roce 2025 byl registrován úbytek jednoho hřebce (1835 Patriot – kastrace). V loňském roce byla obnovena činnost testační stanice Na Hranici s.r.o., celkem se v testačních odchovných se nacházelo 19 hřebečků z toho 2 hřebečci málopočetné linie 396 Bourgogne de Monti a 3 hřebečci linie Miroš. Vybráno do 60denního testu bylo pět hřebců, kteří byli následně zařazeni do chovu (3471 Pankrác Dubňanský, Barnabáš-> 3462 Paladinos z Hodkovic, 3472 Markýz Pavlovský, 3461 Parys, 3473 Karel).

Ke konci roku 2025 proběhly výkonnostní zkoušky šestiletých hřebců k udělení doživotní licence. Těchto zkoušek se zúčastnili 2 šestiletí hřebci (2924 Markant a 2928 Bourbon F)

V roce 2025 patřily mezi ohrožené linie: 26 Miroš, 3998 Pandor, 398 Bourgogne de Monti, 50 Corale. 428 Branibor. Přičemž se úspěšně podařilo linii 3998 Pandor rozšířit o 3 plemenné hřebce a linii 50 Corale o 1 plemenného hřebce.

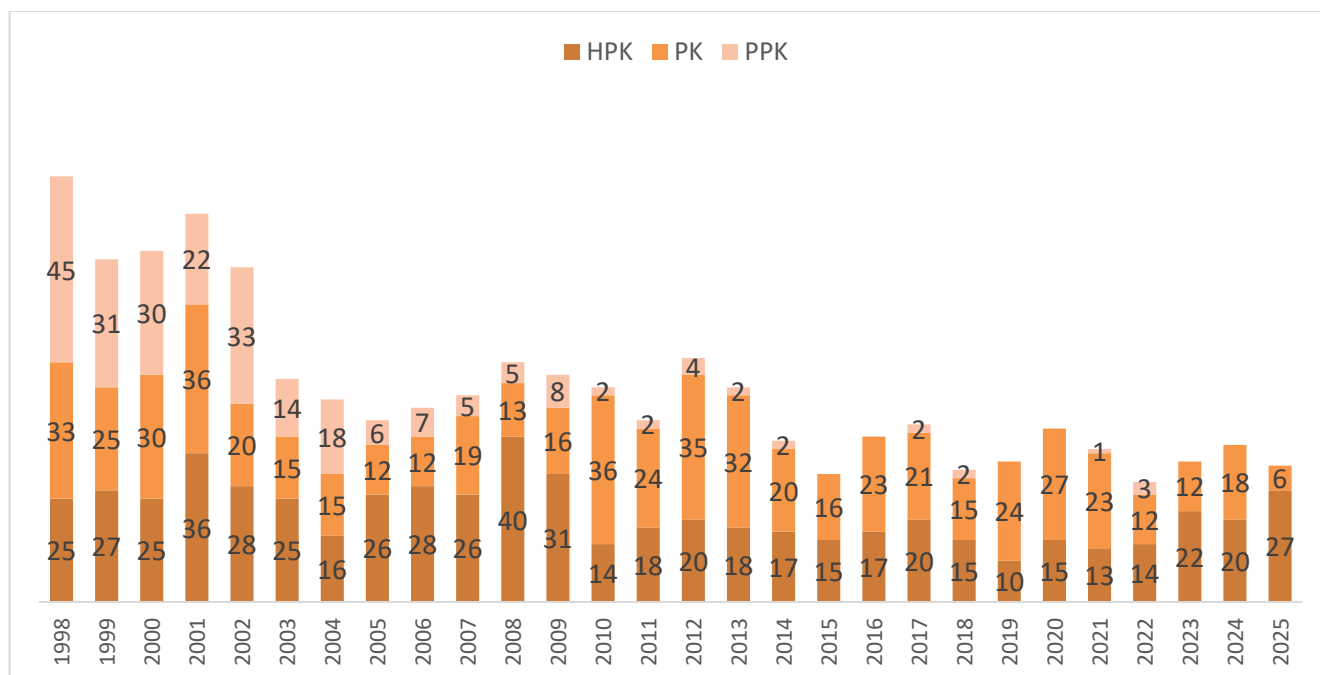
Plemenné klisny

Základem každého chovu koní je vždy dobrá chovná klisna, která má mít veškeré známky daného plemene, musí mít vysloveně mateřský typ, ušlechtilost, která se promítá ve stavbě těla. Chovná klisna má být dostatečně robustní, harmonické stavby, ladných tělesných tvarů, delšího rámce, hluboká a široká, korektního postoje končetin, dobré mechaniky pohybu a v neposlední řadě dobrého charakteru. O klisně zakladatelce rodiny to platí dvojnásob.

Podmínkou zařazení klisen do GZ je zápis do plemenné knihy a vykonání zkoušky výkonnosti. Těchto zápisů a zkoušek se zúčastňují 3leté klisny. Výjimku čítající v posledních letech cca 5 klisen tvoří klisny starší, které z nejrůznějších důvodů neabsolvovali ZV s tříletým ročníkem a ZV vykonávají později proto, aby mohly být zařazeny do GZ.

Z grafu níže je patrné, že celkové počty zařazovaných klisen kolísají a nedosahují počtu pro přirozenou obnovu stáda klisen. Při zařazování do jednotlivých oddílů PK se projevila změna Řádu PK v roce 2010, která zpřísnila zařazování klisen do HPK. Snižování počtu klisen v PPK je způsobeno především selekcí v průběhu odchovu, když se ke svodům dostávají zvířata s plným původem a exteriérově relativně kvalitní.

Graf 23: Vývoj počtu nově zařazovaných klisen ČMB do oddílů PK

V posledních letech není úbytek tak dramatický. Jako obvykle je na tomto místě vhodně zdůraznit, že bez podpory reprodukce v rámci GZ by byl propad ještě větší. Počty připouštěných klisen mají bohužel dlouhodobě klesající tendenci, byť markantnějším a „vedlejším efektem“ je pak téměř 100% čistokrevná plemenitba. Počet aktivních plemeníků (plemeníků s narozeným potomstvem) je 46. Intenzita plodnosti (počet živě narozených potomků na počet zapuštěných plemenic) je 64 % a úroveň inbreedingu v populaci je 1,274.

V roce 2025 se narodilo celkem 90 hříbat z toho 44 hřebečků a 46 klisniček. Je snahou Svazu chovatelů ČMB a Zemských hřebčinců, aby nejkvalitnější, či z pohledu původu nejzajímavější hřebečci byli vykoupeni do testačních odchoven.

[Sem zadejte text.]

Tabulka 43: Vývoj počtů zapuštěných klisen ČMB v období let 2010 - 2025

Rok zapuštění	ČMB		
	n Celkem	n ČP	% ČP
2010	238 (107)	221 (108)	93
2015	193 (88)	191 (87)	99
2016	213 (88)	201 (85)	94
2017	224 (81)	218 (80)	97
2018	186 (68)	183 (68)	98
2019	183 (71)	181 (71)	99
2020	167 (65)	166 (65)	99
2021	161 (51)	160 (51)	99
2022	154 (46)	154 (46)	100
2023	158 (44)	157 (44)	100
2024	138 (56)	135 (56)	98
2025	108 (54)	108 (54)	100

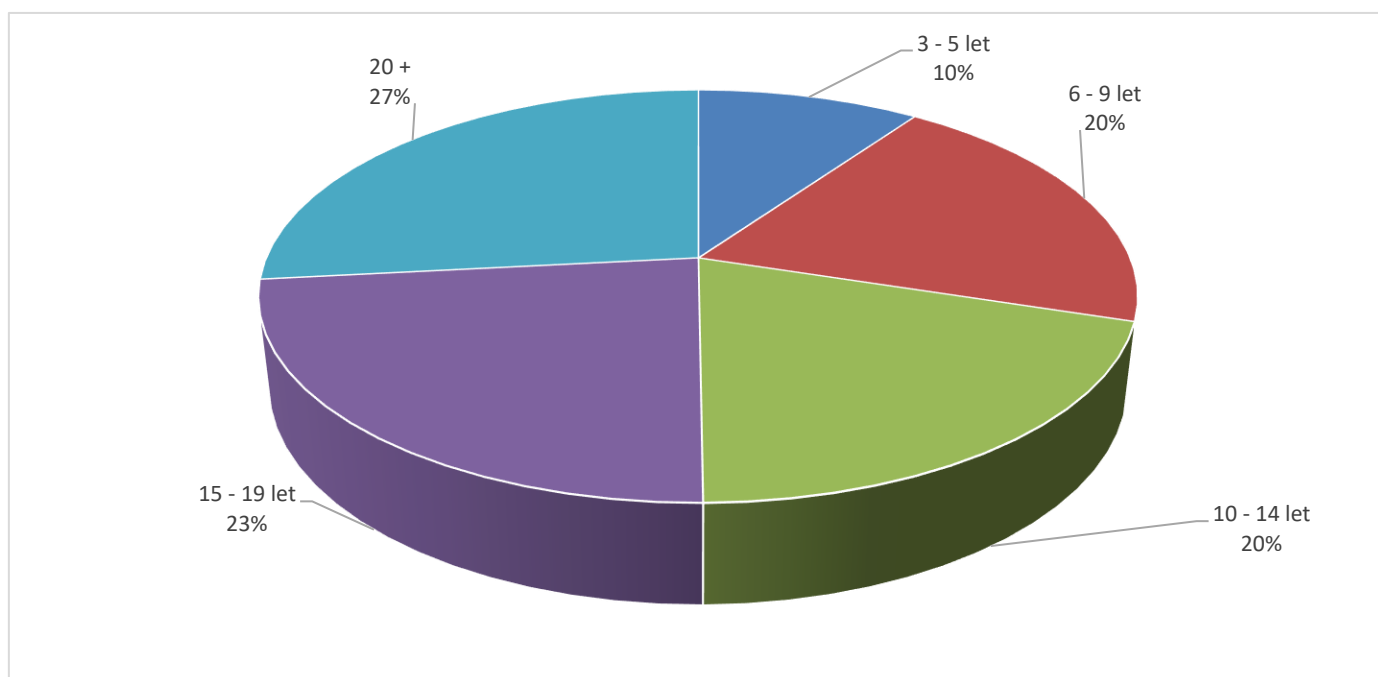
Legenda: n Celkem - celkový počet zapuštěných klisen

n ČP - absolutní počet klisen zapuštěných čistokrevně

% ČP - relativní počet klisen zapuštěných čistokrevně (v závorce klisny do 7 let věku)

Věková struktura mateřské části populace je již méně vyhovující. Z grafu níže je patrné, že téměř 50% klisen ze základního stáda je starší více jak 15 let. Počty nově zařazovaných klisen však nedostačují na běžný obrat stáda. Na současný stav klisen v zemském chovu je zapotřebí ročně zařazovat alespoň 60 mladých klisen do chovu k zajištění běžného obratu. Hlavní příčinou tohoto stavu je nízké zapouštění klisen (v průměru 200 ks) a tím i nízké stavy narozených hříbat (ročně se narodí v průměru 100 hříbat) při natalitě kolem 50 – 60%.

Graf 24: Věková struktura klisen (počet v jednotlivých kategoriích)

Výkonnostní zkoušky

Do NP GZ jsou zařazovány pouze klisny, které od roku 1997 absolvovaly výkonnostní zkoušky. V roce 2025 proběhly zkoušky výkonnosti klisen na 9 místech. Z 33 klisen ČMB, které se zkoušek zúčastnily je všechny úspěšně absolvovaly a 23 z nich bude zařazeno do NP GZ. Průměrná známka klisen zařazených po ZV do HPK byla 7,4 b za typ a exteriér a 7,8 za vlastní výkonnost. Celková průměrná známka činí 7,06 bodů.

Výkonnostní zkoušky hřebců proběhly v testačních odchovnách ZH Tlumačov a ZH Písek. Celkem ZV vykonalo 9 hřebců ČMB. Komise byla totožná s komisí pro výběr hřebců do testu a pro vlastní 60denní test. Zkoušky výkonnosti hřebců v testačních odchovnách proběhly ve dnech 16. – 17. 9. 2025. K závěrečnému testu bylo vybráno 5 hřebců.

Veřejná informovanost a propagace plemene ČMB

Veřejná informovanost a propagace je prováděna především prostřednictvím časopisu KONĚ, který vydává ASCHK ČR za finanční podpory Ministerstva zemědělství ČR. Dále prostřednictvím internetových stránek www.aschk.cz, na internetových stránkách svazu www.schcmbk.cz a dalších internetových stránkách např. Equichannel, příspěvky do odborných časopisů (Jezdectví, Koně a hříbata), na výstavách, přehlídkách, soutěžích, schůzích a setkáních chovatelů.

Na webových stránkách www.aschk.cz je zveřejněna plemenná kniha ČMB online. Koně zařazení do Národního programu jsou v této databázi označeni příznakem GZ.

Výstavy a chovatelské soutěže

Propagace plemene českomoravský belgický kůň probíhá především prostřednictvím samotných chovatelů a majitelů tohoto plemene, a to zejména účastí na chovatelských dnech, plemenných přehlídkách a soutěžích. Tyto akce představují důležitou příležitost k prezentaci exteriéru, mechaniky pohybu i pracovních schopností koní a zároveň umožňují výměnu zkušeností mezi chovateli i odbornou veřejností.

V posledních letech se koně plemene ČMB stále častěji objevují také na různých společenských akcích, kam bývají zváni obcemi, městy i soukromými osobami, často za finanční odměnu. Jedná se například o svatby, masopustní průvody, dny obcí, dětské dny, jízdy králů a další tradiční či kulturní události. Díky své klidné a vyrovnané povaze jsou tito koně na podobných akcích velmi vítáni a pozitivně vnímáni širokou veřejností. Významným milníkem bylo otevření vozatajských soutěží chladnokrevným koním v roce 2025 pod záštitou České jezdecké federace. V rámci Zimního i Letního poháru byla pro chladnokrevná plemena vytvořena samostatná kategorie, a to s podporou Svaz chovatelů ČMB. Cílem této iniciativy je zvýšit atraktivitu plemene, rozšířit možnosti jeho sportovního uplatnění a dostat českomoravského belgického koně do širšího povědomí veřejnosti.

Úkolem Svazu chovatelů ČMB v této oblasti je především organizace a spolupořádání těchto akcí, podpora účasti jednotlivých chovatelů a systematická propagace plemene prostřednictvím odborných i společenských aktivit.

slezský norik

Foto: Ing. J. Pikousová

Stav populace a GZ

Stav populace genetického zdroje lze hodnotit jako stabilizovaný s mírně stoupa-jící tendencí v mateřské části populace. Počty chovatelů tento trend víceméně kopírují. Počty plemeníků až na výjimky u některých jedinců jsou víceméně shodné, neboť nově zařazování jsou plemenci splňující podmínky zařazení do GZ.

NS

Stav populace a management genetického zdroje SN

Od roku 2021 je podmínkou pro evidenci jako genový zdroj potvrzení oboustranného původu – test parentity. U hřebců je tato podmínka splněna beze zbytku. U klisen je drobný problém se zajištěním genetického materiálu matek. Tam, kde nebylo možno odebrat žíň, byly použity vzorky krve z GB VÚŽV Uhřetěves. Celou akci s odběrem žíň, párováním vzorků a zajištěním provedení testu zajišťuje i nadále ASCHK v součinnosti se členy RPK SN. Změnou v systému je to, že zápis koní do PK spadá nově do pravomoci RPK NS.

Zásadní změnou v organizaci chovu je likvidace hřebčína SN v Klokočově. Z rozhodnutí majitele byli všichni koně prodáni, většinou chovatelům SN, takže se dá předpokládat jejich další plemenářské využití.

Tabulka 44: Počty koní v PK a GZ SN v letech 2010 -2025

Rok	Plem. hřebci v GZ	Plem. klisny v GZ	Plem.klisny celkem v PK	Počet chovatelů
2010	43	238	464	359
2015	43	291	427	334
2016	45	350	478	348
2017	44	330	488	347
2018	54	353	492	358
2019	53	365	482	349
2020	61	393	506	363
2021	60	388	528	380
2022	60	432	538	335
2023	60	455	559	350
2024	55	435	570	342
2025	60	466	578	366

Plemenní hřebci

Počet nově zařazovaných hřebců se odvíjí zejména od potřeby jejich počtu v chovu, v závislosti na přirozeném úbytku. Dále od kvality ročníku a od potřeby zařazení konkrétních jedinců (málopočetné linie). Vývoj v posledních letech vyjadřuje tabulka č. 45 a jen potvrzuje, že nově zařazování jsou pouze hřebci po zkouškách výkonnosti (dále ZV).

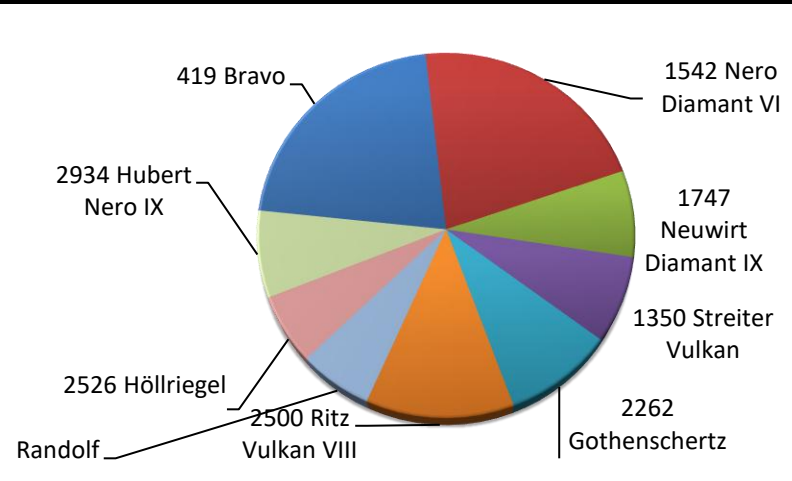
Tabulka 45: Počty zařazovaných hřebců

Rok	SN	
	celkem	po ZV
2010	4	4
2015	1	1
2020	4	4
2021	2	2
2022	3	3
2023	1	1
2024	5	5
2025	5	5

věková struktura hřebců	
věk	podíl v populaci %
do 8 let	30,0 %
9 – 15 let	37,0 %
nad 16 let	33,0 %

Tabulka 46: Podíl linií všech hřebců působících v populaci SN

Linie	počet
419 Bravo	14
1542 Nero Diamant VI	14
1747 Neuwirt Diamant IX	5
1350 Streiter Vulkan	5
2262 Gothenschert	6
2500 Ritz Vulkan VIII	8
Randolf	4
2526 Höllriegel	4
2934 Hubert Nero IX	5

Z uvedených dat vyplývá, že je potřeba i nadále věnovat pozornost liniím ohroženým malým počtem zařazených hřebců (2526 Höllriegel, 2934 Hubert Nero IX, Randolph) nebo velkým podílem starých jedinců (1350 Streiter Vulkan a 1747 Neuwirt Diamant IX). Zbylé linie 2500 Ritz Vulkan VIII, 1542 Nero Diamant VI a 419 Bravo jsou zastoupeny v dostatečném množství i vhodné věkové struktúře.

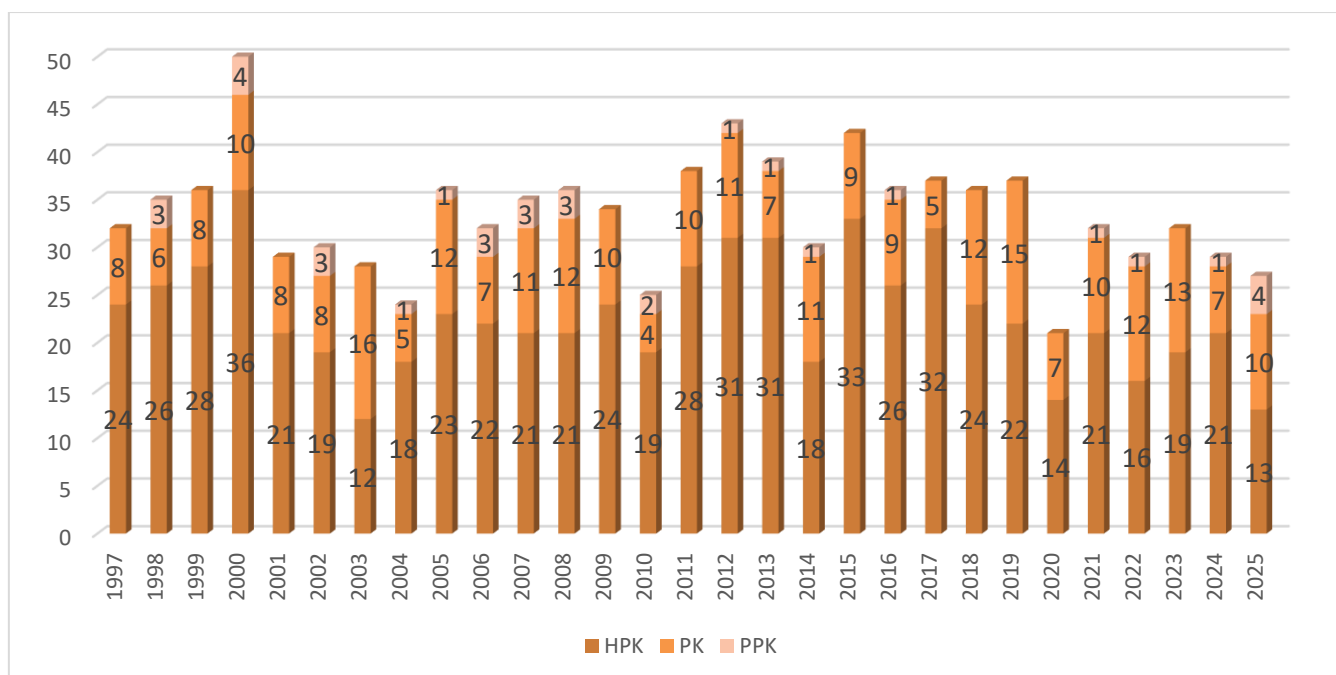
V testační odchovně se nacházejí 4 hřebečci linie 1542 Nero Diamant VI (52/233 Nazir, 64/110 Šemík, 64/162 Nar a 64/151 Nugát), 2 hřebečci linie 2262 Gothenschertz (67/356 Gopar a 67/513 Galan z Pekel) a po 1 hřebečkovi linie 1747 Neuwirth Diamant IX (52/557 Nival) a 1350 Streiter Vulkan (64/134 Saper).

Plemenné klisny

Podmínkou zařazení klisen do GZ je zápis do plemenné knihy a vykonání zkoušky výkonnosti, které se zúčastňují 3-leté klisny. Výjimku tvoří omezený počet starších klisen, které z nejrůznějších důvodů neabsolvovaly ZV s tříletým ročníkem a ZV vykonají proto, aby mohly být zařazeny do GZ.

Z grafu níže je patrné, že celkové počty zařazovaných klisen kolísají minimálně a není patrný žádný významný trend. Snížování počtu klisen v PPK je způsobeno především selekcí v průběhu odchovu, když se ke svodům dostávají zvířata s plným původem a exteriérově relativně kvalitní. Méně kvalitní jedinci jsou často vyřazováni již jako hříbata.

Graf 25: Vývoj počtu klisen zapisovaných do oddílů PK SN

Reprodukční aktivita a výsledky reprodukce

V roce 2024 opět došlo k poklesu počtu zapuštěných klisen. Jako obvykle je na tomto místě vhodně zdůraznit, že bez podpory reprodukce v rámci GZ by byl propad ještě markantnější a „vedlejším efektem“ je dnes již 100% čistokrevná plemenitba.

Tabulka 47: Vývoj počtů zapuštěných klisen SN

Rok připouštění	SL. NORIK		
	n Celkem	n ČP	% ČP
2010	155 (55)	150 (54)	97
2015	162 (80)	160 (79)	99
2016	170 (82)	167 (81)	98
2017	182 (77)	177 (77)	98
2018	159 (73)	157 (73)	99
2019	163 (77)	162 (77)	99
2020	135	135	100
2021	164	164	100
2022	112	112	100
2023	100	100	100
2024	122	122	100
2025	95	95	100

Legenda:

n Celkem - celkový počet zapuštěných klisen

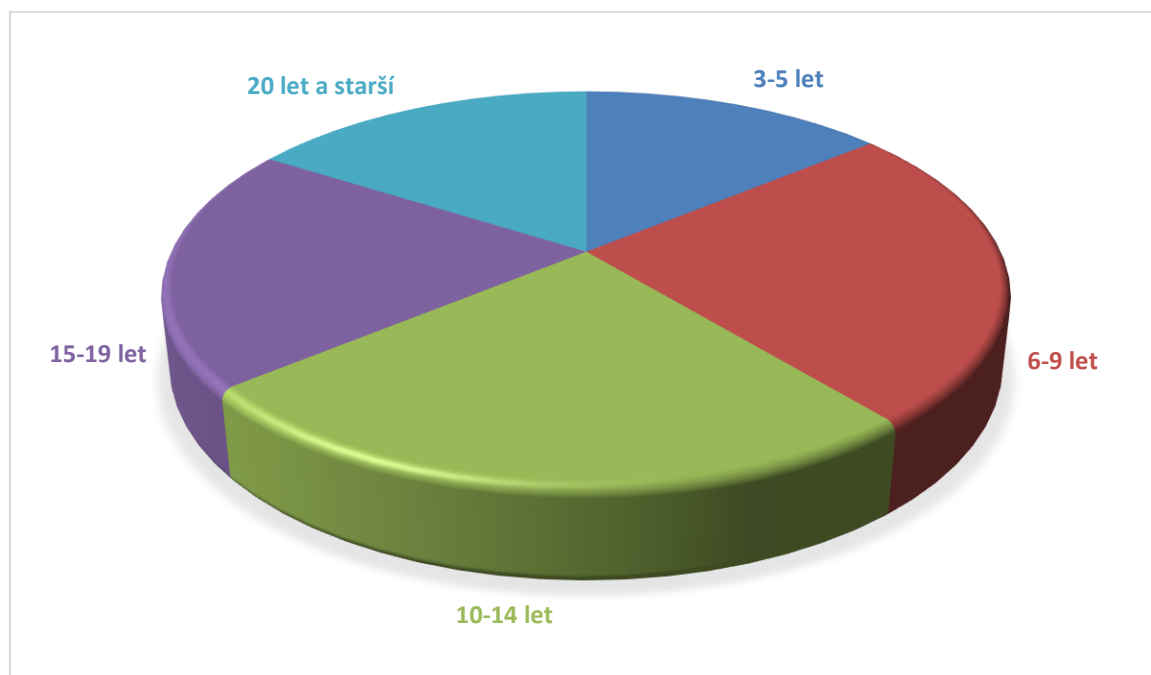
n ČP - absolutní počet klisen zapuštěných v rámci čistokrevné plemnitby

% ČP - relativní počet klisen zapuštěných v rámci čistokrevné plemnitby

v závorce - klisny do 7 let stáří

Věková struktura mateřské části populace je vyhovující. Počty nově zařazovaných klisen však stěží dostačují na běžný obrat stáda. Od roku 2022 jsou zapouštěny 2/3 klisen oproti roku 2019 a v roce 2025 bylo zapuštěno pouze 95 klisen. Pokud je údaj tento údaj konečný tak bude v roce 2029 zařazen relativně malý počet tříletých klisen.

Graf 26: věková struktura klisen

Výkonnostní zkoušky

Do NP GZ jsou zařazovány pouze klisny, které od r. 1997 absolvovaly výkonnostní zkoušky. V roce 2024 proběhly zkoušky výkonnosti klisen na 6 místech. Všech 27 klisen SN úspěšně absolvovalo výkonnostní zkoušky.

Dne 19. 11. 2025 dokončili mladí chladnokrevní hřebci 60 denní test v Zemském hřebčinci Tlumačov, s.p.o.

- 3469 HENOŠ po 2014 HENY
- 3468 HENOS po 2014 HENY
- 3474 HANS po 2923 HABY
- 3470 HUBÍR po 2923 HABY
- 3467 SUK po 1331 SARGON

Veřejná informovanost a propagace plemene SN

Je prováděna především prostřednictvím časopisu KONĚ, který vydává ASCHK ČR za finanční podpory Ministerstva zemědělství ČR. Dále prostřednictvím internetových stránek SCHCHK www.schchk.cz, FCB svazu, dále na internetových stránkách ASCHK www.aschk.cz a v dalších médiích podle potřeby. Informace o závodech jsou průběžně prezentovány na sociálních sítích. Plemenná zvířata jsou předváděna na výstavách a chovatelských přehlídkách. Výsledky práce s GZ jsou prezentovány na pravidelných schůzích a setkáních chovatelů. Svaz chovatelů chladnokrevných koní vydává vlastní zpravodaj, ve kterém vyhodnocuje šlechtitelský program a informuje o výsledcích chovatele.

Na webových stránkách www.aschk.cz je zveřejněna plemenná kniha SN online. Koně zařazení do Národního programu jsou v této databázi označeni písmeny GZ.

Výstavy a chovatelské soutěže

Dne 25.-26.7.2025 se v areálu Equine sport center Olomouc výstava, jejíž součástí byl i moravský a národní šampionát tříletých chladnokrevných klisen a výstava hříbat ročníku 2025. První místo získala klisna 67/117 Eliška po 2014 Heny z matky po 1443 Negír , druhá byla klisna 66/903 Nast'a po 2604 Barif z matky 1330 Navar Bečvanský a třetí se umístila klisna 70/913 Bety po 1588 Nacho – B z matky po 2953 Regent.

Kolekce klisen s hříbaty byla rovněž velmi vyrovnaná a na prvním místě se umístila klisnička 72/456 Adéla po 2691 Streimur z matky po 2605 Nuheg / hříbě kla Gaja po 2691 Růfy. Druhé místo obsadila klisna 67/323 Viny po 1589 Baramis z matky po 2637 Ryo /hříbě hř. Hanz po 2923 Haby a třetí byla klisna 67/724 Táňa po 1952 Galvas z matky po 1589 Baramis/hříbě hř. Nar po 2980 Nick

Mistrovství Slovenské a České republiky chladnokrevných koní proběhlo 18.10.2025 v Topolčiankách za účasti 6 slovenských a 5 českých dvojspřeží. Čeští závodníci slavili úspěchy. Zvítězil Michal Bančík (Nachó z Bober, Nessie), třetí byl Jaroslav Marvan (Arkás, Barman), pátý skončil Tomáš Ambrož (Argon, Gone-N), šesté místo obsadil David Šíma (Naren, Ramon) a devátý byl Petr Fridrich (Limetka, Gabriela).

OVCE

Tabulka 48: Početní stavy plemene

	Populace celkem ODHAD	samice PK (včetně mladých)	samci PK	Samice reprod.	Samci reprod.	samice nově zapsané PK	samci nově zařazení do plem.	narozeno živých potomků	Efektivní velikost populace
VO	2100	1190	177	1008	90	182	53	1019	616,3
ŠO	2800	1613	229	1430	126	183	56	1403	802,1

	Valašská ovce	Šumavská ovce
Počet chovů	58	26
Počet chovů v GZ	46	23

Tabulka 49: Genetický zdroj - samci

	Valašská ovce	Šumavská ovce
Počet plemeníků uznaných jako GZ	177	229
Podíl nově zaražených samců do plemenitby	29,9 %	24,5 %
Podíl reprodukčně aktivních plemeníků v populaci (počet plemeníků s narozeným potomstvem)	50,8 %	55,0 %
Max. délka aktivního využívání plemeníků (v letech)	12 v KU, 14 v PP	10 v KU, 11 v PP
Počet samců starších 6 let	28 v KU, 47 v PP	30 v KU, 65 v PP

Tabulka 50: Genetický zdroj - samice

	Valašská ovce	Šumavská ovce
Počet samic uznaných jako GZ	901	1312
Podíl nově zařazených samic do plemenitby	15,3 %	11,4 %
Podíl reprodukčně aktivních samic v populaci (počet plemenic s narozeným potomstvem)	84,4 %	71,5 %
Počet zapuštěných plemenic	1008	1430
Max. délka aktivní využívání samic (v letech)	14	13
Počet samic starších 10 let	50	57

Tabulka 51: Genetický zdroj užitkovost

	Valašská ovce	Šumavská ovce
Počet porodů	851	1153
Počet živě narozených potomků (samci/samice)	1019 502/517	1403 701/702
Intenzita plodnosti (počet živě narozených potomků na počet zapuštěných samic)	108 %	105 %
Index plodnosti	128 %	130 %
Index odchovu	93,6 %	87 %

šumavská ovce

Foto: Ing. M. Milerski

Stav populace a GZ

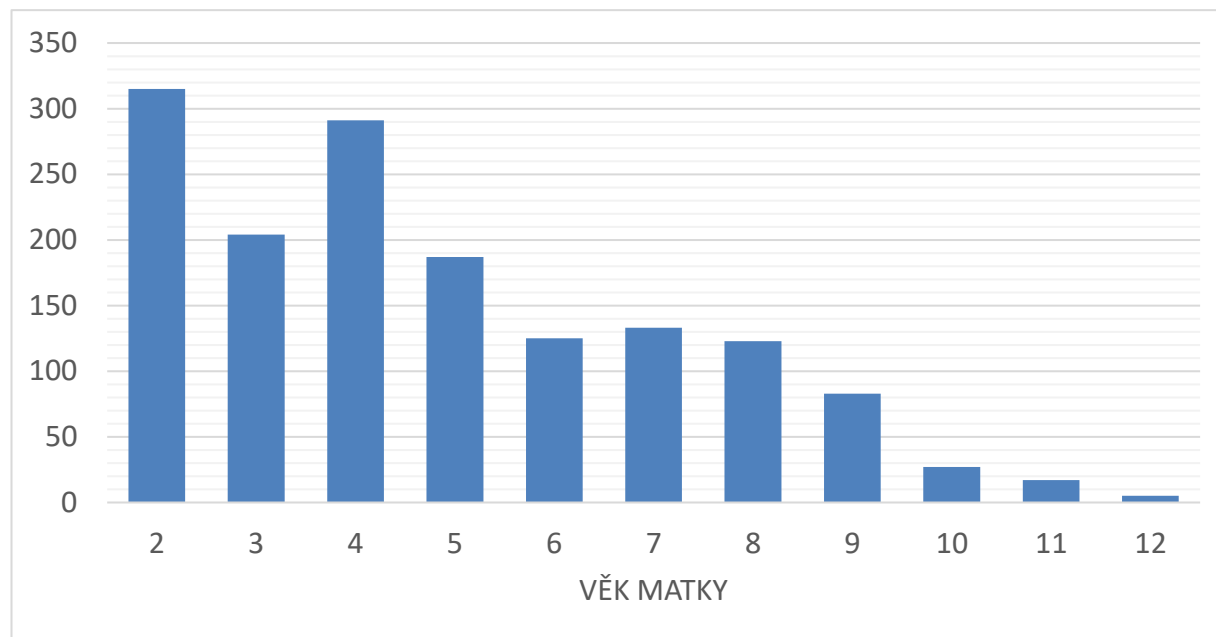
V roce 2025 došlo k mírnému nárůstu početních stavů šumavské ovce v kontrole užitkovosti. V ČR bylo chováno 1430 reprodukčně aktivních bahnic, což je o 19 kusů víc než v předcházejícím roce. Počet chovů šumavské ovce zapojených do GŽ činil 23. V kontrolovaných chovech šumavky působilo 126 beranů. V roce 2025 bylo na nákupních trzích oklasifikováno 56 beranů, z nichž bylo 12 zařazeno do výsledné třídy ER, 21 Ea, 12Eb a 5Ib.

Tabulka 52: Vývoj velikosti a struktury populace šumavských ovcí v ČR

Rok	Počet chovů	Bahnic	Beranů	Poměr pohlaví
2010	24	2678	120	1:22,3
2015	23	2353	100	1:23,5
2016	25	2627	98	1:26,8
2017	26	2437	94	1:25,9
2018	30	2427	127	1:19,1
2019	33	2314	148	1:15,7
2020	29	1929	93	1:20,7
2021	26	1773	112	1:15,8
2022	23	1396	90	1:15,8
2023	23	1553	97	1:16,0
2024	27	1411	78	1:18,1
2025	26	1430	126	1:11,3

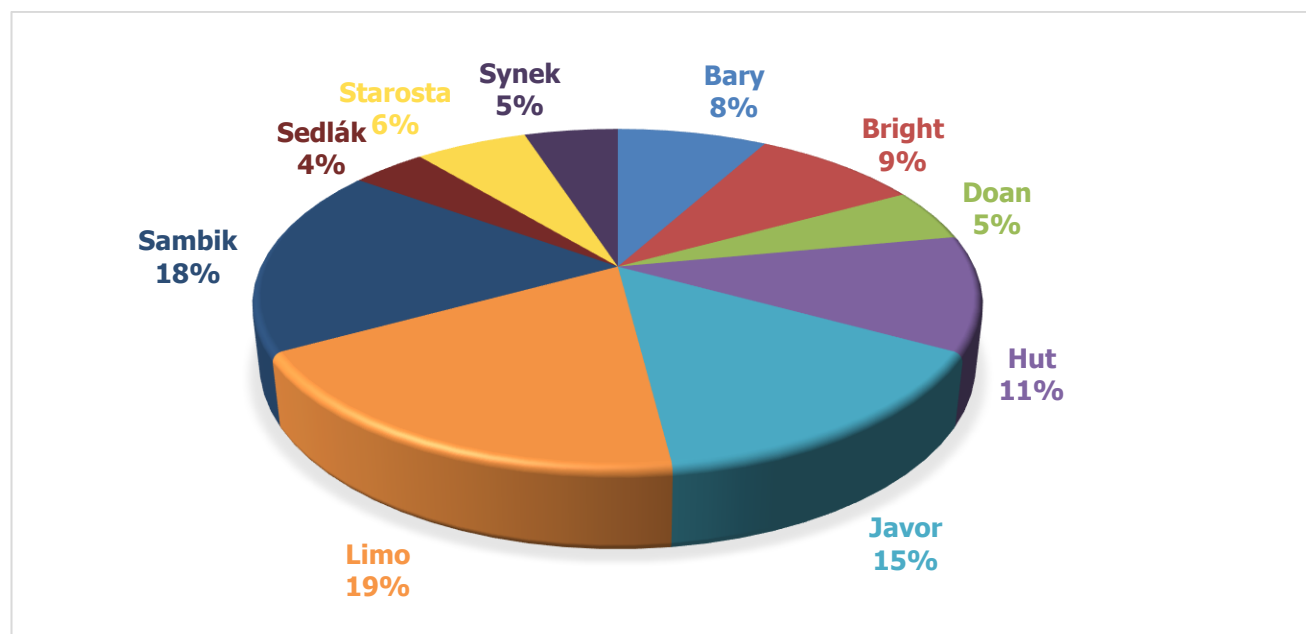
V rámci kontroly užitkovosti dosáhlo plemeno průměrného zabřezávání 80,6%; plodnosti na obahněnou 130,3%, odchovu 105%, přičemž ale podíl zvažovaných ve stanoveném rozmezí 80-120 dní věku byl 70,3%. U šumavských ovcí je část jehňat bohužel prodávána před velikonočními svátky, kdy ještě řada z nich nedosáhla požadovaného věku pro oficiální vážení. Zvážená jehňata dosáhla průměrného denního přírůstku do 100 dní věku 187g.

Graf 27: Věková struktura matek jehňat šumavských ovcí

V rámci jehňat narozených v chovatelském roce 2025 bylo zastoupení jednotlivých genealogických linií vyrovnanější než v předchozím roce. Převahu podobně jako v roce 2024 udržela linie LIMO. Výrazně vzrostlo zastoupení linie JAVOR, a to ze 4% na 15%. Nejméně zastoupené byly linie SEDLAK 4%, SYNEK 5%, DOAN 5% a STAROSTA 6%.

Graf 28: Zastoupení linií beranů v ročníku narození jehňat GZ

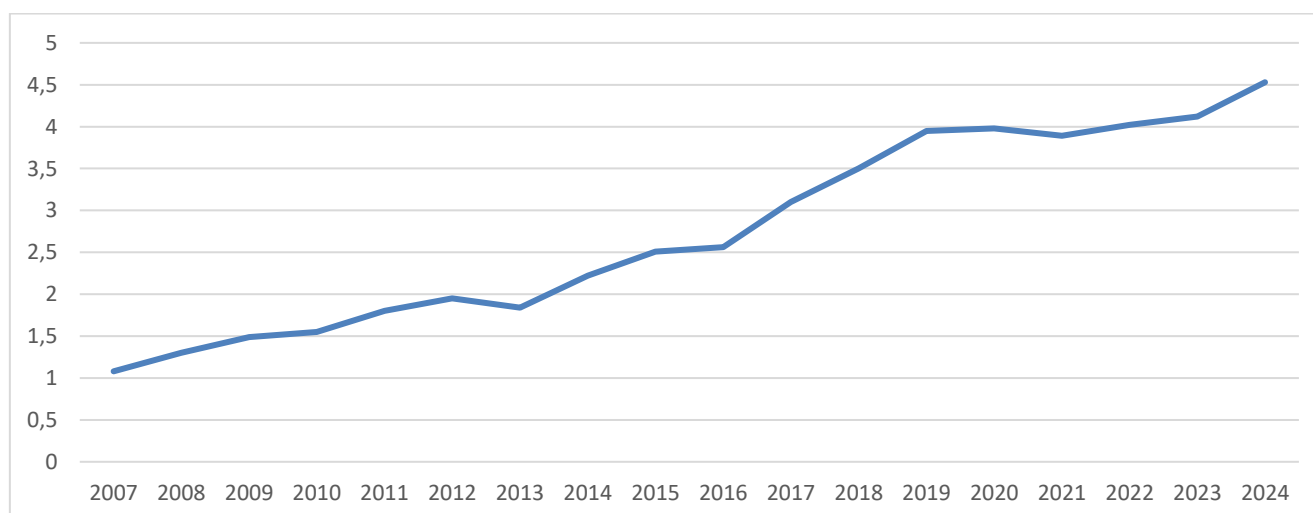

Tabulka 53: Rozdělení stád šumavské ovce podle počtu chovaných bahnic

Velikost stáda (ks)	do 10	11-20	21-50	51-100	101-200	201-300	nad 300
Počet stád 2014	3	2	7	1	3	2	2
Počet stád 2015	3	2	7	3	2	2	4
Počet stád 2016	5	4	7	2	1	2	4
Počet stád 2017	4	6	7	2	3	1	3
Počet stád 2018	8	4	9	2	3	3	1
Počet stád 2019	6	7	9	4	3	2	2
Počet stád 2020	4	10	7	1	5	0	2
Počet stád 2021	4	9	6	2	5	0	2
Počet stád 2022	2	9	5	2	4	0	1
Počet stád 2023	3	7	4	5	4	0	1
Počet stád 2024	5	7	4	5	4	0	1
Počet stád 2025	4	5	4	4	3	1	0

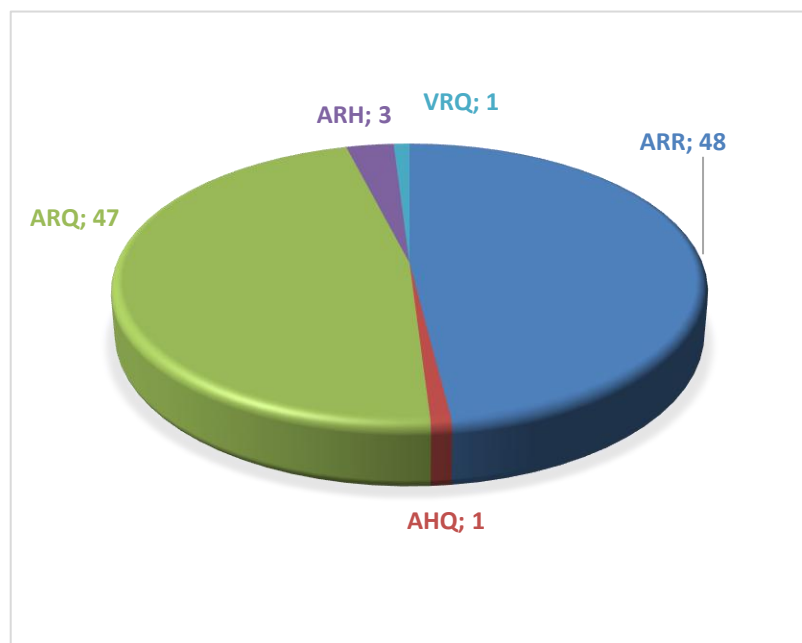
Z vývoje struktury velikosti stád je patrné, že dochází ke snížení počtu velkých stád, což kopíruje současný obecný trend v chovu ovcí. V kategorii nad 300 kusů bahnic se dochovalo pouze jedno stádo šumavské ovce.

Průměrný koeficient inbreedingu má v populaci šumavských ovcí mírně vzestupnou tendenci, i když v posledních třech letech je patrný náznak stabilizace jeho hodnot kolem hodnot F_x 4 %. Vzhledem k tomu, že počet šumavských ovcí v KU se snižuje, narůstá nebezpečí ztráty genetické diverzity a nástupu efektu „hrdla láhve“ v populaci. Proto je v současnosti obzvláště důležité sledovat vzájemnou příbuznost mezi zvířaty a věnovat zvýšenou pozornost sestavování rodičovských párů, zejména s ohledem na produkci dalších generací plemenných beranů.

Graf 29: Vývoj průměrného koeficientu příbuzenské plemenitby (F_x) v populaci šumavské ovce

Byla provedena stanovení genových četnosti genu PrP odolnosti vůči klusavce ve skupině ročníku narození 2024/2025. V rámci ročníků bylo zjištěno stejné zastoupení alely ARR spojené s nejvyšší odolnosti vůči klusavce, který dosáhl 48%. U dvou zvířat byl zaznamenán výskyt alely VRQ..

Graf 30: Alelické četnosti v PrP genu u jehňat šumavské ovce narozených v roce 2025

Ne příznivá nákazová situace v populaci však přetrvává u onemocnění Maedi-Visnou. Většina chovů plemene vykazuje séropozitivní zvířata. Vzhledem k tomu jsou pořádány oddělené nákupní trhy beranů pro zvířata ze stád s MV (Michlova Huť) a ze stád MV prostých (Země živitelka v Českých Budějovicích).

Kryokonzervace

V roce 2025 nebyl proveden odběr spermatu ani embryí. Doposud bylo zakonzervováno 1131 dávek semene od 58 beranů šumavské ovce.

Propagace plemene

V roce 2025 byli berani šumavské ovce prezentováni na nákupních trzích na Michlově Huti a v Českých Budějovicích. Dále byly šumavské ovce představeny návštěvníkům zemědělských výstav Země živitelka v Českých Budějovicích a Náš chov v Lysé nad Labem.

valašská ovce

Foto: Ing. M. Milerski

Stav populace a GZ

Vlašské ovce byly v roce 2025 chovány celkem v 58 chovech zapojených do kontroly užitekosti a 46 z nich bylo zařazeno do NP GŽZ. Celkem bylo do KU zařazeno 901 čistokrevných bahnic valašské ovce. Naproti tomu došlo ke zvýšení počtu plemenných beranů na 90. Je tedy stále zachovávan z hlediska udržování genetické proměnlivosti užší poměr mezi pohlavími. Plemeno je chováno spíše v malých stádech.

V roce 2025 bylo na nákupních trzích ohodnoceno 53 plemenných beranů valašských ovcí (6 zařazeno do výsledné třídy ER; 12 Ea; 20 Eb; 8 Ia; 5 Ib).

Tabulka 54: Vývoj velikosti a struktury populace valašských ovcí v ČR

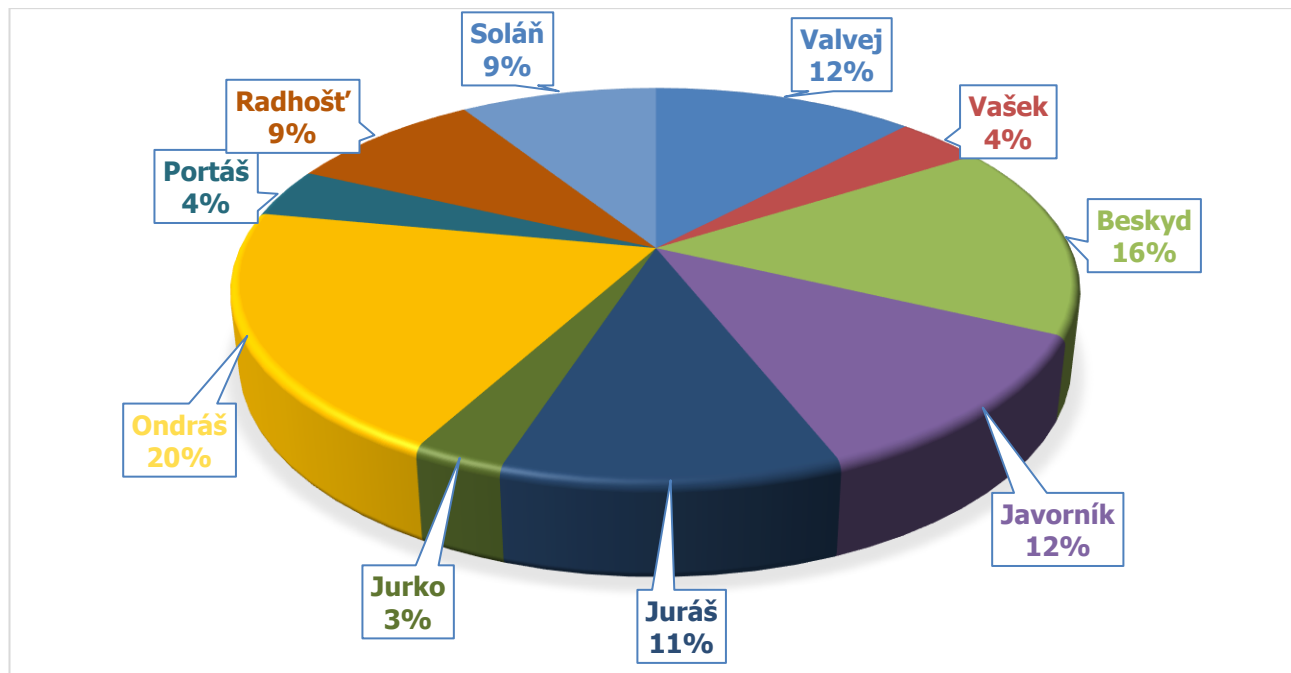
Rok	Počet chovů	Bahnic a roček	Beranů	Poměr pohlaví
2010	26	400	37	1:10,8
2014	42	671*	58	1:11,6
2015	50	803*	56	1:14,3
2016	59	1118*	58	1:19,3
2017	48	1077**	63	1:17,1
2018	55	1168**	71	1:16,4
2019	63	1391**	92	1:15,1
2020	58	1031**	77	1:13,4
2021	51	921**	87	1:10,6
2022	49	952**	77	1:13,6
2023	43	1050**	71	1:14,8
2024	56	1019**	76	1:13,4
2025	46	901	90	1:10,0

Pozn.: * od roku 2012 pouze bahnice bez roček; **počet bahnic v KU

V rámci kontroly užitekosti dosáhly valašky průměrného procenta zabřeznutí 84,4 %, plodnosti na obahněnou 128 %, odchovu 108 %, podílu zvažovaných jehňat od 80-120 dne věku 93,6% a průměrného denního přírůstku 172 g.

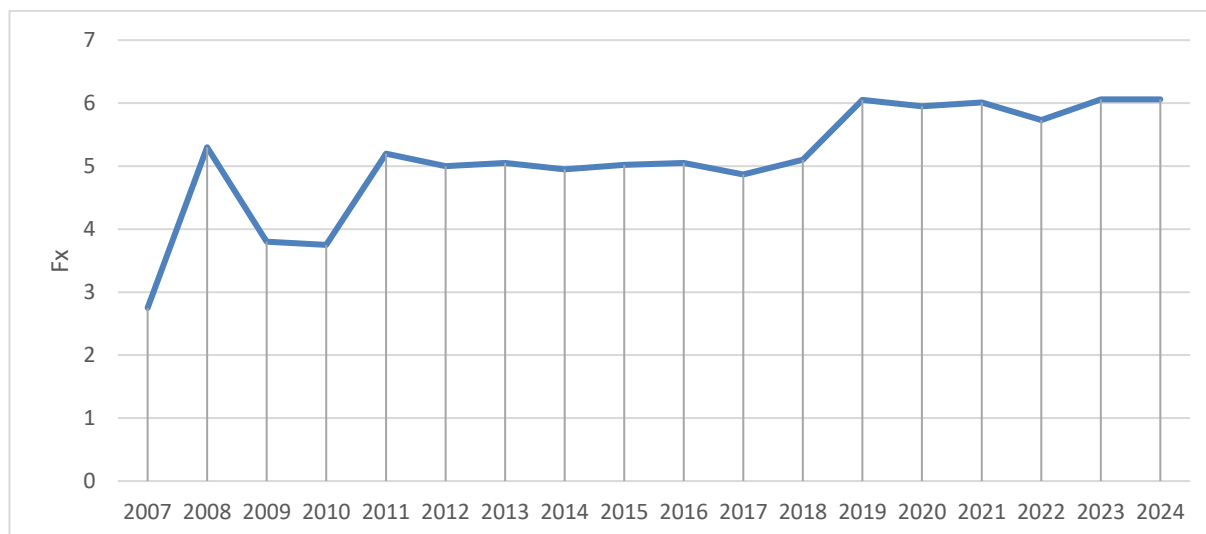
Nejvíce jehňat se narodilo po otčích genealogických linií Ondráš a Beskyd. Oproti ročníku 2024 došlo u jehňat narozených v roce 2025 k určitému zvýšení zastoupení málopočetných linií Vašek a Jurko. Pouze 3 jehňata se narodila po beranovi linie Jerguš.

Graf 31: zastoupení jednotlivých genealogických linií beranů v ročníku jehňat

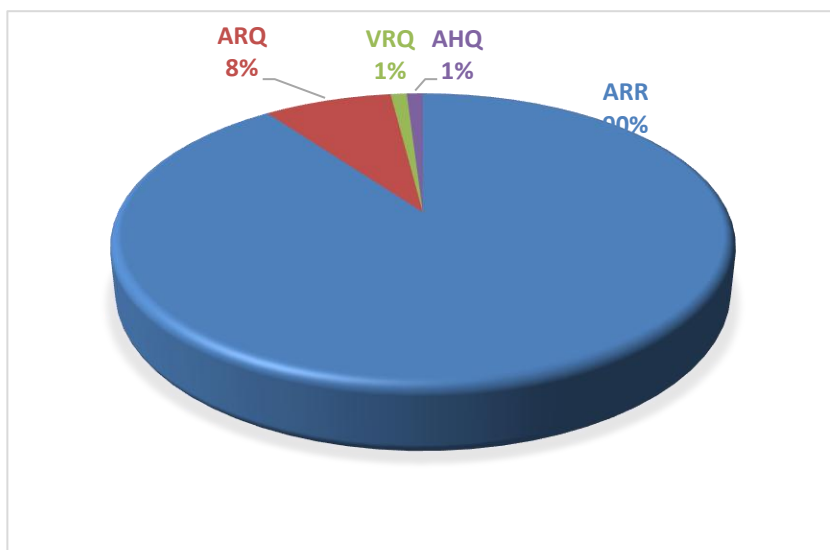

Vývoj průměrného koeficientu inbreedingu u valašských ovcí dokládá potřebu udržování přiměřených počtů zvířat v rámci populací genetických zdrojů. V současné době se průměrný koeficient inbreedingu v populaci valašských ovcí pohybuje již řadu let na úrovni okolo 5-6%. Významným aspektem udržování genetické proměnlivosti je snaha o zachování maximálního počtu „větví“ rodokmenu. Tato skutečnost by měla být do budoucna rovněž zohledněna při výběru zvířat do plemennitby a při sestavování přípouštěcích plánů. K tomu je možno využít počítačový program pro sledování stupně příbuznosti zvířat, vyvinutý speciálně pro valašské ovce.

Graf 32: Vývoj průměrného (Fx) koeficientu příbuzenské plemennitby v populaci valašských ovcí.

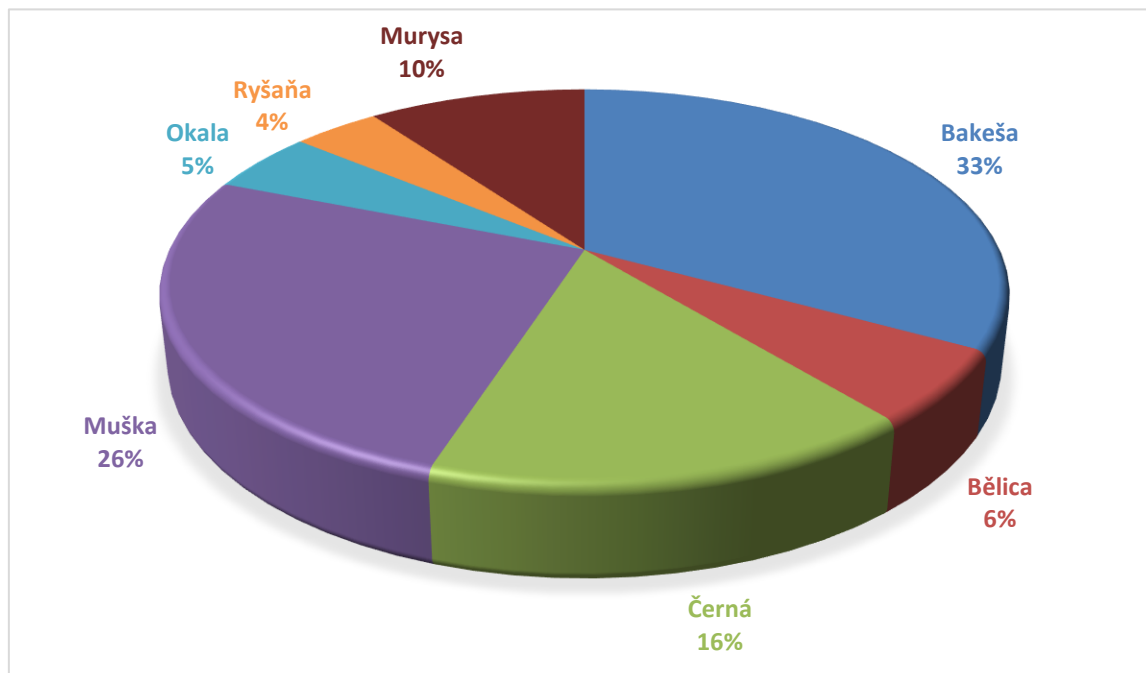

Graf 33: Podíl jednotlivých alel PrP genu v ročníku 2025 u valašských ovcí

U ročníku jehňat 2024 a 2025 byly provedeny analýzy alelických četností PrP genu spojeného s odolností vůči klusavce. Podíl příznivé alely ARR již se blíží 90%. U několika jedinců přetrvává výskyt alely VRQ.

Graf 34: podíl jednotlivých barevných rázů valašské ovce

Kryokonzervace

V roce 2025 pokračovaly však odběry valašských beranů na pracovišti ČZU v Praze.

Propagace plemene

V roce 2025 poprvé od založení klubu chovatelů valašských ovcí neproběhla jeho výroční schůze. Důvodem byl výskat SLAK na Slovensku. Valašské ovce byly prezentovány na nákupních trzích beranů, ovčáckých dnech a výstavách. Elitní nákupní trh valašských beranů proběhl v Bludovicích u Nového Jičína dne 5.11.2025. Pokračuje využití valašských ovcí v projektech ochrany přírody, v rámci sociálních programů a pro animoterapii.

KOZY

Tabulka 55: Početní stavy plemen - koz

	Populace celkem ODHAD	samice PK (včetně mladých)	samci PK	Samice reprod.	Samci reprod.	samice nově zapsané PK	samci nově zařazení do plem.	narozeno živých potomků	Efektivní velikost populace
KB	8000	1747	401	1641	174	344	73	2724	1304,6
KH	3000	822	225	728	84	161	51	1139	706,6
							Koza bílá	Koza hnědá	
Počet chovů							50	51	
Počet chovů v GZ							50	50	

Tabulka 56: Genetický zdroj - samci

	Koza bílá	Koza hnědá
Počet plemeníků uznaných jako GZ	401	225
Podíl nově zaražených samců do plemenitby	18,2	22,7
Podíl reprodukčně aktivních plemeníků v populaci (počet plemeníků s narozeným potomstvem)	43,4	37,3
Průměrná délka aktivního věku plemeníků (od zařazení do plemenitby do vyřazení)	8 let	8 let
Max. délka aktivního využívání plemeníků (v letech)	10 let	10 let

Tabulka 57: Genetický zdroj - samice

	Koza bílá	Koza hnědá
Počet samic uznaných jako GZ	1 432	617
Podíl nově zařazených samic do plemenitby	19,7	19,6
Podíl reprodukčně aktivních samic v populaci (počet plemenic s narozeným potomstvem)	90,2	92,0
Počet zapuštěných plemenic	1 641	728
Věk při prvním porodu	14 měsíců	15 měsíců
Délka aktivního věku matek (od první reprodukce do plemenitby do vyřazení)	10 let	10 let
Procento brakace	10 %	10 %
Max. délka aktivní využívání samic (v letech)	11 let	11 let

Tabulka 58: Genetický zdroj užitkovost

	Koza bílá	Koza hnědá
Počet porodů	1 480	670
Počet živě narozených potomků (samci/samice)	1 599/1 136	617/522
Intenzita plodnosti (počet živě narozených potomků na počet zapuštěných samic)	166 %	156 %
mléčná užitkovost (kg mléko/kg bílkovina/ kg tuk)	596 kg mléka 16,8 kg bílkovin 17,4 kg tuku	535 kg mléka 15,8 kg bílkovin 15,3 kg tuku
Plodnost v %	184 %	170 %
Odchov v %	150 %	143 %

[Sem zadejte text.]

bílá krátkosrstá koza

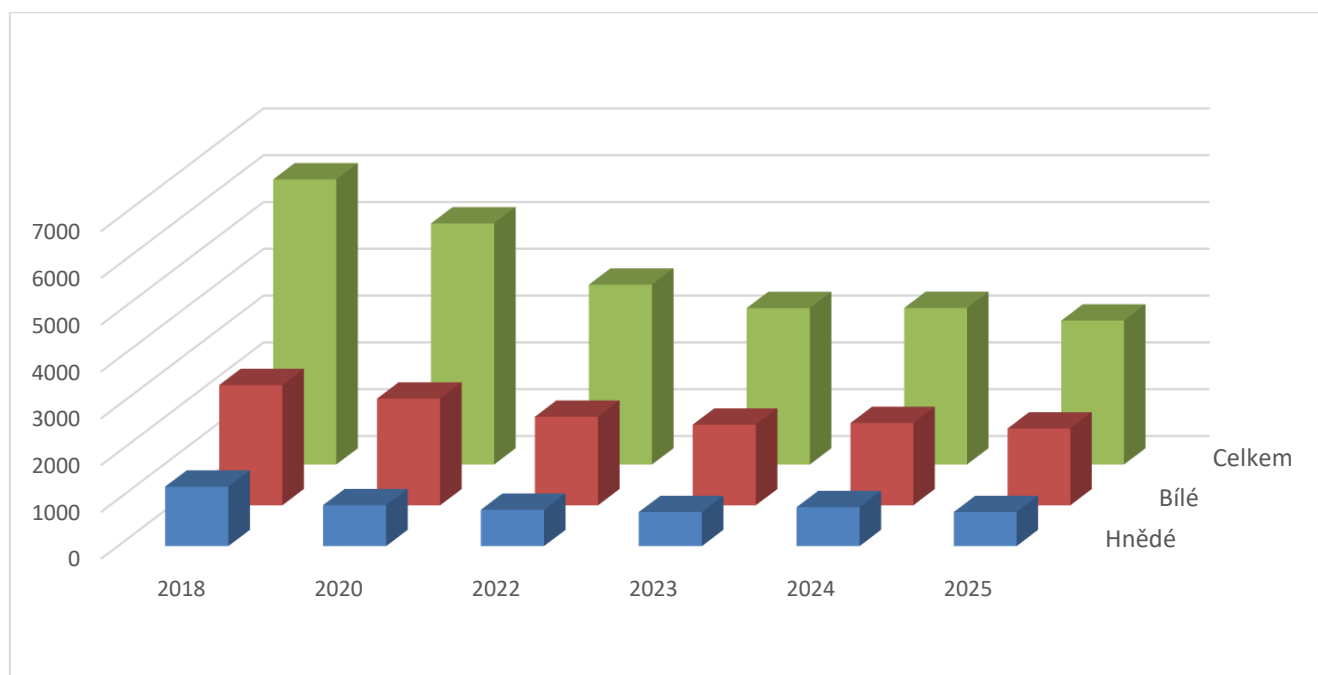
Foto: Ing. J. Pikousová

hnědá krátkosrstá koza**Stav populací plemen bílé a hnědé kozy**

Od roku 2018 evidujeme nepříznivý klesající trend početních stavů koz zapříčiněný především nedostatkem krmění, vysokou inflací, nárůstem cen energií a obecně zdražením veškerých nákladových vstupů. Tento nepříznivý trend se v roce 2023 zastavil. Podle ČSÚ v tomto roce došlo k navýšení početních stavů koz v ČR o 4150 ks. Počet koz činil 28 757 ks, přičemž evidujeme i mírný nárůst jedinců v kontrole užitkovosti (graf níže). Celkový počet koz v ČR za rok 2025 zatím neznáme, protože ČSÚ toto číslo ještě nezveřejnil.

Plemena GZ představují 77,01 % všech koz evidovaných v rámci KU, což je o 0,39 % méně než v roce 2024.

Graf 35: stavy koz zařazených do KU

Stupeň ohrožení

Podle stupnice FAO zůstávají obě plemena v kategorii ohrožených (tj. méně než 3000 samic v PK), i když podle dalších kritérií jsou pod limitem kategorie „výstražná“ (nenacházejí se v okruhu menším než 50 km, nedochází k přílivu genů jiných plemen, nárůst inbreedingu za generaci je <1%).

Rozsah celé domácí populace **bílé kozy** je v roce 2025 odhadován 8 000 jedinců, z toho přibližně 2500 je plemenných zvířat. Přibližně 85 % zvířat zařazených do KU je chováno ve stádových chovech, které mají mnohem lepší podmínky pro šlechtění (selekcí), na druhou stranu však klesá jejich genetická diverzita, protože jsou tvořeny několika skupinami polosester, případně skupin v příbuznosti matka matka – matka – dcera. Většinou se jedná o uzavřené chovy, které si odchovávají i vlastní plemeníky.

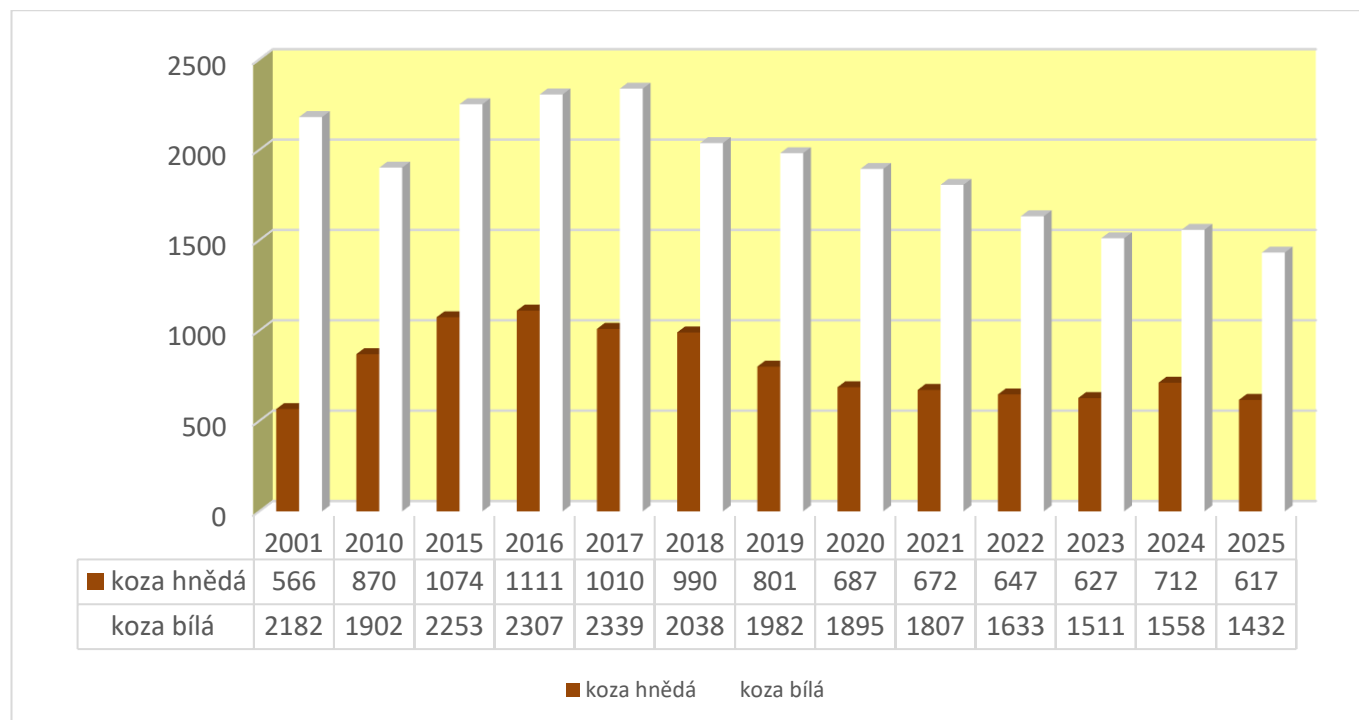
Rozsah celé domácí populace **hnědé kozy** je v roce 2025 odhadován na 3000 jedinců, z toho 1200 plemenných zvířat, přibližně 50 % zvířat evidovaných v KU je chováno ve stádových chovech. Stejně jako u bílé kozy ve velkých chovech je registrováno značné množství vzájemně úzce příbuzných zvířat.

Vývoj počtu podporovaných koz zařazených do genetického zdroje

V rámci programu zachování genetických zdrojů jsou od roku 2008 podporovány pouze dospělé, reprodukčně aktivní kozy, zapsané v hlavním oddílu plemenné knihy a zapojené do KU.

Od roku 2017 počet koz zařazených jako GZ trvale klesal. V roce 2023 se podařilo nepříznivý trend zpomalit, přičemž v roce 2024 došlo k mírnému nárůstu. Bohužel v roce 2025 evidujeme u obou plemen koz opět snížení početních stavů. Důvodem je snižování počtu koz na velkých farmách, které je způsobeno zhoršením odbytu výrobků těchto farem na trhu. (viz. graf níže).

Graf 36: Vývoj počtů zvířat GZ koz

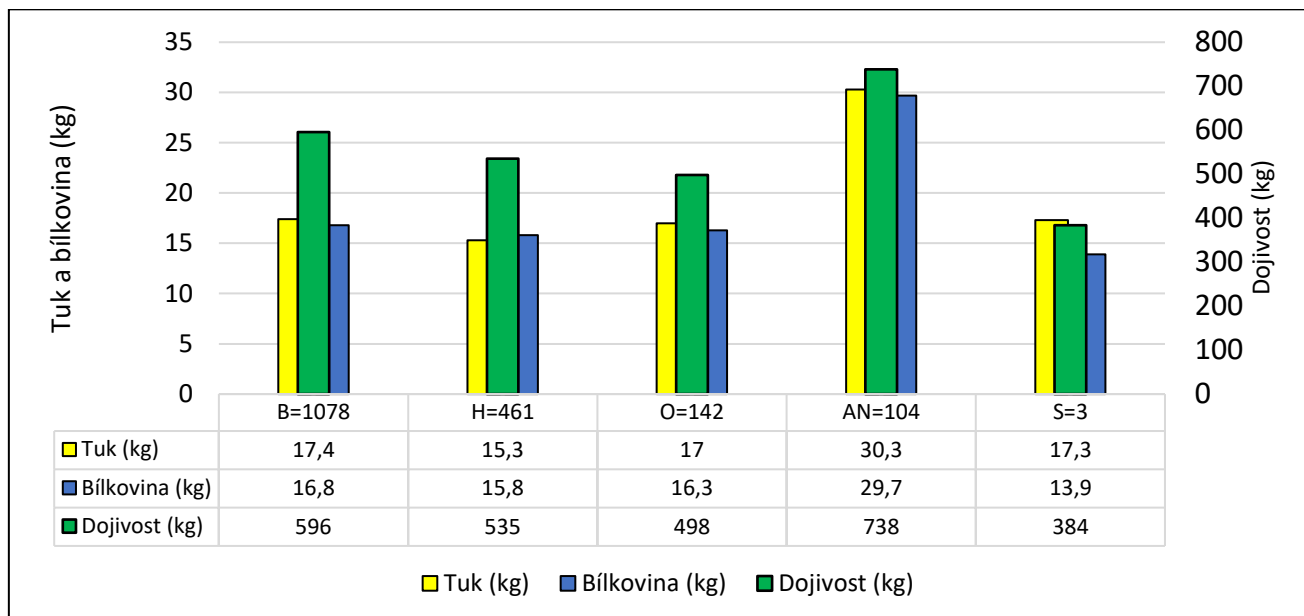

Se zvyšováním rozsahu užitkových chovů roste riziko pro obě plemena genetického zdroje, protože z ekonomických důvodů stále stoupá intenzita využívání zahraničních plemen. Markantní je zejména nárůst anglonubijské kozy. Tento trend je patrný i z počtu nově zařazovaných plemeníků (graf 36). Užitkové chovy preferují křížení s těmito plemeníky právě na úkor našich plemen.

[Sem zadejte text.]

Porovnání užítkovosti původních plemen jak s nově rozšiřovanými dojenými plemeny (sánská, anglonubijská a kříženci) tak s jejich užitkovými kříženci ukazuje (graf 37).

Graf 37: Užítkovost plemen GZ a konkurenčních plemen v KU

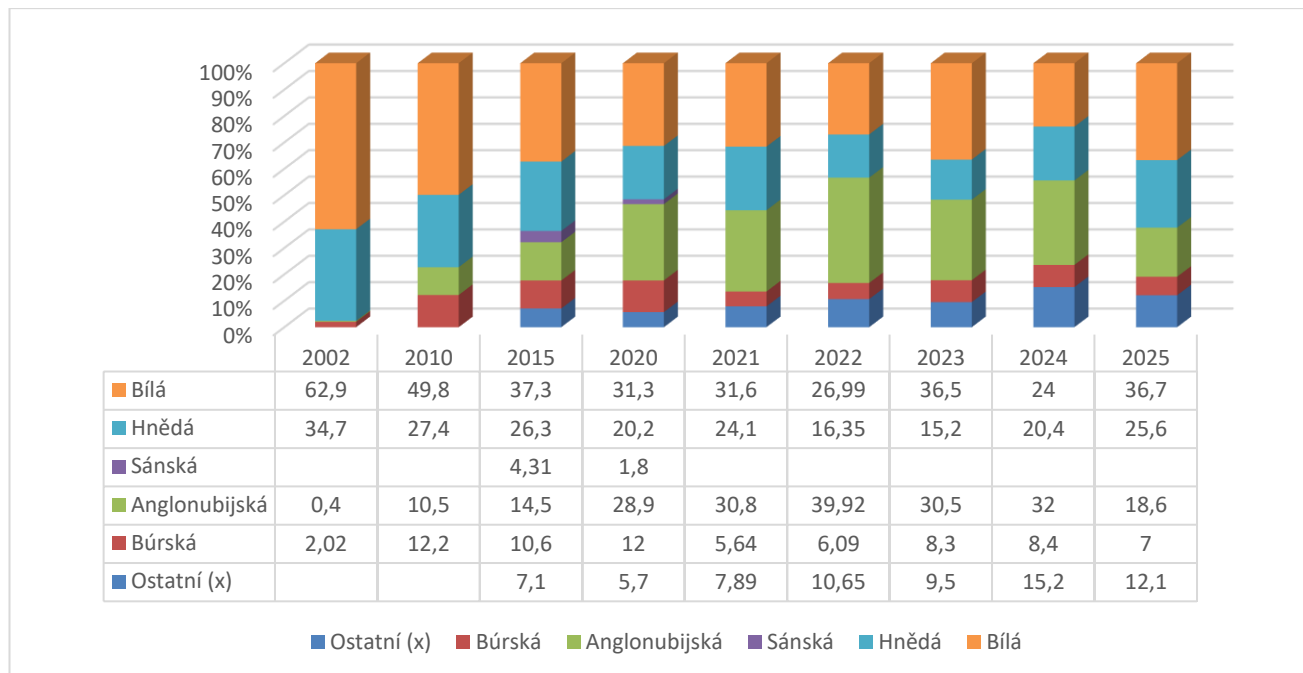

Plemenní kozli

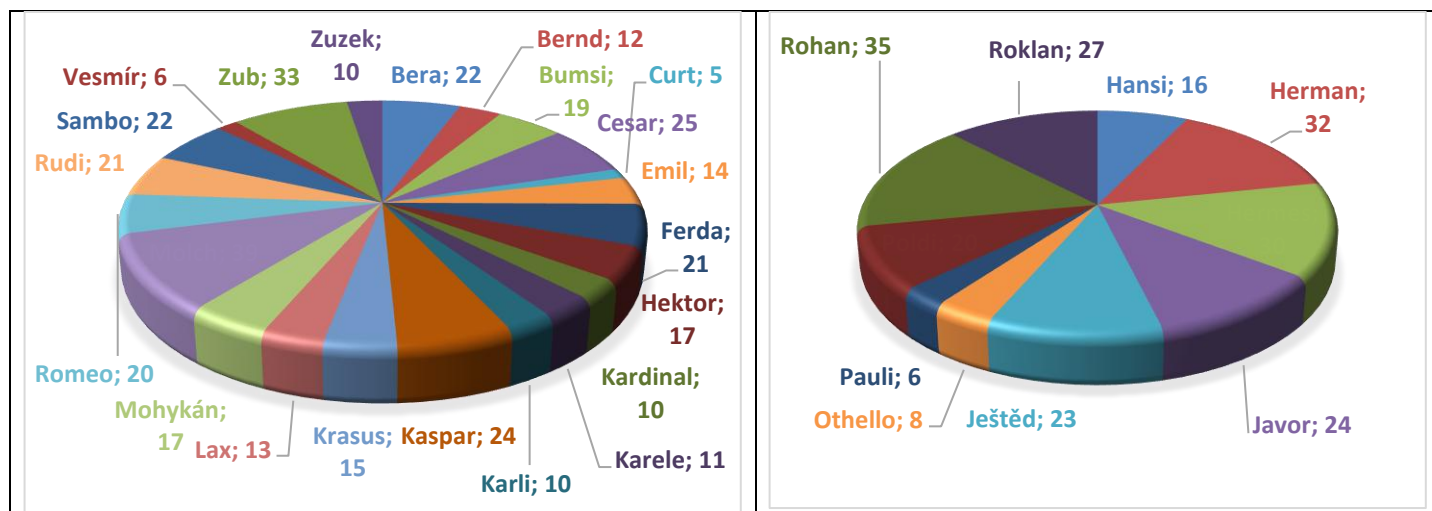
Produkce plemenných kozlů je usměřňována plemennou knihou. Rotace zástupců genealogických linií v populaci a udržování vyrovnaného počtu plemenných kozlů jednotlivých linií je řešena konzultací odchovu nových kozlíků a přidělováním otců do plemenných chovů. Snahou je dosáhnout rovnoměrného rozložení – viz grafy 38.

Více než 80 % plemeníků je stále produkováno v menších chovech. Odchov plemeníků pro potřeby přirozené plemenitby se dosud daří zajišťovat. Velké chovy fungují většinou jako uzavřené, s vlastní produkcí kozlů. V populaci bílé kozy působilo 401 kozlů 22 linií, z nich ale jenom 174 má potomky zapsané v KU. U hnědé kozy bylo v plemenitbě 225 kozlů 10 linií, z nich 84 má zapsané potomky v KU.

Graf 38: Zařazování plemenící - % podíl plemen

Graf 39: Počty kozlů bílého a hnědého plemene podle linií

V roce 2024 bylo do plemenitby zařazeno 54 kozlů bílého plemene a 46 kozlů hnědého plemene.

Chovatelská základna

Situace je od počátku programu diametrálně odlišná. Do roku 2008, kdy byla zahájena registrace účastníků Národního programu, bylo v databázi celkem 310 chovatelů bílých a 190 chovatelů hnědých koz. Z nich zažádalo v roce 2008 o registraci 158 resp. 127 chovatelů. Od té doby chovatelská základna klesá. V posledních letech je počet žadatelů relativně stabilní, kdy v posledních letech žádá o dotace kolem 50 chovatelů bílých koz, u hnědé kozy to bylo 50 chovatelů (viz. tabulka 59).

Mění se i struktura chovů. V roce 2000 bylo v malých chovech (do 10 koz) v KU všech plemen registrováno 59 % zvířat, v roce 2025 podle metody KU, která prakticky odpovídá tomuto rozdělení,

je to jen 28 % zvířat. Rozdíl je i mezi hnědou a bílou kozou, kdy metodou AC (větší chovy) je registrováno 79 % bílých koz a u hnědých koz je to pouze 57 %.

Tabulka 59. Velikostní struktura chovů GZ koz (podle počtu podporovaných zvířat)

velikost chovu (ks)	bílá koza						hnědá koza					
	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2020	2021	2022	2023	2024	2025
1-2	13	12	8	19	7	6	9	8	3	12	10	7
3-5	13	16	21	6	17	14	16	20	19	12	14	15
6 - 10	14	10	11	10	9	6	16	9	13	11	13	7
10 - 20	10	9	6	8	5	13	9	13	8	8	9	13
20 - 30	7	6	3	3	4	3	5	3	3	2	1	2
30 - 60	8	7	7	3	4	4	2	3	2	1	1	2
60 - 100	3	3	2	3	1	2	2	2	4	4	2	1
100 - 200	2	2	3	1	1	3	1 4					
250 - 300	0	0	0	1	1	0						
500 - 600	1	1	1	1	1	1						
celkem chovů	71	66	62	55	50	52	81	59	52	50	51	21

KRÁLÍCI

Tabulka 60: Početní stavy plemene - králíci

	Pop. celkem ODHAD	samice PK (včetně ml.)	samci PK	Samice reprodu.	Samci reprodu.	samice nově zapsané PK	samci nově zařazení do plem.	Nar. živých potomků	Efektivní velikost pop.
Čč	150	20	17	17	14	11	8	150	30
ČA	400	70	39	67	35	29	21	731	91
Mm	350	72	44	70	43	40	33	645	106
Mbh	250	35	25	30	23	11	11	336	52
Ččp	100	18	8	18	8	9	5	266	22
ČL	80	18	19	17	18	11	9	144	34
ČS	700	146	91	129	82	69	41	1194	200

	Čč	ČA	Mm	Mbh	Ččp	ČL	ČS
Počet chovů	6	15	19	8	10	4	22
Počet chovů v GZ	6	12	15	8	6	4	21
Generační interval	2,1	2,3	1,8	2,3	1,8	3,0	2,6

Tabulka 61: Genetický zdroj - samci

	Čč	ČA	Mm	MBH	Ččp	ČL	ČS
Počet plemeníků (v celé populaci, tj. v PK)	17	39	19	8	10	4	22
Počet plemeníků uznaných jako GZ	14	35	43	23	8	18	82
Počet nově zařazených plemeníků v PK	8	21	33	11	5	9	41
Podíl nově zaražených samců do plemenitby	57	60	77	48	63	50	50
Průměrná délka věku plemeníků (od zařazení do plemenitby do vyřazení)	2,2	2,3	1,8	2,2	1,5	3,8	2,5
Max. délka aktivního využívání plemeníků (v letech)	6	5	4	8	3	7	7
Počet samců starších 4 let	3	7	3	6	2	12	21

Tabulka 62: Genetický zdroj - samice

	Čč	ČA	Mm	Mbh	Ččp	ČL	ČS
Počet aktivních matek (v celé populaci tj. v PK)	20	70	72	35	18	18	146
Počet samic uznaných jako GZ	17	67	70	30	18	17	129
Počet nově zařazených plemenic (v celé populaci, tj. v PK)	11	29	40	11	9	11	69
Podíl nově zařazených samic do plemenitby	65	43	28	37	50	65	54
Průměrná délka aktivního využívání samic (v letech)	1,9	2,2	1,7	2,4	2,0	2,1	2,6
Max. délka aktivního využívání samic (v letech)	4	5	4	5	4	4	8
počet samic starších 3 let	4	21	11	13	5	5	68

Tabulka 63: Přehled GZ králíků za roky 2018 - 2025

plemeno	2018		2021		2022		2023		2024	
	počet zvířat	počet chovů	počet zvířat	počet chovů	počet zvířat	počet chovů	počet zvířat	počet chovů	počet zvířat	počet chovů
Čs	301	24	257	23	265	23	233	21	237	21
Mm	169	20	153	18	140	17	118	17	116	15
Ča	146	15	127	14	127	13	125	14	109	12
Mbh	71	10	72	11	80	11	83	9	60	8
Čl	54	8	47	6	50	6	48	5	37	4
Čč	84	10	50	5	23	4	34	5	37	6
Ččp	60	9	50	8	39	7	56	8	26	6

Tabulka 64: Užítkovost

	Čč	Ča	Mm	Mbh	Ččp	Čl	Čs
Celkem počet vrhů	33	107	106	52	54	26	189
Počet všech narozených potomků)	150	731	645	336	266	144	1194
Počet odstavených potomků)	144	645	562	283	224	127	879
Počet registrovaných potomků)	133	466	484	210	192	122	388
Intenzita plodnosti (počet živě narozených potomků na samici)	5,8	8,0	6,9	7,3	6,5	6,3	7,2

Foto: Ing. J. Pikousová

Stav populace a GZ

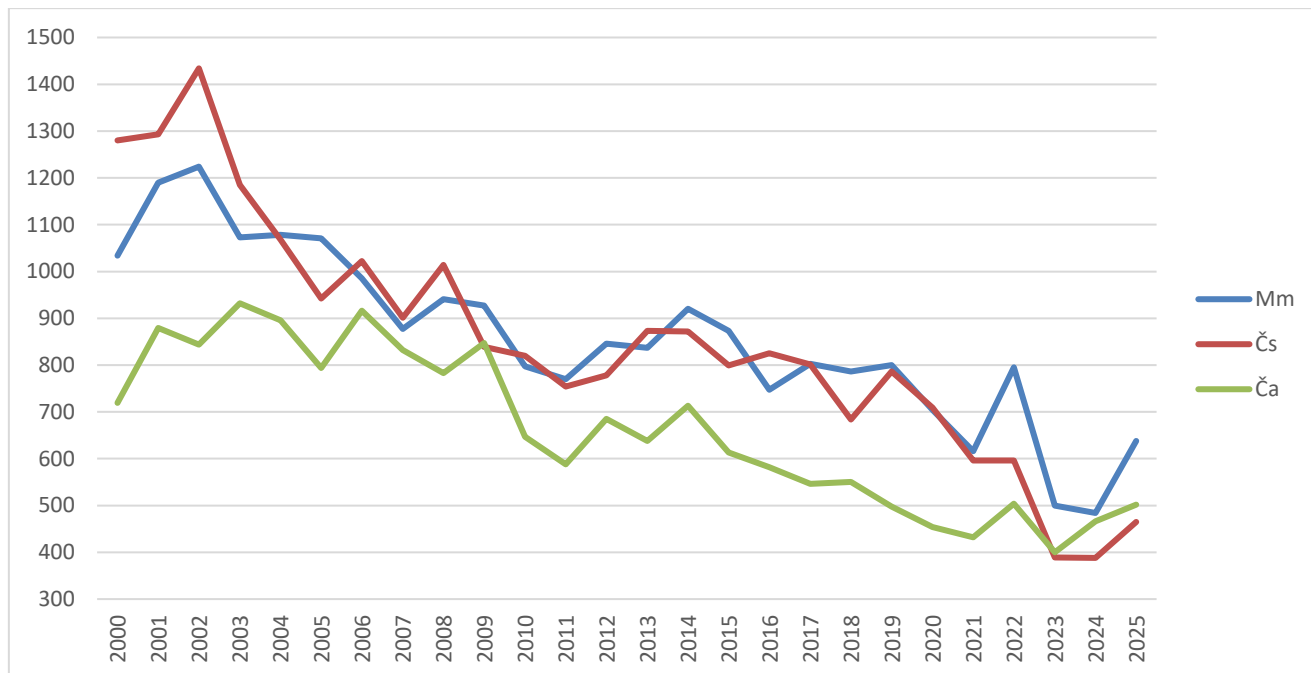
Do genetických zdrojů je trvale zařazeno 7 národních plemen králíků. Jedná se o malá plemena český červený (ČČ) a český černopesíkatý (ČČP). Ze středních plemen je zařazen český albín (ČA), moravský bílý hnědooký (MBH), český luštič (ČL) a český strakáč v rázu černý (ČS). A dále pak velké plemeno moravský modrý (Mm). Stav populace lze hodnotit jako stabilní. Základní přehled o populacích plemen je veden v Centrální plemenné knize králíků ČSCH. V posledních letech proběhla digitalizace centrální plemenné knihy králíků ČSCH.

Vývoj populací GZ

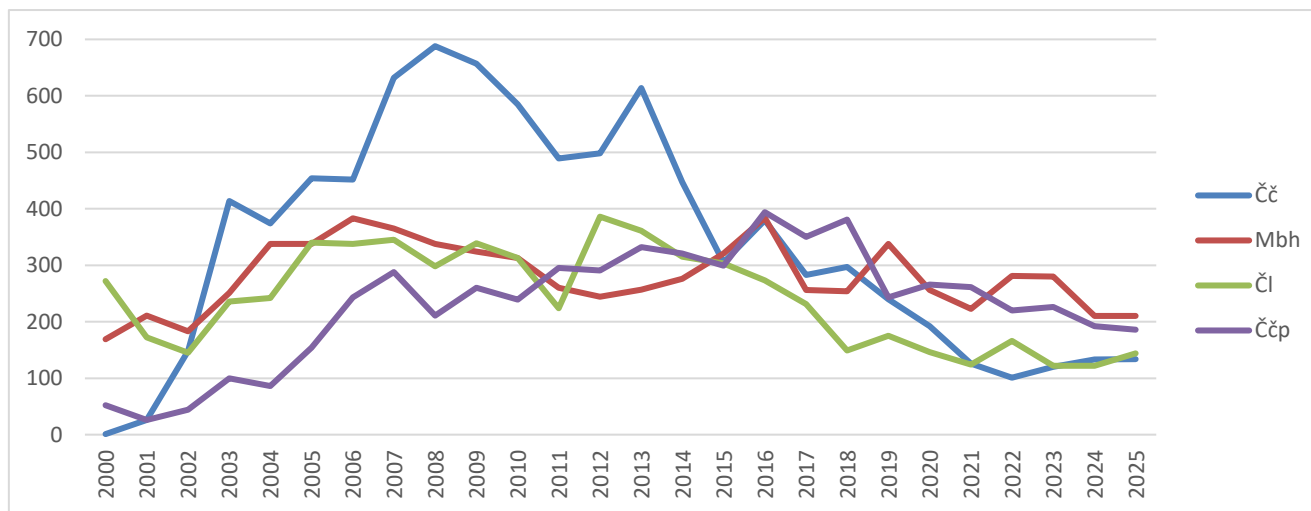
Vývoj populací králíků GZ v období 2021 – 2025 je celkově spíše klesající, a to jak z hlediska počtu zvířat, tak i počtu zapojených chovů. Přestože se u některých plemen v jednotlivých letech objevují krátkodobé nárůsty, dlouhodobý trend směřuje k úbytku chovaných jedinců i ke koncentraci chovu do menšího počtu chovatelů. U početně silnějších plemen, jako jsou ČA, Mm a ČS, dochází po relativně stabilním období v letech 2021–2023 k výraznějšímu poklesu zejména v roce 2025. Například u ČS je patrný propad z více než 230 zvířat v předchozích letech na 90 zvířat v roce 2025, což je doprovázeno snížením počtu chovů z více než 20 na 9. Menší a méně rozšířená plemena, jako jsou Čč, Ččp a ČL, vykazují výraznější kolísání a celkově vyšší zranitelnost. U těchto populací je patrné, že i relativně malý pokles počtu chovů má zásadní dopad na celkový počet zvířat. Početní stavy zvířat a chovů GZ králíků v letech 2021 – 2025 jsou v grafech 40 a 41. Je patrné, že udržení genetických zdrojů králíků vyžaduje dlouhodobou a systematickou podporu, a to nejen na úrovni evidence a kontroly populace, ale i motivace chovatelů k setrvání v systému GZ.

V roce 2025 lze ve srovnání s předchozím obdobím hodnotit stav registrace králíků genetických zdrojů jako částečně stabilizovaný, avšak stále pod úrovní dlouhodobého průměru. U většiny sledovaných plemen došlo oproti bezprostředně předchozím letům k mírnému nárůstu nebo alespoň k zastavení klesajícího trendu, což naznačuje zlepšení vývoje v oblasti registrace. Tento vývoj je patrný zejména u početně silnějších plemen, kde se po výrazných poklesech v letech 2021 – 2023 daří zvyšovat počet registrovaných jedinců. Přesto zůstává úroveň registrace v roce 2025 výrazně nižší ve srovnání s obdobím před rokem 2019, kdy byly populace genetických zdrojů početnější a stabilnější. U menších a ohroženějších plemen se dlouhodobý pokles dosud nepodařilo zvrátit a jejich registrační základna zůstává omezená. Celkově tak rok 2025 představuje spíše období konsolidace po předchozím útlumu, nikoli návrat k dřívějším maximům, což potvrzuje nutnost pokračující podpory registrace a aktivní práce s chovatelskou základnou.

Graf 40: Vývoj populací GZ králíků (1)

Graf 41: Vývoj populací GZ králíků (2)

V tabulce níže je uveden počet samic a statistika jejich odchovů. Nejvyšší úroveň reprodukce vykazují početně silnější plemena, zejména Mm a ČA, u nichž je dosaženo vysokého počtu narozených i odchovaných králíčat na samici. U ČS je patrný výraznější rozdíl mezi počtem narozených a registrovaných králíčat, což souvisí s náročností kresby daného plemene. U ostatních plemen je poměr mezi narozenými, odchovanými a registrovanými mláďaty většinou vyrovnaný. Celkově výsledky potvrzují, že pro stabilitu populací GZ králíků je rozhodující nejen reprodukční výkonnost, ale především úspěšný odchov a následná registrace mláďat.

Tabulka 65: Přehled reprodukce GZ králíků – registrace k 20. 11. 2025 (chovatelský rok končí 31. 3. 2026)

Plemeno	samic	narozených králíček		odchovaných králíček		Registrovaných králíček
		počet	na 1 samici	počet	na 1 samici	
ČS	166	1 352	8,1	994	6,0	465
Mm	97	845	8,7	739	7,6	638
ČA	92	803	8,7	707	7,7	502
Mbh	46	345	7,5	290	6,3	217
Čl	24	168	7,0	149	6,2	144
Čč	24	154	6,4	148	6,2	134
Ččp	39	260	6,7	218	5,6	186

Vystavování a propagace plemen

Chovatelé zařazení do programu genetických zdrojů se aktivně účastní výstav všech úrovní, kde propagují Národní plemena králíků. V tabulce 66 je uveden přehled počtu vystavených národních plemen na celostátních výstavách mladých králíků (CVMK) v září v Přerově, na celostátních výstavách (CV) v listopadu v Lysé nad Labem v posledních třech letech a také na Evropské výstavě (EV), která proběhla v roce 2025 v Nitře. Výrazný vzestup zájmu je nadále patrný u plemene ČS, což je zásluhou velmi aktivního působení Klubu českých strakáčů. Tento klub se výrazně prezentuje nejen na chovatelských výstavách, ale i na akcích jako jsou Jarní zemědělec a Natura Viva v Lysé nad Labem, Země živitelka v Českých Budějovicích, či dožínky na Letné. V roce 2025 byl vystaven na celostátní výstavě v Lysé nad Labem rekordní počet ČS. Podíl vystavených Národních plemen zařazených v genových zdrojích na CVMK byl 14,4 %, na EV 2,1 % a na CV 13,3 %. Národní plemena králíků dosahovala na výstavách v průměru hodnocení 94,4–95,0 bodů na jedince. Toto bodové rozpětí odpovídá klasifikaci „velmi dobře“, která splňuje kritéria pro zaevidování zvířete jako genetického zdroje do Národního programu. Při celostátních výstavách byl zaznamenán velký zájem nejen o ČS, ale i o další Národní plemena. Od roku 2024 bylo upraveno řazení sedmi Národních plemen na celostátních výstavách od č. 1. Důvodem je zviditelnění Národních plemen. Při celostátní výstavě v roce 2025 byl poprvé zřízen samostatný propagační stánek Národních plemen, který po celou dobu konání umožnil jednotlivým chovatelským klubům prezentovat svoji práci. Pro potřeby stánku byly vypracovány nové odborně zaměřené propagační materiály. Tato iniciativa byla hodnocena pozitivně a její pokračování je plánováno i v následujících ročnících.

Tabulka 66: Přehled počtu vystavených králíků národních plemen na Celostátních výstavách

	Čč	ČA	Mm	Mbh	Ččp	Čl	ČS
CVMK Přerov září 21	36	41	43	29	26	8	24
CVMK Přerov září 22	25	43	52	36	16	21	30
CVMK Přerov září 23	11	49	48	29	26	11	33
CVMK Přerov září 24	22	46	32	30	36	24	39
CVMK Přerov září 25	22	56	52	10	43	29	29
CV Lysá listopad 21	32	12	43	33	53	48	38
CV Lysá listopad 22	31	20	59	29	45	82	43
CV Lysá listopad 23	59	34	55	26	57	59	63
CV Lysá listopad 24	48	28	72	15	58	67	96
CV Lysá listopad 25	65	21	45	12	60	75	137

Ústřední odborná komise chovatelů králíků zavedla jednotný systém elektronické registrace králíků, který přináší řadu výhod a zjednodušení pro chovatele i organizace. V průběhu roku 2023 proběhlo

mapování potřeb a technických požadavků, které sloužilo k nastavení funkčnosti modernizované centrální plemenné knihy králíků. Online registrace králíků umožňuje registraci a přístup do online registrace. Systém umožnil automatické propojení Plemenné knihy králíků v genetických zdrojích do centrální plemenné knihy genetických zdrojů a zálohování rodokmenů v Centrální registraci králíků. U zaregistrovaných rodičů je zjednodušený proces registrace vrhu, u registrovaných rodičů stačí zadat pouze základní údaje, a to plemeno a tetování otce a matky, datum připouštění a datum narození vrhu, počet narozených a odchovaných mláďat a jejich pohlaví. Systém neumožňuje dodatečné úpravy předků, údaje o zvířeti se zadávají pouze jednou a slouží jako trvalý záznam.

U Národních plemen zařazených do programu genetických zdrojů je od 01.01. 2025 registrace možná výhradně přes online systém, včetně zápisu do centrální plemenné knihy králíků genetických zdrojů. Tato změna výrazně urychlila a zefektivnila celý proces registrace. Chovatel zašle registraci nového vrhu do svého příslušného celku (okres nebo klub). Po schválení registrátorem a přidělení registračních čísel se údaje elektronicky předají garantovi genetických zdrojů, který je po kontrole potvrdí. Zatímco v minulosti mohl celý proces s využitím poštovních služeb trvat až dva měsíce, dnes je možné vše vyřídit během jediného dne. Přejít na novou aplikaci navíc umožňuje rychlejší zpracování výstupů a dat pro potřeby Českého svazu chovatelů, Ministerstva zemědělství a Výzkumného ústavu živočišné výroby.

NUTRIE

standardní nutrie/ stříbrná nutrie/ vícebarevná nutrie (přeštická)

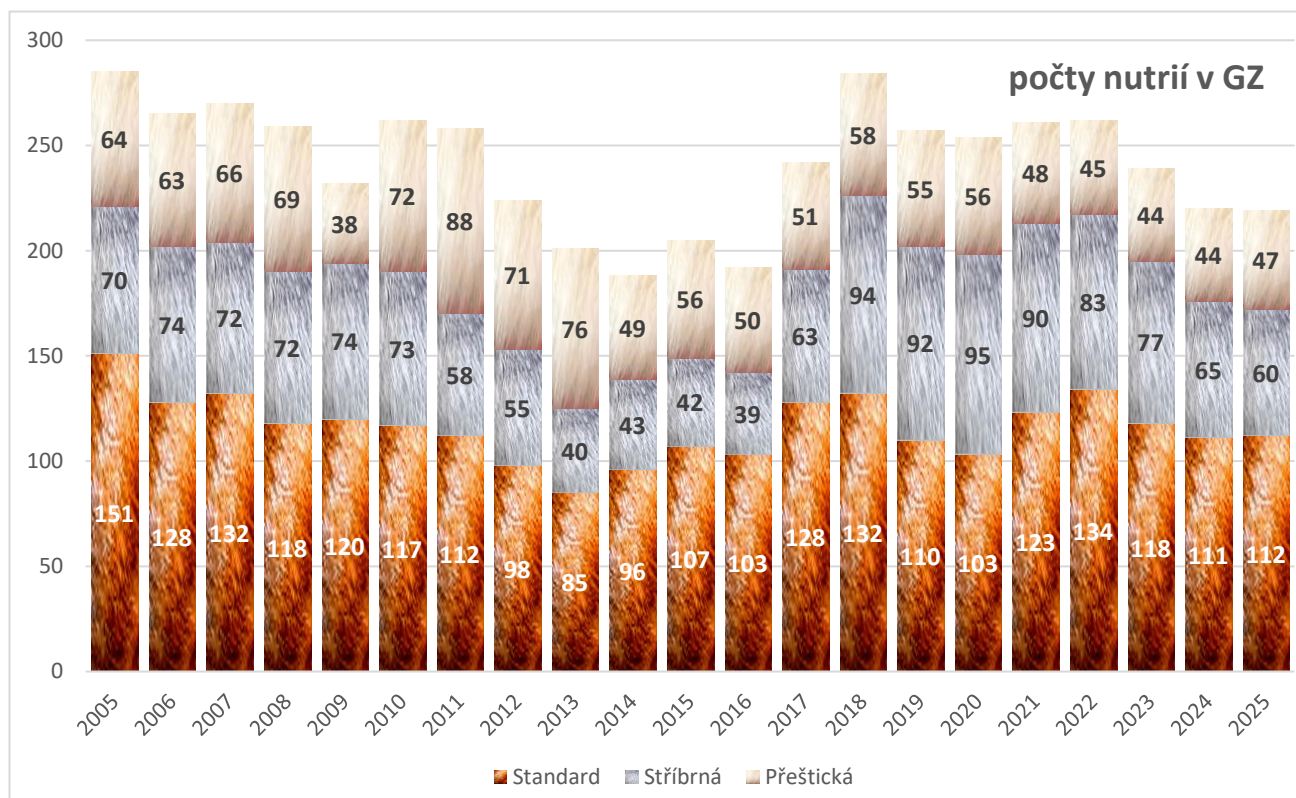
Stav populace a GZ

V roce 2025 se velikost populace všech tří barevných typů výrazně neměnila, s tím souvisí i chovatelská základna, která je složena z 9 stálých chovatelů. V průběhu roku 2025 jeden z chovatelů pozastavil svou činnost.

Stále platí, že zvyšování počtů evidovaných chovatelů a stavů chovaných zvířat naráží na nejistou budoucnost chovu a na nedostatek zkušeností s chovem nutrií.

Foto: Ing. J. Pikousová

Graf 42: Vývoj populací GZ nutrií

Stále přetrvává situace, která není pozitivní pro chovatele nutrií. Jedná se o Nařízení EU č. 1143/2014 o prevenci a regulaci zavlékání či vysazování a šíření invazních nepůvodních druhů. V od roku 2021 je nařízení implementováno do české legislativy a jsou připraveny formuláře pro žadatele, kterými je možné žádat o výjimky. V roce 2024 byly dopracovány detaily a vytvořeny pohotovostní plány pro

[Sem zadejte text.]

všechny chovatele. V loňském roce tři chovatelé podali žádosti o výjimku a ze strany MŽP jim byly výjimky schváleny.

Reprodukce

Na základě schválené Metodiky plemene a spolupráce se Spolkem chovatelů nutrií máme dostatečné množství údajů o reprodukci jednotlivých rodin. Údaje o reprodukci zahrnují informace o počtu narozených a počtu odstavených mláďat, přičemž průměrný počet narozených mláďat na samici v roce 2024 se pohyboval od 5,02 do 5,22 s nejvyššími hodnotami u standardních nutrií. V případě počtu odstavených mláďat byly hodnoty v rozpětí od 4,58 do 4,99 na samici.

Tabulka 67: Reprodukční ukazatele nutrií

Barevný typ	Celkem samic	Celkem narozeno	Celkem odstaveno 2024	Prům. narozeno na samici	Prům. odstaveno na samici
standard	102	532	499	5,22	4,99
stříbrná	64	321	293	5,02	4,58
přeštická	34	171	167	5,03	4,91

Užitkovost

Podobně jako v předchozích letech tak i v roce 2025 byly sledovány údaje o masné užitkovosti nutrií. Kromě živé hmotnosti v 8 měsících věku, chovatelé zároveň uváděli hmotnost jatečně opracovaného trupu (JOT) s hlavou nebo bez hlavy. U živé hmotnosti se hodnoty pohybovali v rozmezí 5,5 – 6,3 kg, a mezi barevnými typy nebyly zaznamenány výrazné rozdíly. I v případě hmotnosti jatečně opracovaného trupu nebyly mezi jednotlivými barevnými typy nutrií významné rozdíly. Za rok 2025 nám chybějí informace o masné užitkovosti přeštických nutrií. Tento nedostatek je způsoben rozdílným věkem v době porážky.

Tabulka 68: Masná užitkovost nutrií

	Živá hmotnost (kg)	Hmotnost JOT s hlavou (kg)	Hmotnost JOT bez hlavy (kg)	JV s hlavou (%)	JV bez hlavy (%)
Standard ♂	6,34	4,36	3,53	62,97	60,53
Standard ♀	5,56	3,48	2,97	60,44	55,50
Stříbrná ♂	6,18	4,11	3,33	63,69	58,37
Stříbrná ♀	5,52	3,93	2,90	62,11	57,63
Přeštická ♂	Nedostatek dat				
Přeštická ♀	Nedostatek dat				

JOT – jatečně opracovaný trup, JV – jatečná výtěžnost

V roce 2025 proběhlo hodnocení parazitárního zatížení chovů nutrií. V chovech byl zjištěn následující výskyt parazitů: *Eimeria* spp. s prevalencí, *Strongyloides* sp., *Trichuris* sp.. V chovech je oproti loňskému roku vidět pokles výskytu hlístic rodu *Strongyloides* a kokcií. Mezi jednotlivými chovy jsou určité rozdíly v závislosti na uplatňování prevence parazitárního zatížení. Tyto výsledky potvrzují i nadále nutnost sledovat zdravotní stav nutrií a nutnost prevence parazitárních onemocnění v chovech.

DRŮBEŽ**Drůbež za rok 2025**

Tabulka 69: Početní stavy plemene - drůbež

	Populace celkem ODHAD	samice PK (včetně mladých)	samci PK	Samice reprodu.	Samci reprodu.	samice nově zapsané PK	samci nově zařazení do plem.	vylíhnuto živých potomků	Efektivní velikost populace
ČH	400	107	62					424	
ČHCh		40	20					16	
								ČH	ČHCh
Počet chovů									
Počet chovů v GZ								32	9

Tabulka 70: Genetický zdroj - samci

	ČH	ČHCh
Počet plemeníků uznaných jako GZ	62	20
Podíl nově zaražených samců do plemenitby	58,3	71,2
Průměrná délka aktivního věku plemeníků (od zařazení do plemenitby do vyřazení)		
Max. délka aktivního využívání plemeníků (v letech)		
Počet samců starších 6 let		

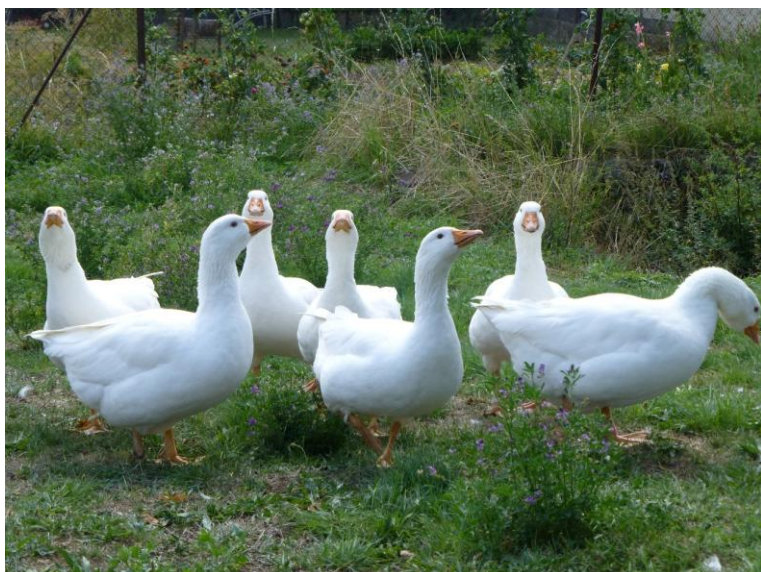
Tabulka 71: Genetický zdroj - samice

	ČH	ČHCh
Počet samic uznaných jako GZ	107	40
Podíl nově zařazených samic do plemenitby	27,4	35,1
Max. délka aktivní využívání samic (v letech)		
počet samic starších 10 let		

Tabulka 72: užitkovost hus

	ČH	ČHCh
Počet snesených vajec za rok	12,9	12
Průměrná hmotnost vajec	148,8	185
Počet nasazených vajec	669	24
Počet oplozených vajec	500	19
Počet vylíhlých housat	424	16

česká husa a česká husa chocholatá

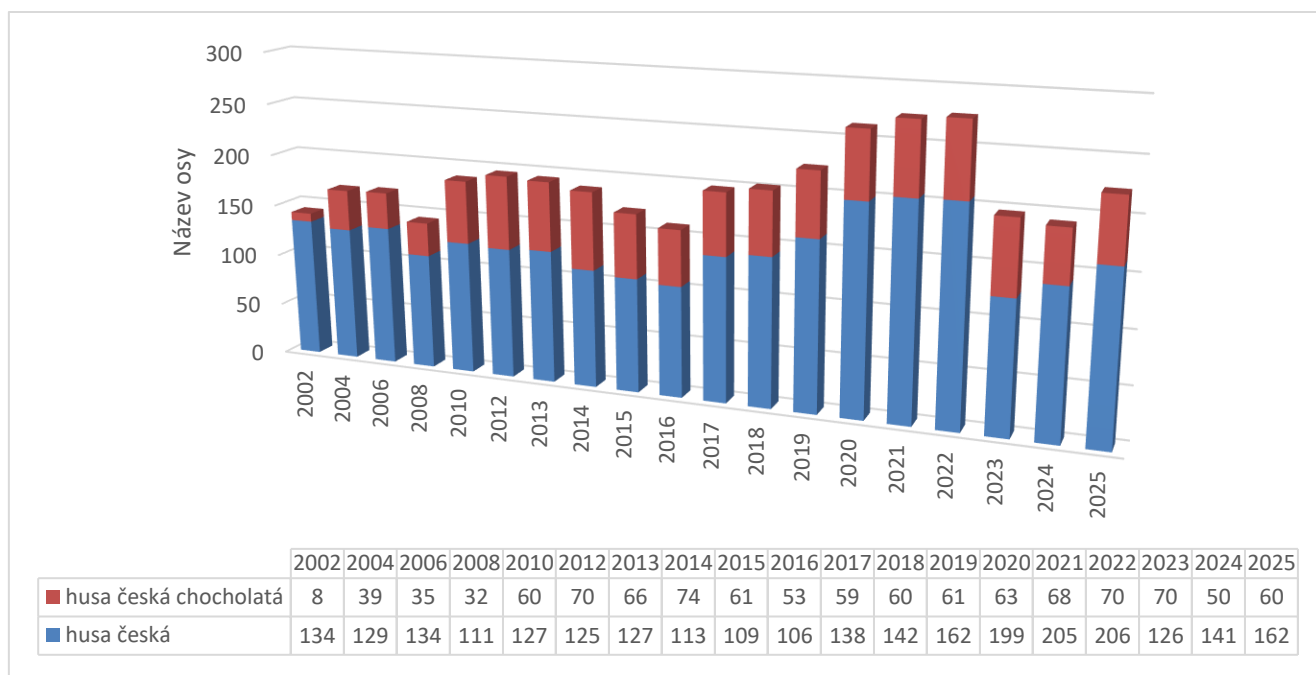

Stav populace a GZ

V genetickém zdroji bylo v roce 2025 evidováno 32 chovů českých hus a 9 chovů českých hus chocholatých. O dotace požádalo pouze 13 chovatelů českých hus a 2 chovatelé českých hus chocholatých. Všechny chovy byly zahrnuté do systému klubové koordinované plemenitby a podle Metodiky uchování genetického zdroje plemene odpovídají **skupině B**.

Foto: Ing. J. Pikousová

Graf 43: Vývoj početních stavů GZ hus 2002-2025

Z pohledu exteriéru lze stav obou plemen považovat za stabilizovaný. u českých hus je dlouhodobě patrná dobrá úroveň plemenného typu, tělesného rámce, utváření trupu a kvality opeření. Rovněž lze v posledních letech zaznamenat výrazné zlepšení pohlavního výrazu houserů, který byl v minulosti u části populace hodnocen jako problematický. Ve srovnání se stavem před pěti až deseti lety je v tomto znaku patrný jednoznačný pozitivní posun. Jediným větším nedostatkem u více jedinců z letošního chovu bylo poněkud menší klenutí temene hlavy. u českých hus chocholatých je hodnocení rovněž příznivé, zejména pokud jde o utváření hlavy, trupu a kvalitu chocholky. Naproti tomu ke zhoršení došlo u pohlavního výrazu houserů.

Věková struktura populace

Podrobnější věková struktura populace hus evidovaných jako genetický zdroj je v rámci programu genetických zdrojů sledována nepřímo prostřednictvím individuální identifikace zvířat. Každý jedinec je označen evidenčním kroužkem, jehož součástí je údaj o roce líhnutí, což umožňuje jednoznačné určení věku zvířete v kterémkoli časovém období.

Na základě těchto identifikačních údajů je možné kdykoli zpětně vyhodnotit věkovou strukturu populace, a to jak na úrovni jednotlivých chovů, tak na úrovni celého genetického zdroje. Samostatné souhrnné zpracování věkové struktury formou kategorií nebo procentuálního zastoupení jednotlivých věkových tříd nebylo v hodnoceném období prováděno, neboť by představovalo pouze duplicitní zpracování údajů, které jsou již plně obsaženy v evidenci jednotlivých zvířat.

Užitkovost

Údaje týkající se užitkových znaků jsou v současné době k dispozici v omezeném rozsahu a jejich vyhodnocení je zatíženo řadou vnějších vlivů, zejména rozdílnými zootecnickými podmínkami, zdravotním stavem zvířat, způsobem sestavení chovných kmenů a průběhem líhnutí. Významným problémem ovlivňujícím chov hus je rovněž rostoucí tlak predátorů. Na interpretaci sledovaných užitkových ukazatelů má vliv také skutečnost, že údaje jsou získávány na základě vlastního sledování chovatelů v jednotlivých chovech a jsou uváděny v hlášeních zpracovávaných samotnými chovateli, jak je uvedeno v předchozí kapitole.

Živá hmotnost chovných jedinců českých plemen hus je v chovech zapojených do programu genetických zdrojů sledována v rámci šlechtitelského a bonitačního hodnocení a je posuzována ve vztahu k hmotnostním parametrům stanoveným plemenným standardem. Všichni uchovní jedinci splňují požadavky na minimální i maximální hmotnost odpovídající plemeni a pohlaví.

Systematické vážení v jednotném věku nebo v pevně stanoveném časovém období není u hus v rámci programu genetických zdrojů prováděno, neboť živá hmotnost je u tohoto druhu výrazně ovlivněna řadou biologických a environmentálních faktorů. Mezi nejvýznamnější patří rozdílný termín líhnutí, individuální růstová dynamika, roční období, klimatické podmínky, délka světelného dne a fáze reprodukčního cyklu. Například jedinci líhnutí v různých měsících kalendářního roku dosahují při stejném kalendářním stáří odlišné tělesné konstituce, aniž by tato skutečnost měla přímou souvislost s jejich genetickou kvalitou nebo chovnou hodnotou.

V průběhu života navíc dochází k přirozeným výkyvům živé hmotnosti, zejména v souvislosti s obdobím snášky, pohlavní aktivitou a sezónními změnami podmínek chovu. Z těchto důvodů je hmotnost hodnocena komplexně, v návaznosti na celkový exteriér, tělesný rámec a kondici zvířete, nikoli jako izolovaný numerický údaj v jednom časovém bodě. Tento přístup odpovídá biologickým specifikům druhu a je plně v souladu s cíli programu uchování genetických zdrojů.

Tabulka 73: Reprodukční ukazatele

	2025	2024	2023	2022	2021	2020	2019	2018	2017	2015	2010
	česká husa										
prům. počet odchovaných housat		3,6	5,2	5,2	4,6	5,5	6,1	5,5	6,1	6	5,8
prům. hmotnost vajec (g)	148,8	159,2	148,0	169,9	168,9	175,4	166,7	161,3	159,7	164,5	172
líhivost (%)	60,7	64,6	57,6	57,6	58,5	67,1	63,7	56,9	61,9	63,6	50,1
	česká husa chocholatá										
prům. počet odchovaných housat		1,97	5,7	5,7	5,0	6	5,2	3,9	3,9	5,2	7,5
prům. hmotnost vajec (g)	185	163,7	168,0	166,4	166,1	170,5	171	171	169,4	160	161,9
líhivost (%)	66,6	74,7	51,5	51,2	53,1	64,4	56,7	42,7	57,4	71,9	60,3

V genetickém zdroji českých hus bylo v roce 2025 uznáno 32 chovů s celkovým počtem **xxx** chovaných zvířat (z toho 169 chovných). Populace českých hus chocholatých má **xx** ks zvířat, z toho 60 ks chovných, ta jsou rozdělena v 9 chovech do 20 kmenů.

Česká husa snáší průměrně 12,9 vajec za rok (rok 2024 - 22 vajec za rok), jejichž průměrná hmotnost je 148,8 g. Líhivost byla 64,6 % a na jednu husu připadalo průměrně 8,2 housete (**počet vylíhlých housat/počet hus**). Ovšem výsledek byl velmi ovlivněn letošními útoky predátorů jak na chovná zvířata, tak na jejich vejce. Dále pak hmotnost vajec se určuje pouze od zvířat ve 2. užitkovém roce.

Česká husa chocholatá snese průměrně 12,0 vajec za rok (rok 2024 - 18,7 vajec za rok) o průměrné hmotnosti 185 g. Líhivost byla v tomto roce 66,6, tedy nižší, než v roce předchozím (74,7 %). Na jednu husu připadá v průměru 8,0 housete (**počet vylíhlých housat/počet hus**).

Testování užitkových vlastností ČZK a českých hus v Mezinárodní testovací stanici drůbeže

Testování užitkových vlastností českých hus

Snáška byla zaznamenávána od 26.2. do 17.6.2025. Po celou dobu snáškového testu byl využíván přirozený světelný den. Husy byly ustájeny ve stlané hale, ke které byl připojen venkovní pevný výběh. Napájení bylo automatickými žlábkovými napáječkami a krmení bylo ruční do tubusů.

Samotný výkrmový test byl realizován v termínu od 21.5. do 9.9.2025. Husy byly do 28. dne věku ustájeny v bezokenní hale na hluboké podestýlce, od 28. dne věku měly k dispozici zpevněný výběh. Napájení bylo automatickými kruhovými napáječkami a krmení bylo ruční do tubusů.

Tabulka 74: Výsledky snášky

Počáteční stav (ks)	Oplozenost (%)	Líhnutí z		Snáška vajec		Průměrná hmotnost vajec (g)	Počet vylíhnutých housat na husu (ks)
		vložených (%)	oplozených (%)	všech na husu (ks)	násadových na husu (ks)		
38	86,10	48,03	56,02	20,53	20,21	159,52	9,71

Tabulka 75: Výsledky výkrmu

Název vzorku	Číslo vzorku	Průměrná živá hmotnost						Spotřeba krmiva na 1 kg živé hmotnosti
		houseři		husy		průměr		
		ks	g	ks	g	ks	g	g/kg ŽH
56 dní	1	24	3551	25	3077	49	3309	2227
112 dní	1	19	4419	20	3635	39	4016	4835

Tabulka 76: Výsledky jatečného rozboru ve věku 112 dní

Číslo vzorku	Pohlaví	Hmotnost				Prsní svalovina			Stehenní svalovina			Jatečná	
		živá hmotnost	jatečného trupu	drobů	abd. tuku	bez kůže		bez kůže		hodnota	výtežnost		
						hmotnost	% podíl ze		hmotnost			% podíl ze	
							živé hmot.	jateč. trupu				živé hmot.	jateč. trupu
g	g	g	g	g	%	%	g	%	%	%	%		
1	♂	4512	2778	414	58	730	16,18	26,28	707	15,67	25,46	61,56	70,74
	♀	3965	2430	340	67	673	16,98	27,70	608	15,33	25,02	61,30	69,88
	∅	4238	2604	377	63	702	16,55	26,94	658	15,52	25,25	61,44	70,34

Linie drůbeže hybridizačních programů experimentální inbrední a outbrední linie kura

V průběhu roku 2025 všechna plemena a jejich line zařazené do Genetických zdrojů v rámci hybridizačních programů Uznaných šlechtitelských chovů v ČR, které jsou členy Svazu chovatelů drůbeže ČR z.s., byla úspěšně reprodukována v rámci rodokmenových líhnutí, rodokmenového odchovu a po selekci zařazena do další generace individuální kontroly užitkovosti. Stejně tak experimentální inbrední, outbrední a transgenní linie kura v Ústavu molekulární genetiky AV ČR v.v.i..

Nosnice DOMINAT, Foto: Ing. J. Pikousová

K velkému ohrožení existence linií zařazených do genetických zdrojů výskytem nebezpečných nálezů přímo v těchto chovech v roce 2025 nedošlo. V rámci Svazu chovatelů drůbeže ČR, z.s. všechny uznané šlechtitelské chovy při práci s se zařazenými genetickými zdroji pracovali dle nových metodických pokymů schválených MZe v roce 2024 (novohradské husy, pekingské kachny, rodajlendky, plymutky, sussexky, leghornky, hookrčky, maransky a legbar.

Do stejné kategorie vedle drůbeže uznaných šlechtitelských chovů patří také unikátní genetický materiál 16 inbredních linií a 4 outbredních a 7 transgenních linií kura chovaných na farmě Ústavu molekulární genetiky AV ČR v.v.i. v Kolči u Kladna.

Účastníky programu jsou tyto chovy Svazu chovatelů drůbeže ČR ,z.s:

Sebol s.r.o. Náměšť n/O (kachny RITO)

Kachní farma Strkov s.r.o. (kachny TTH)

Rybářství Nové Hrady s.r.o (novohradská husa NH 2829, 2821)

INTEGRA, a.s. , Žabčice (nosné slepice MORAVIA)

Líheň Studenec s.r.o. Studenec (nosné slepice DOMINANT)

Veškeré populace plemen slepic a jejich hybridní potomstvo zůstává stále využívané převážně pro samozásobitelský sektor produkce vajec i masa kohoutů a to nejen v České republice, ale některé hybridizační programy na úrovni rodičovských hejn a hlavně pak na úrovni finálních hybridů jsou exportovány nejen do řady zemí Evropy, ale i mimo EU. Podobně je tomu u kachen a husí, kde vedle samozásobení je část odbytu realizována i pro zemědělské podniky a zpracování pro spotřebitelský trh.

Unikátní genetický materiál Ústavu molekulární genetiky AV ČR v.v.i je předurčen k využití v základním vědeckém výzkumu molekulární biologie.

Výše uvedené chovy nejsou dotovány z programů GZ. Výjimkou byla v roce 2025 finanční příspěvek ve výši 200.000 Kč od VUŽv Uhřetěves společností Líheň Studenec s.r.o a Rybářství Nové Hrady s.r.o za provedení rozšířených veterinárních opatření, vakcinací nad rámec povinných opatření u

genetických zdrojů linií drůbeže hybridizačních programů - (aktivity, které nejsou kryty z dotace 2.A.), v zachraňovaných hejnech po ohrožení ptačí chřipkou v posledních letech a to pro vakcinace nad rámec státem nařízených vakcinačních programů.

Přehled linií v GZ a jejich počty odchovaných a zařazených do kontroly užítkovosti v roce 2025:

- **Program Novohradské husy – ŠCH Rybářství Nové Hrady s.r.o - jednoleté husy a odchov**

NH 31 – Mateřská komerční	M = 219	F = 827	O = 9 976
NH 32 – Otcovská rezervní	M = 449	F = 113	O = 3 462
NH 33 – Otcovská komerční	M = 424	F = 109	O = 9 523

- **Program Novohradské husy – ŠCH Rybářství Nové Hrady s.r.o – víceleté husy**

NH 31 – Mateřská komerční	M = 141	F = 364
NH 32 – Otcovská rezervní	M = 78	F = 193
NH 33 – Otcovská komerční	M = 354	F = 1 183

(v závorce uvedeny stavy jednoletých)

- **Program Pekingských kachen Rito – ŠCH Sebol s.r.o Náměšť nad Oslavou**

RITO 41 - Otcovská udržovací - rezervní	O = 811	M = 215	F = 596
RITO 42 – Mateřská udržovací - rezervní	O = 1 420	M = 459	F = 961
RITO 43 - Otcovská produkční - v programu RITO	O = 2 718	M = 802	F = 1 916
RITO 44 – Mateřská produkční – v programu RITO	O = 4 268	M = 1 238	F = 3 030

- **Program Pekingských kachen TTH – ŠCH Kachní farma Strkov s.r.o**

Linie č. 12 – Mateřská udržovací - rezervní	O = 5 638	M = 180	F = 1 080
Linie č. 13 – Mateřská produkční – v programu TTH	O = 10 579	M = 208	F = 1 230
Linie č. 14 – Otcovská udržovací – rezervní	O = 3 026	M = 66	F = 376
Linie č. 15 – Otcovská produkční – v programu TT	O = 4 118	M = 66	F = 376

- **Program MORAVIA – ŠCH Integra a.s. Žabčice**

Linie RIR05 – Otcovská červená	O = 1 534	M = 128	F = 611
Linie PŽ03 – Mateřská žíhaná v mateřské větvi	O = 2 587	M = 107	F = 988
Linie PŽ04 – Otcovská žíhaná v mateřské větvi	O = 1 646	M = 99	F = 537
Linie PŽ08 – Otcovská žíhaná	O = 741	M = 92	F = 199
Linie RIR00 – Mateřská červená	O = 1 148	M = 85	F = 325
Linie SU01 – Udržovací šlechtění	O = 558	M = 46	F = 191
Linie SU07 – Udržovací šlechtění	O = 615	M = 53	F = 378

- **Program DOMINANT – ŠCH Líheň Studenec s.r.o – Studenec**

Rodajlendka červená L 222	O = 574	M = 129	F = 254
Rodajlendka červená L 814 (HORAL)	O = 2 104	M = 231	F = 660
Rodajlendka červená L 823	O = 2 171	M = 272	F = 651
Rodajlendka bílá L 471 (HORAL)	O = 2 661	M = 202	F = 885
Rodajlendka bílá L 424	O = 2 261	M = 145	F = 730
Rodajlendka koroptví L 400	O = 1 336	M = 60	F = 310
Plymutka žíhaná L 901	O = 2 963	M = 390	F = 921
Plymutna modrá L 894	O = 2 376	M = 286	F = 959
Plymutka černá L 891	O = 1 182	M = 160	F = 363
Plymutka černá L 839	O = 729	M = 575	F = 230

Leghornka bílá L 629	O = 2 987	M = 270	F = 1 487
Leghornka bílá L 729	O = 722	M = 50	F = 365
Leghornka trojbarevná L 301	O = 1 907	M = 175	F = 1 197
Leghornka stříbrokrká L 302	O = 947	M = 50	F = 465
Leghornka bíložlatá L 307	O = 956	M = 52	F = 462
Leghornka rodobarvá L 309	O = 1 277	M = 41	F = 953
Leghornka trojbarevná stříbrná L 321	O = 573	M = 46	F = 319
Leghornka černobílá L 601	O = 1 347	M = 120	F = 724
Leghornka černá L 608	O = 547	M = 75	F = 409
Leghornka modrá L 607	O = 540	M = 15	F = 81
Leghornka žíhaná L 609	O = 242	M = 29	F = 186
Leghornka kolumbijská L 793	O = 1 802	M = 100	F = 789
Leghornka koroptví L 300	O = 2 958	M = 215	F = 1 313
Sussexka světlá 893	O = 2 945	M = 335	F = 799
Sussexka trojbarevná 401	O = 1 298	M = 60	F = 400
Holokrčka L 766	O = 438	M = 58	F = 102
Maranska černá (měděnokrká) L 899	O = 1 371	M = 100	F = 500
Maranska žíhaná L 989	O = 2 737	M = 115	F = 815
Legbar rodobarvý L 101	O = 2 373	M = 268	F = 1 210
Legbar modrý L107	O = 349	M = 40	F = 100
Rodajlendka červeně žíhaná L922	O = 2 113	M = 221	F = 598

Počty rodokmenově vylíhnutých mláďat a počty zařazených jedinců do kontroly užitečnosti u experimentálních linií v UMG AV ČR, v. v. i., Praha

11 Kongenních linií na bázi linie C lišících se převážně pouze v jednom jediném genu vzniklá v roce 1932 a importovaná v roce 1958 z RPRL – Regional Poultry Research Laboratory, East Lansing, Michigan, U.S.A. a postupně diverzifikoval v letech 1963 až 1989 do 11 kongenních sublinií

Linie CB	O = 211	M = 4 (+5 rezerva)	F = 18 (+17)
Linie CC	O = 201	M = 4 (+6)	F = 18 (+19)
Linie CBR1	O = 136	M = 4 (+6)	F = 18 (+15)
Linie CCR1	O = 175	M = 4 (+6)	F = 18 (+14)
Linie CBR2	O = 90	M = 3 (+5)	F = 9 (+3)
Linie CB15	O = 106	M = 3 (+4)	F = 12
Linie CBR4	O = 123	M = 4 (+4)	F = 11
Linie CBR5	O = 101	M = 4 (+4)	F = 12
Linie CB21	O = 87	M = 4 (+4)	F = 11
Linie CB211	O = 69	M = 3 (+3)	F = 9 (+7)
Linie CCR4	O = 37k + 57s	M = 4 (+4)	F = 12 (+1)

Linie W – samostatná inbrední linie založená 1941 a importovaná 1962 z RPBS – Reaseheath Poultry Breeding Station, Cheshire, England

O = 53k + 47s M = 10 F = 19

Linie M – samostatná inbrední linie založená 1956 v Praze z Minorky černé

O = 69 M = 10 F = 16

Linie L15 – samostatná inbrední linie založená 1939 a importovaná 1977 z RPRL – Regional Poultry Research Laboratory, East Lansing, Michigan, U.S.A.

O = 112 M = 5 (+2) F = 23

Linie H6 – samostatná inbrední linie importovaná 1989 HPRS – Houghton Poultry Research Station, Huntingdon, England

O = 153 M = 5 (+2) F = 15

Linie BL – outbrední linie leghornky hnědé importovaná 1966 z HPRS – Houghton Poultry Research Station, Huntingdon, England

O = 278k + 124s M = 20 F = 80

Linie P – outbrední linie leghornky hnědé importovaná 1986 z AUOC – All-Union Oncological Centre, Moscow, Russia

O = 69k + 127s M = 20 F = 60

Linie P5 – outbrední linie leghornky hnědé založená UMG AV ČR, v. v. i., v

O = 46k + 81s M = 12 F = 36

Linie SH – outbrední linie leghornky žíhané založená 1981 v UMG AV ČR, v. v. i., v. Praze

O = 64k + 122s M = 20 F = 80

Linie TVA – Knock-out genu Tva, jehož výsledkem je rezistence k viru aviární leukozy typ A. Linie vytvořena pomocí CRISPR/Cas9 r. 2022 v Praze

O = 216 M = 4 (+4) +/- F = 13 (+4) +/- (DNA testy – do chovu jen +/-)

Linie TVJ – Geneticky editovaná linie s delecí kodónu pro W38 v genu chNHE1, jejímž výsledkem je rezistence k viru aviární leukozy typu J. Linie vytvořena homologní rekombinací pomocí CRISPR/Cas9 v r. 2020 v Praze

O = 262 M = 4 (+4) +/- F = 15 (+4) +/- (DNA testy – do chovu jen +/-)

Linie Robin – Transgenní linie s vloženým genem mCherry z korála *Discosoma* sp.

Retrotransposonem phi31C vytvořena 2017 v Praze. Zařazení do chovu v 2024)

CB x Robin O = 11 M = 7 +/- (+ použití 3ks kohoutů linie CB)

Robin x CB F = 4 +/- (+ použití 12ks slepic linie CB, DNA testy – do chovu jen +/-)

Linie Bluebeard – Transgenní linie s vloženým genem BFP (varianta genu GFP z *Aequorea victoria*). Retrotransposonem phi31C vytvořena 2019 v Praze. Zařazení do chovu v 2024. Linie

O = 80 M = 0 +/- (použití 10ks kohoutů linie CB) F = 10 +/- (DNA testy – do chovu jen +/-)

Linie spo11 – Knock-out genu spo11, jehož důsledkem je blokáda meiózy a genetická sterilita. Linie vytvořena pomocí CRISPR/Cas9 r. 2022 v Praze

CB X (CBx(CBxSPO11)) O = 243 M = 5 +/- (+ použití 6ks kohoutů linie CB)

F = 17 (+5) +/- (DNA testy – do chovu jen +/-).

Linie Tetherin – Knock-out genu tetherin. Fenotyp zatím nepopsán. Linie vytvořena pomocí CRISPR/Cas9 r. 2023 v Praze

CB X Tetherin O = 61 M = 5 +/- (+ použití 5ks kohoutů linie CB)

F = 13 (+4) +/- (DNA testy – do chovu jen +/-)

Linie Pax6 – Knock-out genu Pax6, resp DNA vazebné domény Pax6. Fenotypem je kraniální defekt, nevyvíjející se oko, aberantní vývoj mozku. Pouze u homozygotů Pax6 -/-, heterozygot je normální. Linie vytvořena pomocí CRISPR/Cas9 r. 2023 v Praze a v Jílovém. Linie udržována křížením heterozygotů O = 89 M = 5 Pax6 +/-, F = 10 Pax6 +/-

Obrovský význam existence těchto linií spočívá v jejich jedinečnosti z hlediska celosvětových populací drůbeže. Jejich potenciál pro základní biologický výzkum může dosáhnout dnes nedozírných aplikačních přínosů i v praktickém komerčním zemědělství.

RYBY

Foto: Ing. J. Pikousová

Stav populace a GZ

Základním postupem, stejně jako v předchozích letech, zůstává uchování genetických zdrojů ryb in situ, tj. v živých genových bankách, formou tzv. kmenových hejn, chovaných registrovanými chovateli. Reprodukce a obnova kmenových hejn, značení jedinců a jejich genetická analýza probíhá podle schválené novelizované metodiky.

Genetické analýzy a genová banka

V rámci schválené Metodiky se pro analýzu struktury populací, jejich variability, genetické vzdálenosti/identity, čistoty populací (přítomnost kříženců), stanovení ploidie a původu používá biochemicko – genetická analýza polymorfních proteinů, analýza mitochondriální a jaderné DNA, stanovení ploidie, popřípadě cytogenetická analýza.

V roce 2025 provedla laboratoř genetiky ryb ÚŽFG AV ČR, v.v.i. v Liběchově odběr vzorků na analýzy k ověření genetické čistoty a variability u těchto genetických zdrojů ryb:

Tabulka 77: Kontrola genetické čistoty ryb

Genetický zdroj	Chovatel	Chov	Počet ryb	Výsledek
Kapr Mariánskolázeňský šupináč	Rybníkářství Pohořelice, a.s.	Pohořelice	50	Doporučeno k dalšímu chovu
Kapr Žďárský šupináč	Kinský Žďár a.s.	Žďár n. Sáz.	60	rozpracováno
Kapr Žďárský lysec	Kinský Žďár, a.s.	Žďár n. Sáz.	60	rozpracováno

Dále byly odebrány vzorky tkání genetických zdrojů ryb do genové banky:

Tabulka 78: Odebrané vzorky tkání genetických zdrojů ryb do genové banky

Druh	Kapr obecný	Kapr obecný	Kapr obecný
Plemeno – Gen. zdroj	MLŠ	Žd'L	Žd'S
Chovatel	Rybníkářství Pohořelice, a.s.	Kinský Žďár a.s.	Kinský Žďár a.s.
Chov	Pohořelice	Žďár n. Sáz.	Žďár n. Sáz.
Průběžné číslování v databázi vzorků	C1562-C1573, C1581, C1584-C1587, C1589, C1593, C1596	rozpracováno	rozpracováno
Druh tkáně	krev	krev	krev
Fixativum	ethanol	ethanol	ethanol
Počet vzorků	20	20	20

Vzorky jsou deponovány v laboratoři genetiky ryb ÚŽFG AV ČR, v. v. i. v Liběchově.

Hodnocení testů užitkovosti

Užitkové vlastnosti jednotlivých genetických zdrojů ryb jsou, stejně jako užitkové vlastnosti plemen importovaných a novošlechtěných, testovány jednotlivými chovateli, oprávněnými k této činnosti ve smyslu zákona č. 154/2000 Sb. ve znění pozdějších předpisů. Podle něho také Rybářské sdružení ČR sestavuje a vyhodnocuje výsledky testování za uplynulé uzavřené kalendářní období (2024) a předává je do ústřední evidence. Přehled o podnicích provádějících testování v roce 2024, druhu, kategorii testovaných ryb a typu testu jsou znázorněny v příložené tabulce, v níž jsou zahrnuty všechny subjekty, které podaly žádost o účelovou podporu prostřednictvím internetového Portálu farmáře pod Státním zemědělským intervenčním fondem (SZIF) v rámci Ministerstva zemědělství, a jejichž žádosti byly projednány Šlechtitelskou radou Rybářského sdružení ČR a schváleny SZIF. Jak je zmiňováno každoročně, testování užitkovosti spadá pod dotační titul MZe ČR 2. A. e. 1 a). I a zde se uvádí pouze stručný výtah výsledků. Celkem se jednalo o 6 subjektů, viz následující tabulka:

Nápad na testování meziplemenných kříženců kapra obecného vzešel po domluvě Rybníkářství Pohořelice a.s. a FROV JU. Na Rybníkářství Pohořelice a.s. chovají plemeno přerovského šupináče (PŠ), které bylo na mateřské pozici testováno naposledy v letech roce 2001 – 2003. Cílem podniku tedy bylo otestovat užitkovost tohoto plemene a vybraných kříženců s tímto plemenem, včetně heterozygota pro fenotypu ošupení, v širším rozsahu. Cílem FROV JU navíc bylo pokusit se zahrnout do testování užitkovosti i triploidní populaci kapra. Z těchto důvodů bylo na mateřskou pozici vybráno plemeno PŠ a založen test s vrcholovým křížením na otcovské pozici. Kromě PŠ pro produkci čistého plemene byla použita plemena i) ropšínské (ROP), ii) tatajský šupináč (TAT) a iii) amurský lysec, pohořelická linie (ALP) pro produkci kříženců. Triploidní populace byla vedle standardní diploidní založena u hybrida PŠ x ROP, neboť u něj byla očekávána nejvyšší užitkovost přežití i růstu. Jako kontrolní skupina byl zvolen lysý hybrid maďarského a severského lysce (M2 x M72), a to v souladu s doporučením ŠR RS ČR při testování šupinatých skupin. V tomto tříletém období tedy testy užitkovosti nebudou zahrnovat žádné plemeno zahrnuté v genetických zdrojích kapra.

Testování lína obecného bylo prováděno tradičně na Rybářství Nové Hrady s.r.o. Záměrem podniku bylo pokračovat s testováním meziplemenných kříženců lína při vrcholovém křížení na otcovské pozici. Pro test užitkovosti na mateřské pozici bylo v roce 2024 vybráno plemeno modrého lína (MO). Modré plemeno nebylo dosud testováno, a bude zajímavé porovnat jeho užitkovost vůči hybridům se zeleným fenotypem zbarvení těla i vůči kontrolní zlaté skupině. Na otcovské pozici byla využita plemena modré pro založení čistého plemene a dále hlubocké (H), maďarské (M), německé - Koenigswartha (N) a

velkomeziříčské (VM) pro produkci hybridů. Jako kontrolní skupina bylo použito plemeno zlatého lína (ZL).

U testů prováděných ve speciálních rybochovných zařízeních byly hodnoceny jen výsledky v průběhu vegetačního období u pstruha duhového. Podnik provádějící testování ve speciálních chovatelských zařízeních hodnocení užitekivosti v zimním období neprovádí. V roce 2024 probíhalo pravidelné testování pstruha duhového za účelem srovnávání užitekivosti selektované a neselektované populace plemene PdD-75 (Klatovské rybářství a.s.). Selektce u ryb je prováděna za účelem dosažení časnějšího výtěru ryb a snahou je posoudit, jaký vliv má tato selektce na užitekivost ryb.

Tabulka 79: Aktualizace databáze chovatelů a chovů genetických zdrojů ryb 2022

Plemeno	Chovatel	Chov	Počet kmenových hejn
Kapr obecný	Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích	Vodňany	6
	KINSKÝ Žďár, a.s.	Žďár nad Sázavou	2
	Rybářství Nové Hrady s. r. o.	Trhové Sviny, k.ú. Žár	1
	Rybářství Třeboň a.s.	Lutová, Mokřiny	2
	Rybníkářství Pohořelice, a.s.	Velký Dvůr, Pohořelice	2
Pstruh duhový	Rybářství Mariánské Lázně s.r.o.	Planá u Mariánských Lázní	2
	Klatovské rybářství a.s.	Žichovice	1
	RYBÁŘSTVÍ LITOMYŠL s.r.o.	Litomyšl Nedošín	1
	S. M. K., a.s. pstruhařství Skalní mlýn	Skalní mlýn	1
Pstruh obecný potoční	Rybářství Mariánské Lázně s.r.o.	Teplá 4	1
	Český rybářský svaz, Jihočeský územní svaz, České Budějovice	Husinec	1
	Klatovské rybářství a.s.	Ostružná, Žichovice	1
	Správa Národního parku a CHKO Šumava	rybí líheň Borová Lada	1
Lín obecný	Rybářství Mariánské Lázně s.r.o.	Planá u Mariánských Lázní, Toužim	1
	Rybářství Třeboň a.s.	Milevsko	1
	Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích	Vodňany	6
	Rybářství Hluboká s.r.o.	Bašta Zábouří	1
Sumec velký	Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích	Vodňany, Třebanice	2
Síh maréna	Rybářství Mariánské Lázně s.r.o.	Toužim	0
Síh peled'	Rybářství Mariánské Lázně s.r.o.	Toužim	1
	KINSKÝ Žďár, a.s.	Žďár nad Sázavou	1
Jeseter malý	Rybníkářství Pohořelice a.s.	Velký Dvůr, Pohořelice	1
	Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích	Vodňany	1
Vyza velká	Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích	Vodňany	1

Tabulka 80: Souhrnný počet genetických zdrojů dle hlášení chovatelů

Plemeno (název - zkratka)	Rok 2023		Rok 2024		Rok 2025	
	Počet plemenných ryb		Počet plemenných ryb		Počet plemenných ryb	
KAPR	jikernaček	mlíčáků	jikernaček	mlíčáků	jikernaček	mlíčáků
C 434	109	138	62	74	62	58
C 435	65	66	62	60	70	69
Jihočeský lysec - BV	97	142	42	85	60	60
Jihočeský kapr šupinatý - C73	63	61	62	62	150	150
Mariánskolázeň.kapr šupinatý - ML	421	394	399	311	349	298
Milevský lysec - MV	86	114	150	192	164	147
Pohořelický lysec - PoL	449	377	297	347	301	409
Telčský lysec - Te	65	70	65	70	65	70
Třeboňský šupináč - TŠ	286	224	316	276	274	251
Žďárský šupináč - Žd'-Š	199	194	138	186	92	82
Žďárský lysec - Žd'-L	83	77	145	122	76	64
LÍN						
Hlubocký - H	246	221	246	221	258	210
Kož.92	104	75	103	82	85	70
Mariánskolázeňský - ML	195	133	195	133	222	163
Modrý - MO	206	105	206	105	86	49
Táborský - T	622	381	511	372	130	188
Velkomeziříčský - VM	60	62	60	62	59	66
Vodňanský - V	73	59	72	59	62	64
SUMEC						
Hodonínský - H	70	73	195†	205†	119†	135†
Vodňanský - V	90	95	85	91	96	83
PSTRUH DUHOVÝ						
Pd M	90	40	90	40	85*	30*
Pd D66	193	67	13	67	203	72
PdD 75	2720	747	2750	750	2790	843
PSTRUH POTOČNÍ						
Šumavská populace - PoŠ	776	548	1035	692	743	383
Tepelská populace - PoT	600	400	600	400	2000†	1850†
SÍH						
Síh severní maréna - čistý druh	Zánik hejna		-	-	-	-
Síh peled' - čistý druh	600	450	450	300	500	460
JESETEŘI						
Jeseter malý - čistý druh	630	462	614	444	505	353
Vyza velká - čistý druh	67	64	65	66	65	66

† připravovaný chovatelský duplikát

- Nedodaná hlášení všech chovatelů GZ

Propagace plemen

- Vodňanské rybářské dny, 15.-17.5. 2025. Prezentace činností ústavu v rámci fakulty, den otevřených dveří na provozních objektech včetně genetických zdrojů ryb.
- výstava Země živitelka, 21.-27. 8. 2025. Prezentace činností fakulty včetně genetických zdrojů ryb.

Problematika genetických zdrojů ryb je výzkumně řešena v rámci projektů:

- NAZV, QK21010141 Management gamet a reprodukce při ochraně genetických zdrojů a šlechtitelském programu kapra obecného v podmínkách akvakultury ČR v Českých Budějovicích (2021–2025, odpovědný řešitel: prof. Ing. Otomar Linhart, DrSc.)
- NAZV, QL24010011 Optimalizace umělé reprodukce jesetera malého pro účely repatriace a uchování genetických zdrojů (2024–2028, odpovědný řešitel Ing. Martin Hubálek, Ph.D.)
- BYCZ01-020 Živé klenoty pod vodní hladinou Šumavy, ŠUMAVA FISH JEWELS (09/2023 - 08/2026, odpovědný řešitel za FROV: prof. Ing. Martin Flajšhans, Dr. rer. agr.)

VČELA MEDONOSNÁ - kraňská

Foto: Ing. J. Pikousová

Stav populace a GZ

V chovech s genovými zdroji včely kraňské se v uplynulém roce nevyskytly žádné zásadní problémy, nicméně bylo potřeba řešit několik dílčích skutečností.

Určitý problém představuje postupná personální obměna vedoucích chovů, než dojde k zapracování nového pracovníka.

Chovy musí každoročně bedlivě dbát na tlumení varroázy, aby předešly ztrátám včelstev spojeným zejména s asociovanými virózami. V roce 2025 doznivala nepříznivá situace s podzimními varroázními úhyny včelstev, které se místně vyšplhaly na 30% zazimovaného stavu včelstev. Včelstva genových zdrojů žádnými zvýšenými úhyny nebyla postižena

Jak jsme předpokládali, nastala na jaře 2025 masivní poptávka po vyzimovaných včelstvech na doplnění zimních ztrát. Docházelo k přesunům tisíců včelstev na vzdálenosti stovek kilometrů. Toto ohrožuje zejména oplozovací okrsky chovů genových zdrojů cizorodým materiálem i zavlečením agresivnějších kmenů parazitů, případně významným zhoršením nálezové situace.

Bohužel, tato tendence je stále patrnější i z každoročních morfometrických analýz vzorků včel z včelstev plemenných matek i včel z okrsků genových zdrojů.

Nákazová situace moru včelího plodu se částečně změnila. V současné době je v blízkosti chovu Přerov – Žeravice kolem jednoho stanoviště vyhlášeno ochranné pásmo. V okolí chovu Pekařov je vyhlášeno ochranné pásmo. Kolem ostatních nejsou žádná aktivní ohniska moru včelího plodu. Všechna včelstva zapojených chovů byla v minulém roce opětovně vyšetřena mikrobiologicky z měli a původce nákazy nebyl nalezen. Všechny chovy jsou pod dohledem příslušných krajských veterinárních správ.

Velké ohrožení chovů v České republice v současnosti představuje hniloba včelího plodu. V roce 2025 vznikla řada ohnisek na Šumpersku, která se bezprostředně dotýká chovu Pekařov a sledujeme velkou progresi šíření této nákazy. Proto bude do budoucna nutné přistoupit k vyšetřování chovů na hnilobu včelího plodu. Monitorujeme též výskyt *Nosema ceranae*, tato povinnost platí pro všechny chovy. V případě ztrát včelstev jsou vždy zjišťovány příčiny.

Šlechtitelský chov Liběchov (ing. Pavel Kirschner)

Chov v sezóně 2025 normálně pracoval bez restrikcí. Stav včelstev a rozsah testování je v souladu s metodikou. Inseminace byla i v roce 2025 ve šlechtitelském chovu Liběchov zajištěna z VÚVČ Dol. Chov je zapojen též do křížových testů rezistence.

Šlechtitelský chov Dol (Jiří Listík)

Okolí chovu je v poměrně dobré nálezové situaci, ochranná pásma moru plodu chov neohrožují. Inseminace je v chovu prováděna každoročně po celou chovatelskou sezónu. Kapacita zcela dostačuje i pro výjezdy na inseminační službu. Produkce inseminovaných matek je nutná pro realizaci

plemenářského programu a část inseminovaných matek včely kraňské se může poskytnout dalším chovatelům do šlechtitelských chovů.

Chov má též prostory vybavené pro výuku inseminace včelích matek, které se využívají pro každoroční kursy inseminace vedené ing. Daliborem Titěrou a jeho asistentem ing. Vojtěchem Purnochem.

Šlechtitelský chov Skřivánek (Ondřej Živný, Zbyněk Bouček)

Chov Skřivánek je v okrese Havlíčkův Brod. Vedoucím chovu během chovatelské sezóny byl Ondřej Živný, od 1.7.2025 nastoupil na jeho místo Zbyněk Bouček. Dobře se zapracovává v péči o včelstva stanice včetně plemenných včelstev a genetických zdrojů. Z Dolu je pravidelně zajišťována inseminace zpravidla dvou sérií matek pro stabilizaci plemenného materiálu. Chov není v současnosti ohrožen nemocemi plodu z okolí, nález noseμόzy je v normálních mezích. V roce 2024 byl patrný zvýšený tlak varroázy z okolních chovů. Chov testuje aplikace léčiv a jejich účinnost v těžších podmínkách Vysočiny.

Šlechtitelský chov Kývalka (ing. Oldřich Veverka)

Chov pracuje již delší dobu pod vedením Ing. Oldřicha Veverky. Chovatelská stanice je ve velmi exponované poloze u dálnice D1 v blízkosti Brna, dálnice zde ovlivňuje hlukovou zátěž na pracovišti, z pohledu chovu včel nepředstavuje problém.

Je nejen místem hodnocení a udržování genetických zdrojů, ale i vzdělávacím místem pro četné návštěvníky a demonstračním pracovištěm při akcích SZIFu, Masarykovy univerzity, VFU Brno, VÚVeL a dalších. Také v sezóně 2025 byla zdrojem biologického materiálu pro velmi náročné pokusy v rámci výzkumných projektů VÚVČ, Masarykovy univerzity Brno a Univerzity Palackého v Olomouci. Jako jeden z výsledků projektu QJ1610248 Dlouhověkost včel a její úloha v udržitelném chovu byla v chovu na Kývalce vyčleněna skupina včelstev jako funkční vzorek pro včelstva s dlouhověkými včelami.

Inseminace je v chovu zajištěna při větších sériích ing. Daliborem Titěrou z Dolu. V roce 2025 absolvoval pracovník Pokusného včelínu Kývalka Miloš Marinkovič kurs inseminace na Dole. Inseminace je velmi důležitá zejména na této stanici, protože velmi cenný genetický materiál stanice je ve zvýšené míře trvale ohrožován hybridizací.

Šlechtitelský chov Přerov – Žeravice (Jiří Skoupil)

Trvá zvýšený dohled nad včelstvy vzhledem k nedávným výskytům moru včelího plodu v okolí. Bohužel v roce 2024 bylo vyhlášeno ochranné pásmo v okolí stanoviště Jindřichov. Zvýšená pozornost formou profylaktických vyšetření včelstev z měli na původce moru stále trvá. Inseminace je zajištěna vedoucím chovu.

Šlechtitelský chov Pekařov (Petr Straka)

Včelstva jsou zde umístěna v extrémních klimatických podmínkách, které velmi dobře prověřují kvalitu plemenného materiálu.

Toto pracoviště je bohužel aktuálně nejvíce ohroženo výskytem nebezpečných nákaz včel, zejména výskytem hniloby včelího plodu v okolí. Včelstva jsou zde umístěna v extrémních klimatických podmínkách, které velmi dobře prověřují kvalitu plemenného materiálu.

Genetické laboratoř je plně funkční a provádí práce dle Akčního programu genetických zdrojů 2023-27. Vedení laboratoře má na starosti RNDr. František Kašpar. Výsledky analýz jsou součástí této zprávy. Pracoviště je již z minulosti vybaveno potřebnou technikou pro morfometrické hodnocení exteriéru

včel. Veřejně přístupná je databáze morfometrických rozborů plemenných včelích matek v chovech na adrese:

<https://drive.google.com/drive/folders/121yDOQy6JsyLUu37GnmHeSXLrmbK-Cvs>

Školení vedoucích chovů

Porada vedoucích chovů s genetickými zdroji proběhla letos opět v areálu SOUV v Nasavrkách. Tradičně se zúčastnila většina vedoucích chovů i garant Národního programu za včely ing. Oldřich Veverka společně s předsedou chovatelské komise ing. Pavlem Cimalou a ing. Daliborem Titěrou.

Program byl jako obvykle věnován zopakování pravidel a metodik Národního programu, zlepšování metodik kontroly užitekivosti a testování požadovaných vlastností. S pracovníky byl probrán způsob vedení záznamů o včelstvech a souvisejících údajích. Byl sestaven předběžný plán inseminací v chovech, které využívají externí inseminační službu.

Účast na odborných konferencích

V uplynulém roce 2025 jsme se opět zúčastnili několika tuzemských i zahraničních akcí s tematikou navazující na problematiku uchování genetických zdrojů a udržení zdraví včel. Vrcholnou akcí byl 49. kongres Apimondie v Kodani s rozsáhlým přednáškovým cyklem s příspěvky z celého světa. Dále to byla tuzemská expozice na výstavě Natura Viva v Lysé nad Labem, kde jsme prezentovali výstavní stánek zaměřený na včelu kraňskou. Po celou dobu výstavy jsme informovali veřejnost o problematice uchování a využití genetických zdrojů zvířat. Obdobná byla naše účast na mezinárodní včelařské konferenci v Rakousku ve Welsu.

Databáze

Klasifikace a výběr zvířat do GZ vychází z udržovaných linií, přičemž data o výkonnostních testech se kombinují s výsledky testů odolnosti vůči nemocem tak, aby parametry byly ve stanovených limitech. Údaje jsou vedeny v úlových výkazech i v ročním přehledu o výkonu včelstev, který je pravidelně předkládán ke kontrole.

Odběry vzorků v terénu, morfometrické a molekulární rozborů

Odběry vzorků v terénu provedl Dr. František Kašpar v okolí stanovišť stávajících 6 chovů zařazených do GZ. Současně proběhl odběr dělničích kulek z plemenných a trubčích včelstev na mikrosatelitní analýzu jednotlivými chovateli. Pro vyhledávání nových GZ proběhl odběr vzorků plemených včelstev a dělnic z okrsku u 3 nových šlechtitelských chovů. Pro ověření morfometrie byly zaslány vzorky mrtvolek z plemenných včelstev do genetické laboratoře. V letošním roce došlo k úplné náhradě plošného ověření morfometrie ve šlechtitelských chovech mikrosatelitní analýzou DNA.

Ostatní aktivity

Spolupráce s rakouskými, německými a maďarskými chovateli včely medonosné kraňské pokračovala i v roce 2025. Inseminační službu jsme mohli poskytnout v několika chovech v Rakousku, Německu a Maďarsku.

ZHODNOCENÍ SPOLUPRÁCE S GARANTY A UCHS

Velká plemena

Velikosti populací velkých plemen genetických zdrojů jsou v posledních letech relativně stabilní. Informace o užitkovosti jednotlivých plemen jsou získávány oprávněnými osobami ve spolupráci s chovateli na základě schválených metodik pro kontrolu užitkovosti a jsou vždy uvedeny v kapitolách daných plemen. U koní probíhají výkonnostní zkoušky v souladu se šlechtitelským programem a dle metodiky stanovující pravidla pro zkoušky výkonnosti.

Spolupráce s jednotlivými garanty a UCHS je na dobré úrovni. Garanti plemen i UCHS předávají podklady vyplývající ze smlouvy včas a dle požadavku koordinačního pracoviště.

Malá plemena

Stále přetrvávají problémy ohledně předávání dat za genetické zdroje hus, za rok 2025 nebylo předloženo hodnocení příslušného druhu (§14f odst. (4) písm. e) plemenářského zákona). Některé užitkové vlastnosti nejsou evidovány vůbec (důvody jsou popsány v kapitole příslušného genetického zdroje) jiné nejsou předávány vůbec z důvodu „duplicitního“ zpracování dat. U hus i králíků jsou sledovány pouze reprodukční ukazatele a o masné užitkovosti nejsou evidovány žádné informace, ačkoliv se jedná o užitková plemena zařazená do Národního programu pro výživu a zemědělství. Stále není možné posoudit velikosti vrhů u jednotlivých plemen králíků protože metodika neobsahuje popis těchto charakteristik u všech plemen. Rovněž není možné posoudit odchylky v hmotnostech králíků a hus od standardu, protože tyto informace nejsou předávány. S danou UCHS nebyla v roce 2025 uzavřena kooperační smlouva na činnosti vyplývající z metodiky.

U nutrií probíhá spolupráce na dobré úrovni, podklady ke kooperační smlouvě jsou předávány včas a v požadovaném rozsahu. Vzhledem ke specifičnosti chovu nutrií provádějí kontrolu užitkovosti chovatelé dle požadavku koordinačního pracoviště na předtištěných formulářích.

Ryby a včely jsou specifickou kategorií v Národním programu. Počet kmenových hejn ryb je stabilní a ke změnám nedochází. Kontrola užitkovosti probíhá podle metodických postupů. Spolupráce s oběma garanty je na dobré úrovni a podklady jsou předávány včas a v dobré kvalitě.

Dále ohledně konkrétních dat o množství zvířat, výsledcích výkonnostních zkoušek, kontrolách užitkovosti, aktivitách atd. odkazujeme na data předávaná jednotlivými garanty, která jsou uvedena v kapitolách u jednotlivých plemen v rámci výroční zprávy.

Aktuální množství a stav konzervovaného genetického materiálu v genobankách, včetně informace o množství nově uloženého materiálu a poskytnutých vzorků třetím osobám je uveden v kapitole kryokonzervace.

Vydal: Výzkumný ústav živočišné výroby, v. v. i. v Praze Uhřetěvesi

březen 2026